de Rechtspraak

Rapport BGK-integraal 2013

Inventarisatie door een werkgroep uit de rechterlijke macht inzake de beoordeling van gevorderde buitengerechtelijke kosten.

November 2013 (beperkt herzien in 2023)

de Rechtspraak

Inhoudsopgave

Rapport BGK-integraal 2013 1

I. Inleiding 5

1. Voorgeschiedenis 5
2. Werkgroep BGK-Integraal 5
3. Consultatierondes 6
4. Opbouw/Leeswijzer Rapport BGK-Integraal 7
5. Status Rapport BGK-Integraal 8
6. Aanpassingen oorspronkelijk rapport 8

II. Buitengerechtelijke kosten 9

1. Buitengerechtelijke handelingen 9
2. Buitengerechtelijke kosten 10
3. Ontstaansbron verbintenis tot vergoeding van buitengerechtelijke kosten 11
4. Staffel Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten 17
5. Verplichte aanmaning bij schuldenaar-consument 17
6. Stelplicht 20
7. Overgangsrecht 22

III. Beoordelingscriteria (x-as) 23

1. Regeling 23
2. Wanneer verschuldigd 23
3. Grondslag berekening 28
4. Tarief 29
5. BTW 31
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? 31
7. Lagere vergoeding mogelijk? 31
8. Verschieten van kleur 31
9. Rechterlijke matiging 33

IV. Onderscheid in vorderingen (y-as) 36
A. Schuldenaar-consument 36
1. Uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom....36
2. Andere verbintenissen tot betaling van een geldsom of vorderingen van onbepaalde waarde 37
3. Consumptief krediet 38
4. Onteigening 42
5. Deelgeschillen (art. 1019aa Rv) 43
B. Schuldenaar geen consument (in de zin van art. 6:96 lid 5 BW) 43
1. Uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom....43
2. Andere verbintenissen tot betaling van een geldsom of vorderingen van onbepaalde waarde 44
3. IE-zaken (art. 1019h Rv) 45
4. Deelgeschillen (art. 1019aa Rv) 47
5. Richtlijn bestrijding betalingsachterstand bij handelstransacties....52
6. CMR 54
7. Weens Koopverdrag (CISG)....57
8. Onteigening 62
C. Bestuursrecht 62
1. Algemene wet bestuursrecht en Besluit buitengerechtelijke kosten 62
2. Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) en Regeling vaststelling invorderingskosten 67

V. Capita selecta 69
1. Ambtshalve toetsing 69
2. BGK voor voeren verweer 70
3. BGK bij onrechtmatig procederen 70
4. Toevoeging 71
5. Rechtsbijstandverzekering 72
6. Advocaat in dienstbetrekking 73
7. Rente over de buitengerechtelijke kosten 74

8. Geslaagde incasso 75
9. Salaris gemachtigde/advocaat (liquidatietarief) en nakosten 76

VI. Aanbevelingen 78
1. Aanbevelingen aan de rechtspraktijk 78
2. Aanbevelingen aan de Raad voor de rechtspraak t.b.v. de wetgever 78

VII. Integraal overzicht 80
1. Integraal overzicht 80
2. Schema toepasselijkheid van WIK, BIK en rapport BGK-Integraal 2013 80

Bijlage 82
1. IE-Indicatietarieven 82

I. Inleiding

1. Voorgeschiedenis

De vraag hoe om te gaan met buitengerechtelijke kosten houdt de gemoederen al decennia lang bezig. De rechtspraktijk heeft ook bij het antwoord op deze vraag belang bij een zo groot mogelijke rechtszekerheid. Dit geldt temeer nu per jaar vele honderd-duizenden vorderingen (buiten)gerechtelijk worden geïncasseerd. De rechterlijke macht streeft, waar mogelijk, naar een zo uniform mogelijke beoordeling van gevorderde buitengerechtelijke kosten. Deze uniformiteit zorgt tevens voor een belangrijke reflexwerking op de door partijen buiten rechte op te lossen geschillen over de buitengerechtelijke kosten.

In 1989 publiceerde een werkgroep "Buitengerechtelijke Kosten", ingesteld op verzoek van de sectie kantonrechters van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak een op uniformiteit gericht advies over de beoordeling van buitengerechtelijke incassokosten (TREMA XII, afl. 8, september 1989, p. 279 e.v.). De werkgroep deed vijf aanbevelingen.

Een door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak ingestelde werkgroep "voor-werk" onder voorzitterschap van mr. F.B. Falkena, destijds vice-president van het Gerechtshof Leeuwarden, bracht in 1998 het Rapport Voor-werk uit (bijlage bij Trema 1998 nr. 9). Na consultatierondes heeft die werkgroep het rapport op enkele punten aangepast. In het in november 2000 verschenen Rapport Voor-werk II – Buitengerechtelijke kosten formuleert de werkgroep een zevental aanbevelingen[1]. In 2002 zijn de gehanteerde tarieven aangepast aan de euro.

2. Werkgroep BGK-Integraal

Op 1 juli 2012 zijn in werking getreden de Wet normering van de vergoeding voor kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte (Stb. 2012/140) (nader te noemen: 'WIK')[2] en het bijbehorende Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten (Stb. 2012/141) (nader te noemen: 'Besluit BIK'). De wetgever geeft hiermee regels voor slechts een deel van de gevallen waarin vergoeding van buitengerechtelijke kosten wordt gevorderd. De variëteit aan en ingewikkeldheid van regels en criteria is alleen maar toegenomen. Naar aanleiding hiervan hebben het Landelijk Overleg Voorzitters Civiele sectoren en Kantonsectoren (LOVCK)[3] en het Landelijk Overleg Voorzitters van de Civiele

---

[1] Het rapport was laatstelijk te raadplegen op: www.bellfs.eu, gepubliceerd in TREMA XII, aflevering 8, september 1989 p. 279 e.v.

[2] Per 16 maart 2013 is art. 6:96 BW aangevuld met een nieuw lid 4 ingevolge de wet ter implementatie van de richtlijn betreffende de bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (Stb. 2012, 647, inwerkingtreding Stb. 2013, 09) en zijn de volgende leden vernummerd.

[3] Sinds 1 januari 2013 geheten Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK).

sectoren van de hoven (LOVC-hoven)[4] een werkgroep, bestaande uit leden en juridische ondersteuning van de rechterlijke macht, geïnstalleerd.

De werkgroep heeft de opdracht het maken van een inventarisatie van alle regelingen over buitengerechtelijke kosten, waaronder het formele en materiële toepassingsgebied, de status van de regeling, de wijze van verschuldigd raken, de tarifering (forfaitair of werkelijke kosten), de (eventuele) matigingsbevoegdheid van de rechter, de (eventuele) ambtshalve Europese verplichtingen van de rechter en andere aspecten met betrekking tot dit onderwerp. De regelingen worden tegen elkaar afgezet en met elkaar vergeleken.

Voor een deel kan de inhoud van het resultaat van deze inventarisatie niet beïnvloed worden in verband met wettelijke bepalingen of verordeningen op het gebied van de buitengerechtelijke kosten. Voor een ander deel wordt echter wel overzichtelijk waar de leemtes en hiaten liggen die nog opgevuld moeten worden. Dat opvullen zal de werkgroep kunnen doen aan de hand van het bestaande Rapport Voor-werk II of door enige andere aanbeveling. Na voltooiing van het project bestaat er één overzichtsdocument dat aan de justitiabele en de rechter voor alle situaties in één oogopslag duidelijkheid biedt over de verschuldigdheid van buitengerechtelijke kosten waarmee het bereiken van een maximale rechtszekerheid wordt nagestreefd.

De werkgroep BGK-Integraal bestaat uit:

mr. S.M.A.M. Venhuizen (senior raadsheer gerechtshof ’s-Hertogenbosch), voorzitter
mr. G.P. van Ham, (senior rechter rechtbank Den Haag), lid
mr. U. van Houten (afdelingsvoorzitter rechtbank Overijssel), lid
mr. R.R.M. de Moor (raadsheer gerechtshof ’s-Hertogenbosch), lid
mevr. mr. J.K. Rikken (senior juridisch medewerker rechtbank Zeeland-West-Brabant), lid
mr. P.H.J.G. Römers (senior rechter rechtbank Zeeland-West-Brabant), lid
mevr. mr. E.D. van Zijll, (stafjurist rechtbank Den Haag), lid
mevr. mr. S.H. Visch (stafmedewerker landelijke stafbureaus Raad voor de rechtspraak), secretaris.

3. Consultatierondes

In april 2012 heeft de werkgroep een uitgebreide groep van organisaties uitgenodigd om ten behoeve van het maken van een eerste opzet van het rapport ideeën, suggesties, wensen etc. met betrekking tot het onderwerp van dit rapport kenbaar te maken. Hierop heeft de werkgroep talrijke schriftelijke en mondelinge reacties ontvangen.

In het voorjaar van 2013 heeft de tweede consultatieronde plaatsgevonden. Het concept van het rapport is toen breed verspreid. Hierop heeft de werkgroep opnieuw reacties

[4] Sinds 1 januari 2013 geheten Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel van de hoven (LOVC-hoven).

ontvangen. Een deel van de reacties is in de definitieve versie van het rapport verwerkt. Een ander deel is daarbuiten gebleven. Omwille van de leesbaarheid van het definitieve rapport is daarvan geen (uitgebreide) motivering opgenomen.

In de vergaderingen van 7 oktober 2013 hebben het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK) en het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel van de hoven (LOVC-hoven) besloten het rapport met de inventarisatie en de aanbevelingen onder de leden van de rechterlijke macht te verspreiden.

De actuele tekst van het rapport is te raadplegen op www.rechtspraak.nl

4. Opbouw/Leeswijzer Rapport BGK-Integraal

4.1 Inleiding

In hoofdstuk II worden eerst enkele algemene onderwerpen besproken. De daarin beschreven definities en aanbevelingen zijn van belang voor alle verdere hoofdstukken.

De in § I.2 beschreven opdracht van de werkgroep mondt uit in het integrale overzicht van hoofdstuk VII. De in hoofdstuk IV beschreven vorderingen zijn op de y-as geplaatst. Per onderscheiden vordering worden de diverse in hoofdstuk III besproken beoordelingscriteria van de gevorderde buitengerechtelijke kosten op de x-as weergegeven.

Een aantal afzonderlijke onderwerpen wordt in hoofdstuk V (Capita selecta) behandeld. In hoofdstuk VI staan enkele aanbevelingen. Onder meer ter bevordering van de continuïteit zijn op diverse plaatsen (delen van) teksten van Rapport Voor-werk II gehandhaafd.

4.2 Leeswijzer

De snelste manier om de relevante criteria in een concreet geval te vinden is het raadplegen van het Integrale overzicht van hoofdstuk VII. In hoofdstuk IV staan dezelfde gegevens vermeld, maar dan met verwijzing naar de uitleg in paragrafen in eerdere hoofdstukken. De meeste vorderingen zullen onder § IV.A.1 vallen.

4.3 Praktijktools

De werkgroep realiseert zich dat dit rapport is uitgemond in een omvangrijk en gedetailleerd werkstuk. Daaraan viel echter niet te ontkomen. Er bestaat helaas niet één set regels die in alle situaties toegepast kan worden. De wetgeving van 1 juli 2012 heeft deels wel voor regulering gezorgd, maar tegelijkertijd nog diverse vragen onbeantwoord gelaten. Het is de bedoeling van de werkgroep dat dit rapport een bronbestand zal zijn waarin alle regelingen over BGK vermeld staan en voor zover mogelijk voorzien zijn van aanbevelingen voor de rechtspraktijk.

Op dit moment zijn er binnen de rechterlijke macht (andere) werkgroepen cq redactieraden werkzaam die ten behoeve van de BGK-toepassing in de (verstek)praktijk beschrijvingen, stappenplannen en rekenmodellen hebben ontwikkeld en onderhouden. De werkgroep BGK-Integraal beoogt met dit rapport mede de bouwstenen aan te dragen

voor het actualiseren van de bestaande mechanismes aan beschrijvingen, stappenplannen en rekenmodellen door die werkgroepen cq redactieraden.

Behalve het Integrale overzicht treft u in hoofdstuk VII verder een overzichtelijk schema voor de toepasselijkheid van WIK, BIK en Rapport BGK-Integraal aan.

5. Status Rapport BGK-Integraal

Met dit rapport beoogt de werkgroep een inventarisatie te geven van alle regelgeving op het gebied van buitengerechtelijke kosten. De inventarisatie moet het mogelijk maken om, zo mogelijk in één oogopslag, op eenvoudige wijze kennis te nemen van de overeenkomsten en verschillen van alle relevante regelgeving. Voor leemtes in of onduidelijkheden van deze regelingen formuleert de werkgroep aanbevelingen hoe daarmee om te gaan. Het doel van het rapport is de rechtszekerheid voor de rechts-praktijk zoveel mogelijk te bevorderen door het geven van informatie en aanbevelingen aan de rechter teneinde een zo uniform mogelijke beoordeling van gevorderde buitengerechtelijke kosten te bewerkstelligen. Deze uniforme aanpak kan ook betekenen dat partijen deze vordering niet meer aan de rechter voorleggen, maar hun geschil buiten een gerechtelijke procedure afhandelen conform de aanbevelingen van dit rapport.

Het rapport is geen wetgeving in formele of materiële zin. Evenmin betreft het een bindende rechtersregeling. Het rapport inventariseert, informeert en beveelt aan, vanuit de aan de werkgroep gegeven opdracht.

6. Aanpassingen oorspronkelijk rapport

6.1 Het Rapport

BGK-Integraal 2013 is ingevoerd per 1 november 2013. De inhoud van het rapport zal in de toekomst door een voortdurend proces van ontwikkelingen aanpassing behoeven. Indien de aanpassingen op meer betrekking hebben dan louter tekstuele wijzigingen wordt in de titel van het rapport het jaartal aangepast.

6.2 Herziening 2023

In 2023 heeft een zeer beperkte herziening van het rapport plaatsgevonden. Daarbij zijn alleen passages die gezien de inmiddels verschenen rechtspraak niet langer juist zijn vervangen. Gezien het beperkte gebruik dat nog gemaakt wordt van het rapport is afgezien van een volledige herziening.
De wijzigingen zijn vastgesteld door de Expertgroep Burgerlijk Procesrecht en door het LOVCK in de vergadering van 6 april 2023. Het betreft de volgende passages:

- de aanvullende aanbeveling die aan het rapport voorafgaat n.a.v. HR 13 juni 2014, ECLI:NL:HR2014:1405 (p. 2-3) vervalt; deze is verwerkt in paragraaf III 2.2.2.
- Ook HR 25 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2704 en de Aanbeveling over de veertiendagenbrief n.a.v. het BIK-overleg op 19 januari 2017 is in deze paragraaf verwerkt.
- V. 1 Ambtshalve toetsing is geheel herschreven.
- Bijlage 1 vervalt en wordt vervangen door verwijzing naar de pagina op rechtspraak.nl waar de indicatietarieven zijn te vinden.

II. Buitengerechtelijke kosten

1. Buitengerechtelijke handelingen

1.1 Buitengerechtelijke handelingen ter verkrijging van voldoening buiten rechte

Het geding is aanhangig vanaf de dag der dagvaarding (art. 125 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering hierna: Rv) of vanaf de indiening van het verzoekschrift (art. 278 jº 69 lid 1 Rv). Vanaf dat moment worden handelingen ter verkrijging van voldoening van de vordering als gerechtelijke handelingen aangemerkt. Ook de voorbereiding en het opstellen van de dagvaarding of verzoekschrift worden tot de gerechtelijke handelingen gerekend. De voorafgaande aan de procedure verrichte handelingen kunnen derhalve als buitengerechtelijk worden gekwalificeerd. Hierbij valt onder meer te denken aan het samenstellen van het dossier, het inwinnen van inlichtingen, het opstellen en verzenden van aanmaningen, het voeren van inhoudelijke correspondentie en het doen van schikkingsvoorstellen en of voeren van schikkingsonderhandelingen.

Naast de vraag wat als buitengerechtelijke handelingen moeten worden aangemerkt, is van belang welke van die handelingen voor (aparte) vergoeding als vermogensschade in aanmerking komen. Bij toepassing van het bepaalde in art. 241 Rv wordt een deel van de als voorbeeld gegeven buitengerechtelijke handelingen niet als buitengerechtelijke kosten vergoed. De vergoeding wordt dan geacht besloten te liggen in de te liquideren proceskosten. Soms gelden andere regels. Deze worden in hoofdstuk III en IV nader uitgewerkt.

1.2 Door wie worden de buitengerechtelijke handelingen verricht?

Onder Rapport Voor-werk II maakte het niet uit of de schuldeiser zelf de buitengerechtelijke handelingen verrichtte of dat hij daarvoor een derde inschakelde. Indien de eigen buitengerechtelijke handelingen voor de schuldeiser kosten met zich brachten kwamen deze kosten in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Indien de schuldeiser vervolgens ook een derde buitengerechtelijke handelingen liet verrichten werd het forfaitaire tarief van twee punten liquidatietarief niet verhoogd. Alle kosten werden geacht binnen dat forfaitaire tarief te vallen.[5]

De minister sluit hier in Besluit BIK (p. 3) voor de daarin geregelde gevallen bij aan. Hij stelt dat het er niet toe doet door wie de vordering wordt geïncasseerd; door de schuldeiser zelf of door een derde in zijn opdracht. Het Besluit BIK regelt welk bedrag de schuldeiser maximaal voor (al) deze buitengerechtelijke handelingen mag vragen.

De werkgroep BGK-Integraal sluit zich bij beide genoemde uitgangspunten aan.

---

[5] § 10.1 Rapport Voor-werk II.

1.3 Executiefase

De aanbevelingen van de werkgroep hebben geen betrekking op na het vonnis verrichte buitengerechtelijke handelingen (zie hoofdstuk VI, aanbeveling 2.6).

2. Buitengerechtelijke kosten

2.1 BIK of BGK?

De buitengerechtelijke handelingen kunnen betrekking hebben op de incasso van een geldvordering. In die gevallen spreekt dit rapport over 'Buitengerechtelijke incassokosten', afgekort 'BIK'. Ook voor andere verbintenissen dan geldvorderingen worden buiten rechte kosten gemaakt om te bewerkstelligen dat de schuldenaar, die is tekortgeschoten in de nakoming van zijn verbintenis, alsnog zijn verbintenis nakomt zonder dat een gerechtelijke procedure gevoerd hoeft te worden. Bijvoorbeeld een vordering tot wedertewerkstelling, gebods- of verbodsactie of verklaringen voor recht, grensvaststellingen of andere burengeschillen. Dit rapport spreekt dan over 'Kosten voor buitengerechtelijke rechtsbijstand', afgekort 'BGK'. Daarnaast wordt de afkorting BGK (zoals bijvoorbeeld in de titel van dit rapport) ook gebruikt voor alle buitengerechtelijke kosten van zowel BIK als BGK.

2.2 Regeling WIK, Besluit BIK en mengvormen

Met de WIK regelt de wetgever slechts de BIK voor een deel van de geldvorderingen. De WIK en Besluit BIK geven een dwingende regeling in geval van de buitengerechtelijke incasso van een door een schuldenaar-consument uit een overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom, een verbintenis tot nakoming die is omgezet in een verbintenis tot vervangende schadevergoeding (art. 6:87 BW) en een in een vaststellingsovereenkomst vastgelegde verplichting tot betaling van een schadebedrag.[6] Voor de incasso van deze verbintenissen van niet consumentschuldenaren geven WIK en Besluit BIK regelend recht. Voor de toepassing van deze regels maakt het niet uit of de schuldeiser zelf al dan niet een consument is.

De vergoeding van buitengerechtelijke kosten bij andere geldvorderingen of vorderingen van onbepaalde waarde wordt niet in WIK en Besluit BIK geregeld. Dit betekent dat mogelijk in één en dezelfde instantie verschillende vergoedingssystemen moeten worden toegepast.

Buitengerechtelijke kosten bij de vordering in conventie tot betaling van de contractuele koopsom bij een consumentenkoop vallen onder de dwingende bepalingen van de WIK en Besluit BIK. Diezelfde kosten bij de vordering in reconventie gebaseerd op non-

[6] Niet zijnde een tijdens een gerechtelijke procedure gesloten vaststellingsovereenkomst die meteen ten uitvoer kan worden gelegd.

conformiteit echter niet.[7] Hetzelfde geldt voor objectieve cumulatie van vorderingen van één schuldeiser, deels wel vallende onder Besluit BIK en deels niet. Te denken valt bv. aan een energieleverancier die naast de contractuele vergoeding voor energie tevens vergoeding vordert van de door de schuldenaar aan de meter toegebrachte schade. Per vordering zal het toepasselijke regime moeten worden vastgesteld en gevolgd.

2.3 Kosten onder wat voor benaming dan ook Onder Rapport

Voor-werk II maakte het niet uit onder wat voor benaming de buitengerechtelijke kosten werden opgevoerd (administratiekosten, bureaukosten, dossierkosten etc). Indien er plaats was voor vergoeding van buitengerechtelijke kosten, werden al deze kosten geacht in het forfaitaire bedrag te zijn begrepen.[8]

Een uitzondering wordt gemaakt voor de verschotten als genoemd in art. 9 Besluit Tarieven Ambtshandelingen Gerechtsdeurwaarders. Deze kosten vallen niet onder de buitengerechtelijke kosten maar maken onderdeel uit van de explootkosten.

Ook de minister overweegt in Besluit BIK (p.3/4) dat de maximaal van de schuldenaar te vragen vergoeding alle incassohandelingen omvat, ongeacht de omschrijving van de kosten van die handelingen (bv. administratie-, beheers- of registratiekosten).

De werkgroep BGK-Integraal sluit zich bij beide genoemde uitgangspunten aan en rekent bv. ook de kosten van de aangetekende verzending van de verplichte aanmaning onder het maximaal toewijsbare bedrag van het tarief.

3. Ontstaansbron verbintenis tot vergoeding van buitengerechtelijke kosten

3.1 Vestiging aansprakelijkheid

Voordat een schuldeiser aanspraak kan maken op vergoeding van door hem gemaakte buitengerechtelijke kosten dient de aansprakelijkheid van de schuldenaar daarvoor gevestigd te zijn. Deze aansprakelijkheid kan voortvloeien uit de overeenkomst (een vordering tot nakoming van een incasso- of boetebeding) of uit de wet als wettelijke vorm van schadevergoeding bij de toerekenbare tekortkoming bij de nakoming van een verbintenis (art. 6:74 e.v en 6:96 Burgerlijk Wetboek hierna: BW)[9].

Bij aansprakelijkheid uit overeenkomst wordt de omvang van de vergoedingsverplichting in beginsel bepaald door de inhoud van die overeenkomst. Onder meer art. 242 Rv biedt aan de rechter in die gevallen een matigingsmogelijkheid. Deze mogelijkheid heeft de

[7] S.M.A.M Venhuizen, 'De verhaalbaarheid van buitengerechtelijke kosten. Brengt wetsvoorstel 32 418 verbeteringen?', WPNR 2011, p. 283–290, ihb p. 288.

[8] § 10.2 Rapport Voor-werk II.

[9] Bij de handelsovereenkomst is sprake van een uitzondering. Het minimumbedrag van € 40 is door de schuldenaar reeds verschuldigd door het enkele verstrijken van de betalingstermijn (art. 6:96 lid 4 BW).

rechter in beginsel[10] niet meer ter beschikking indien het Besluit BIK dient te worden toegepast.[11]

Bij buitengerechtelijke kosten als wettelijke vorm van schadevergoeding wordt de omvang van de vergoedingsverplichting in beginsel bepaald door de dubbele redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 onder c BW. Vervolgens biedt art. 241 Rv aan de rechter in die gevallen een matigingsmogelijkheid. De tweede redelijkheidstoetsing van art. 6:96 lid 2 onder c BW en de toets aan art. 241 Rv staan de rechter niet meer ter beschikking indien het Besluit BIK van toepassing is.

In § III.9 wordt verder op de rechterlijke matiging ingegaan.

3.2 Onderscheid kosten

Indien het Besluit BIK van toepassing is, maakt het voor de vergoeding van buitengerechtelijke kosten niet meer uit wat de ontstaansbron van de verbintenis is. Het verschil tussen incassobeding, boete of wettelijke schade is voor die gevallen niet van belang in verband met het op dat onderdeel dwingendrechtelijk karakter van het Besluit BIK.

Voor de niet bij het Besluit BIK geregelde gevallen kan het verschil tussen incassobeding, boete of wettelijke schade als ontstaansbron van de vergoedingsverbintenis wel van belang zijn.

De werkgroep BGK-Integraal sluit op dit onderdeel aan bij de motivering van Rapport Voor-werk II zoals hierna cursief weergegeven. De nummering van aangehaalde wetsartikelen is geactualiseerd. De aanbevelingen van Rapport Voor-werk II voor de vergoeding van de buitengerechtelijke werkzaamheden kunnen in verband met de latere ontwikkelingen niet meer worden gehandhaafd. De aanbevelingen van de werkgroep BGK-Integraal zijn opgenomen in hoofdstuk III.

6. Onderscheid boetebeding, bedongen kosten en vermogensschade

6.1

Een tussen partijen overeengekomen beding dat de schuldenaar bij niet (tijdige) nakoming van zijn verbintenis een vast bedrag of een vast percentage aan de schuldeiser dient te voldoen, ongeacht of kosten tot het bewegen van de schuldenaar tot nakoming zijn gemaakt, is aan te merken als een boetebeding. Dit beding moet enkel het karakter hebben van een aansporing tot nakoming dan wel tevens van een vast bedrag aan schadevergoeding (art. 6:91 BW). Hier verdient nog opmerking dat een boetesom- gelet

[10] Zie § III.9.

[11] R.R.M. de Moor, 'Wettelijke normering van buitengerechtelijke incassokosten: alleen maar 'voordeel' voor de consument?', TvC 2012-5, p. 200 en 203 en B.J. Engberts, 'Wettelijke normering van buitengerechtelijke incassokosten', Trema 2012-6, p. 200.

op het bepaalde in artikel 6:92 lid 1 BW- niet naast de hoofdsom kan worden gevorderd tenzij de boete op de enkele vertraging is gesteld. Deze bepaling is echter regelend recht zodat partijen daarvan kunnen – en in de praktijk regelmatig - afwijken (art. 6:92 lid 1 BW). (Hierna onder 7 wordt op het boetebeding ingegaan.)

6.2

Onder bedongen (of geconvenieerde) buitengerechtelijke kosten worden verstaan (werkelijk gemaakte) kosten waarvan tevoren is overeengekomen dat deze door de schuldenaar dienen te worden voldaan indien zijn tekortkoming in de nakoming van de verbintenis (deze) kosten hebben veroorzaakt. Ook kan worden overeengekomen dat deze kosten geacht worden een bepaald bedrag of een bepaald percentage van de niet betaalde hoofdsom te belopen. (Hierna wordt onder 8 op de bedongen kosten ingegaan.)

6.3

Vermogensschade omvat mede de redelijke kosten als omschreven in art. 6:96 lid 2 BW, waarvan in dit verband met name van belang zijn de kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte als bedoeld onder c in dat artikellid. Het gaat dan in beginsel om niet bedongen buitengerechtelijke kosten. (Hierna wordt onder 9 op de niet bedongen buitengerechtelijke kosten ingegaan.)

7. Buitengerechtelijke kosten als boetebeding (art. 6:91 BW)

7.1

Indien een toerekenbare tekortkoming vaststaat en de betreffende contractsbepaling moet worden aangemerkt als een boetebeding, dient aan de hand van het bepaalde in de artikelen 6:92 en 6:93 BW te worden beoordeeld of de boete verschuldigd is. Eerst daarna is aan de orde de hoogte van de boetesom. Zoals hiervoor opgemerkt onder 6.1, kan een boetesom in beginsel niet naast de hoofdsom worden gevorderd.

7.2

Matiging van de boete kan in beginsel slechts geschieden op "verlangen" van de schuldenaar. Aan het verzoek tot matiging behoeven geen formele eisen te worden gesteld. Het verzoek kan naar het oordeel van de werkgroep ook mondeling gedaan worden.

De matiging kent de drempel dat "de billijkheid dit klaarblijkelijk eist" en de ondergrens van de schadevergoeding "op grond van de wet". Zie art. 6:94 BW. Onder meer impliceert dit dat geen matiging mag plaatsvinden tot beneden de - eventueel gematigde - vermogensschade als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW.

De rechter kan evenwel ambtshalve matigen voor zover de boete geacht kan worden te zijn bedongen ter vergoeding van proceskosten of van buitengerechtelijke kosten als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW. Dit op grond van art. 242 Rv.

8. Bedongen buitengerechtelijke kosten

8.1

Bij overeenkomst kan bij voorbaat worden bedongen dat de werkelijke proceskosten en/of de buitengerechtelijke kosten - onder welke benaming ook - integraal voor rekening komen van de schuldenaar die tekortschiet in de nakoming van de overeengekomen verbintenis. Veelal wordt opgenomen dat de buitengerechtelijke kosten (ten minste) een vast bedrag of een bepaald percentage belopen.

8.2

Zoals hiervoor onder 7.2 reeds ter sprake is gebracht, is de rechter bevoegd - zelfs ambtshalve - de bedongen kosten te matigen tot "het bedrag van de krachtens de wet te begroten proceskosten onderscheidenlijk het bedrag van de buitengerechtelijke kosten die, gelet op de tarieven volgens welke zodanige kosten aan de opdrachtgever gewoonlijk in rekening worden gebracht, jegens de wederpartij redelijk zijn" (art. 242 Rv).

De bodem voor het matigen van de proceskosten levert weinig problemen op. Matiging tot beneden het zogenaamde liquidatietarief ontbeert wettelijke grondslag.

Lastiger is het te bepalen wat de gebruikelijke tarieven zijn en wat gelet op deze tarieven "redelijk" is[12]. Het gaat immers per definitie om een poging tot incasso buiten rechte die niet tot resultaat heeft geleid. (…) Dit heeft tot gevolg dat in beginsel de omvang van de verrichtingen en het uurtarief voor de rechter bepalend zijn voor de redelijkheid van de gevorderde buitengerechtelijke kosten.

8.3

De werkgroep meent dat als uitgangspunt dient te worden genomen dat verrichtingen voorafgaand aan het geding worden gezien als voorbereiding van de gedingstukken en instructie van de zaak. Wil er sprake zijn van afzonderlijk voor vergoeding in aanmerking komende kosten, dan zal het moeten gaan om verrichtingen die meer omvatten dan een enkele (eventueel herhaalde) aanmaning, het enkel doen van een –niet aanvaard-schikkingsvoorstel, het inwinnen van eenvoudige inlichtingen of het op de gebruikelijke wijze samenstellen van het dossier. Een combinatie van (een) aanmaning(en) en het doen van (een) schikkingsvoorstel(len) of het daadwerkelijk voeren van schikkings-onderhandelingen kan wel tot toewijzing van buitengerechtelijke kosten leiden. De werkgroep is van oordeel dat de door de Hoge Raad geformuleerde criteria aldus zijn

---

[12] Invoeringswet boeken 3 & 6 NBW, eerste gedeelte bevattende wijziging , 16593 nr 3, Memorie van Toelichting, pagina 10 en 11, waarin onder meer staat: "voor wat de buitengerechtelijke kosten betreft zal moeten worden aangesloten bij de regel van art. 6:96 lid 2 sub b en c; waar het in de eerste plaats aankomt op de vraag of de betreffende kosten jegens de wederpartij "redelijk" zijn. Bij dit alles moet echter in het oog worden gehouden dat de tarieven voor de rechter wel een belangrijk gegeven zijn, maar dat hij daaraan bij de uitoefening van zijn matigingsbevoegdheid niet is gebonden. Zo blijft hij bevoegd de redelijkheid van het tarief, in het bijzonder jegens de wederpartij aan wie het in rekening gebracht pleegt te worden, te beoordelen.

geconcretiseerd. De werkgroep beoogt in deze geen eigen criteria te ontwikkelen, maar slechts aan te sluiten bij de bestaande rechtsontwikkeling.

8.4

Onvoldoende grond voor toewijzing zal zijn de enkele afspraak tussen de schuldeiser en de met incasso belaste persoon of instantie. Aan een afspraak met een derde kan de schuldeiser jegens de schuldenaar geen rechten ontlenen.

8.5

Opmerking verdient dat een beding inhoudende dat ook zonder dat als buitengerechtelijk aan te merken werkzaamheden zijn verricht 15% of een ander percentage of vast bedrag verschuldigd is, moet worden aangemerkt als een boetebeding – waarnaast de hoofdsom alleen dan kan worden gevorderd als de boete op de enkele vertraging is gesteld – en afhankelijk van de formulering wellicht als een onredelijk bezwarend beding ter zake van bewijslastverdeling.

8.6

Tegen de achtergrond van het onder 8.3 vermelde uitgangspunt, en gelet op hetgeen onder 8.5 is opgemerkt, rust in de opvatting van de werkgroep op de eisende partij, wil zij recht kunnen doen gelden op de hierna aan te duiden forfaitaire toewijzing, de plicht om te stellen dat er meer omvattende, als buitengerechtelijk aan te merken, werkzaamheden zijn verricht. Dat betekent dat in ieder geval moet worden aangegeven dat de werkzaamheden waarvan vergoeding wordt gevorderd zijn aan te merken als verrichtingen anders dan die "ter voorbereiding van de gedingstukken en ter instructie van de zaak". Aldus is de schuldeiser in dezelfde processuele positie als de schuldeiser die zonder beding bedoelde kosten als vermogensschade vordert.

8.7

Naar het oordeel van de werkgroep is het wenselijk en praktisch om het (toevallige) onderscheid tussen de rechtsverhoudingen waarin buitengerechtelijke kosten zijn geconvenieerd en die waarin (slechts) sprake is van buitengerechtelijke kosten als vermogensschade zoveel mogelijk te elimineren. Uitgaande van de gedachte dat het hierna te ontwikkelen systeem van vaststelling van de vergoeding van niet bedongen buitengerechtelijke kosten tot een redelijke vergoeding leidt en aansluit bij het niveau van kosten dat gewoonlijk in rekening kan worden gebracht, is er geen reden de geconvenieerde kosten anders te beoordelen. Inmiddels heeft de werkgroep geconstateerd dat het elimineren van het onderscheid tussen bedongen en niet bedongen buitengerechtelijke kosten brede instemming geniet.

(…)

De schuldeiser zal om aanspraak te kunnen maken op (…)de forfaitaire vergoeding dienen te stellen, en zonodig te bewijzen dat daadwerkelijk buitengerechtelijke kosten zijn gemaakt. Het forfaitaire karakter brengt ook mee dat de schuldeiser in het algemeen met deze stelling en dit bewijs kan volstaan. Hij behoeft niet te bewijzen dat de omvang van de verrichte buitengerechtelijke activiteiten de forfaitaire vergoeding rechtvaardigt.

Wel zal de schuldeiser desgewenst in de gelegenheid moeten worden gesteld aan te tonen dat de werkelijk gemaakte buitengerechtelijke kosten hoger zijn dan het forfaitaire bedrag. Omtrent de daaraan verbonden (extra) proceskosten zal in beginsel een beslissing worden gegeven op basis van ongelijk. Uiteraard kan nooit meer worden toegewezen dan bedongen en (jegens de wederpartij) redelijk is.

9. Vermogensschade (niet bedongen buitengerechtelijke kosten)

9.1

Buitengerechtelijke kosten als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW komen voor vergoeding in aanmerking indien deze de dubbele redelijkheidstoets kunnen doorstaan en het liquidatietarief daarop geen betrekking heeft.

De schuldeiser die dergelijke kosten vordert, dient naar huidige rechtsopvatting te stellen en te specificeren dat deze kosten zijn gemaakt ter zake van andere verrichtingen dan die waarvoor de in de art. 237 tot en met 240 Rv bedoelde kosten een vergoeding plegen in te sluiten. Vgl. r.o. 3.5 in HR 26 maart 1993, NJ 1995, 42. Bij betwisting van de gestelde feiten rust de bewijslast op de schuldeiser.

De specificatie als hiervoor bedoeld dient – opnieuw volgens huidige rechtsopvatting - te bestaan uit een omschrijving van de verrichtingen - andere dan die bedoeld in art. 241 Rv -, het daarmee gemoeide aantal uren en het gehanteerde uurtarief. Het zal naar het oordeel van de werkgroep ook in deze situatie moeten gaan om verrichtingen die meer omvatten dan een enkele (eventueel herhaalde) sommatie of het enkel doen van een - niet aanvaard - schikkingsvoorstel, het inwinnen van eenvoudige inlichtingen of het op gebruikelijke wijze samenstellen van het dossier. Zie het hiervoor onder 8.3 dienaangaande gestelde.

9.2

Indien de schuldeiser aan deze stelplicht voldoet en in geval van betwisting de gestelde feiten bewijst, dient de rechter via de dubbele redelijkheidstoets van artikel 6:96 lid 2 BW en de begroting/schatting ex artikel 6:97 BW tot een zelfde resultaat te komen als bij bedongen buitengerechtelijke kosten via matiging ex artikel 242 Rv. Zonodig kan de rechter op de voet van artikel 6:109 lid 1 BW matigen. In de beslissing moet tot uitdrukking worden gebracht dat onder de gegeven omstandigheden toekenning van volledige schadevergoeding tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen zou leiden. Opmerking verdient dat ook de omvang van de toe te wijzen hoofdsom daarbij een rol kan spelen. Vgl. HR 9 december 1994, NJ 1995, 250. Het komt de werkgroep voor dat het in art. 6:109 BW neergelegde criterium niet tot andere uitkomsten behoort te leiden dan de matiging op grond van art. 242 Rv.

9.3

De werkgroep is van oordeel dat ook bij niet bedongen buitengerechtelijke kosten een eenvoudig en praktisch te hanteren systeem verre de voorkeur verdient. Daarom stelt de werkgroep voor ook bij een vordering ter zake van buitengerechtelijke kosten als vermogensschade een forfaitair instrument te hanteren zoals hiervoor onder 8.7 is

omschreven, met dien verstande dat zonodig de schade wordt begroot/geschat ex art. 6:97 BW en eventueel gematigd ex artikel 6:109 lid 1 BW.

Anders dan bij bedongen buitengerechtelijke kosten dient wel voldaan te zijn aan de dubbele redelijkheidstoets dat alleen kosten kunnen worden toegewezen waarvan het redelijk is dat deze zijn gemaakt en waarvan de hoogte - ook in verhouding tot de hoofdsom - redelijk is. De drempel dat het redelijk moet zijn dat deze kosten zijn gemaakt, blijkt in de huidige rechtspraktijk echter vrijwel steeds te worden gehaald. Uiteraard kan ter zake van buitengerechtelijke kosten nooit meer worden toegewezen – ook forfaitair niet – dan is gevorderd.

4. Staffel Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten

Art. 2 van het Besluit BIK luidt:

1. De vergoeding voor kosten als bedoeld in art. 6:96 BW lid 2, onder c, bedraagt:
   - 15% van het bedrag van de hoofdsom van de vordering over de eerste € 2500 van de vordering;10% van het bedrag van de hoofdsom van de vordering over de volgende € 2500 van de vordering;
   - 5% van het bedrag van de hoofdsom van de vordering over de volgende € 5000 van de vordering;
   - 1% van het bedrag van de hoofdsom van de vordering over de volgende € 190.000 van de vordering;
   - 0,5% over het meerdere van de hoofdsom met een maximum van € 6775.
2. De in het eerste lid bedoelde vergoeding bedraagt ten minste € 40.

5. Verplichte aanmaning bij schuldenaar-consument

5.1 De aanmaning

De vergoeding volgens de nadere regels kan, indien de schuldenaar een natuurlijk persoon is die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf, eerst verschuldigd worden nadat de schuldenaar na het intreden van het verzuim, bedoeld in art. 6:81 BW, onder vermelding van de gevolgen van het uitblijven van betaling, waaronder de vergoeding die in overeenstemming met de nadere regels wordt gevorderd, vruchteloos is aangemaand tot betaling binnen een termijn van veertien dagen, aanvangende de dag na aanmaning (art. 6:96 lid 6 BW). De verplichte aanmaning kan dus niet gecombineerd worden met de ingebrekestelling op grond waarvan het verzuim moet intreden.[13]

[13] Voor algemene voorwaarden en ambtshalve toetsing zie § V.1.

5.2 De aanmaning vermeldt een hoger bedrag dan het Besluit BIK maximaal toestaat

De werkgroep is van mening dat een dergelijke aanmaning niet aan de wettelijke bepalingen voldoet. Aangezien een juiste aanmaning een constitutief vereiste is voor de toewijsbaarheid van de incassokosten volgens Besluit BIK dienen de op basis van deze aanmaning gevorderde incassokosten te worden afgewezen, zelfs indien de vordering, in afwijking van de onjuiste aanmaning, wel aan de staffel van het Besluit BIK voldoet.

Indien de schuldeiser evenwel meerdere aanmaningen heeft verzonden en tenminste één daarvan aan het bepaalde in art. 6:96 lid 6 BW voldoet én de schuldeiser zijn vordering voor wat betreft de incassokosten daarop baseert, kan in beginsel alsnog toewijzing volgen indien aan de overige voorwaarden is voldaan (Zie hoofdstuk IV).

5.3 De aanmaning vermeldt een lager bedrag dan het Besluit BIK maximaal toestaat

Door de parlementaire geschiedenis is onduidelijkheid ontstaan over de vraag of in alle gevallen het maximaal volgens het Besluit BIK toegestane bedrag in de aanmaning moet worden vermeld op straffe van een ongeldige aanmaning. De minister stelde aanvankelijk de volgende eis: 'Bij de aanmaning moet het bedrag dat als vergoeding voor de incassokosten in rekening wordt gebracht, worden vermeld. Dit bedrag moet in overeenstemming zijn met de maximale vergoeding die voorgeschreven wordt in de amvb'.[14] De vraag dringt zich dan op of een schuldeiser, die met een lager bedrag dan het maximum genoegen wil nemen, mag volstaan met de vermelding van dat lagere bedrag in de aanmaning. De aangenomen motie van het lid Ulenbelt c.s.[15] spreekt echter de verwachting uit dat de wettelijke regel aan kracht en effectiviteit zal winnen wanneer op iedere incassobrief of aanmaning het maximaal toegestane tarief verplicht wordt afgedrukt. Dit neemt niet weg dat de minister in de Eerste Kamer opmerkt: 'De schuldeiser kan er ook voor kiezen de incassokosten stapsgewijs te verhogen, wanneer hij bijvoorbeeld van mening is dat de schuldenaar dan eerder bereid is het verschuldigde bedrag te voldoen'.[16] Dit moet gelet op de toelichting op het Besluit BIK als volgt worden begrepen: 'Bij de aanmaning moet op grond van art. 6:96 lid 5 [thans 6] BW het bedrag dat als vergoeding voor de incassokosten in rekening zal worden gebracht, worden vermeld. Dit bedrag moet in overeenstemming zijn met de maximale incassokosten die voortvloeien uit dit besluit. Om de gewenste duidelijkheid te bereiken, dient ook te worden vermeld wat de maximale incassokosten zijn die op basis van de wettelijke regeling in rekening kunnen worden gebracht, indien niet de maximale incassokosten op grond van de wettelijke regeling worden gevraagd'.[17]

---

[14] Kamerstukken II 2010-2011, 32 418, nr. 5 (nota naar aanleiding van het verslag), p. 4.

[15] Kamerstukken II 2010-2011, 32 418, nr. 13.

[16] Kamerstukken I 2011-2012, 32 418, nr. C, p. 9.

[17] Stb. 2012, 141, p. 7.

Uit de parlementaire geschiedenis vloeit voort dat met voornoemde motie de bescherming van de schuldenaar-consument wordt nagestreefd. Naar de mening van de werkgroep wordt hieraan voldaan indien de schuldeiser in de verplichte aanmaning een lager bedrag dan het maximum van de staffel vermeldt en hij van de schuldenaar-consument ook niet meer dan dat bedrag vordert/incasseert.

5.4 Vormvoorschrift aanmaning en ontvangst

In de parlementaire geschiedenis is naar voren gekomen dat de schuldeiser kan kiezen voor aangetekende verzending van de aanmaning teneinde er zeker van te zijn dat de aanmaning is ontvangen en vervolgens de termijn van 14 dagen gaat lopen.[18] Hieruit volgt als uitgangspunt dat de aanmaning schriftelijk gedaan wordt.

Dit roept de vraag op of ook een digitaal verzonden aanmaning, die overigens voldoet aan het bepaalde van art. 6:96 lid 6 BW, een toereikende basis voor gevorderde incassokosten oplevert.

De werkgroep is van mening dat volstaan kan worden met een schriftelijke of digitale aanmaning zolang de schuldeiser kan aantonen dat de aanmaning de schuldenaar heeft bereikt.[19] Bij digitale aanmaning kan voor het instemmingvereiste van de schuldenaar en overige voorwaarden aangesloten worden bij de in de voetnoot genoemde AMvB.[20]

5.5 Overleggen afschrift (art. 85 Rv)

Iedere schuldeiser, die op grond van het Besluit BIK vergoeding van incassokosten vordert, dient zich ter onderbouwing van zijn vordering te beroepen op een geldige aanmaning in de zin van art. 6:96 lid 6 BW. Ingevolge het bepaalde in art. 85 Rv dient de schuldeiser bij dat beroep een afschrift van de aanmaning te voegen, ongeacht of deze schriftelijk of digitaal is gedaan.

5.6 Later verschuldigde BTW

Een schuldeiser verzendt in eigen beheer de aanmaning van art. 6:96 lid 6 BW zonder BTW-verhoging over de incassokosten. Ondanks ontvangst van de aanmaning betaalt de schuldenaar niet. Indien de schuldeiser daarna een derde inschakelt voor het vervolg van het incassotraject, zal dit in de regel een BTW-belaste dienst betreffen. De schuldeiser, die de BTW niet in vooraftrek kan nemen (zie § III.5), heeft recht op vergoeding van de BTW door de schuldenaar.

---

[18] Kamerstukken II 2010-2011, 32 418, nr. 5 (nota naar aanleiding van het verslag), p. 4 en Stb. 2012, 141, p. 7.

[19] HR 14 juni 2013, LJN BZ4104.

[20] Wetsvoorstel toestaan elektronische verzekeringspolissen, andere onderhandse akten en algemene voorwaarden Kamerstukken II, 31 358 en Besluit elektronische mededelingen in het kader van een verzekeringsovereenkomst, Stb 2011/20. Zie ook: R.R.M. de Moor, 'Wettelijke normering van buitengerechtelijke incassokosten: alleen maar 'voordeel' voor de consument?', TvC 2012-5, p. 201-202.

De werkgroep is van mening dat van de schuldenaar pas BTW gevorderd kan worden indien hij ook voor de BTW is aangemaand conform het bepaalde van art. 6:96 lid 6 BW.[21]

5.7 Latere vermeerdering van de hoofdsom met de over een jaar vervallen rente (art. 6:119 lid 2 BW)

De werkgroep is van mening dat van de schuldenaar pas BIK gevorderd kunnen worden over de vermeerdering van de hoofdsom met de over een jaar vervallen rente indien hij ook voor deze rente is aangemaand conform het bepaalde van art. 6:96 lid 6 BW.

5.8 Aanmaning voor meerdere vorderingen Art. 6:96 lid 7 BW

Bepaalt dat indien een schuldenaar voor meer dan een vordering door een schuldeiser kan worden aangemaand als bedoeld in lid 6, dit dan in één aanmaning dient te geschieden. Voor de berekening van de vergoeding worden de hoofdsommen van deze vorderingen bij elkaar opgeteld.

6. Stelplicht

De partij die zich beroept op rechtsgevolgen van door haar gestelde feiten of rechten draagt in beginsel de bewijslast van die feiten of rechten. Aan de bewijslast gaat de stelplicht vooraf. Dit betekent dat de schuldeiser zo concreet en precies mogelijk alle feiten en omstandigheden moet stellen die het intreden van het door hem beoogde rechtsgevolg kunnen dragen. Deze stelplicht geldt ook in verstekzaken.

De schuldeiser, die toewijzing van door hem gevorderde buitengerechtelijke kosten wil verkrijgen, zal onder meer het navolgende moeten stellen en feitelijk onderbouwen. De schuldeiser zal bij zijn processtukken afschrift moeten voegen van de stukken waarop hij zich in die processtukken beroept. Indien de schuldeiser uitsluitend aanspraak maakt op het forfaitaire tarief behoeft hij niet de omvang van de gemaakte kosten aan te tonen.

A. Schuldenaar-consument:

a. De schuldenaar is een consument (art. 6:96 lid 5 BW).
b. De buitengerechtelijke kosten worden gevorderd op basis van een incassobeding of als wettelijke verplichting tot schadevergoeding.
c. De datum waarop de schuldenaar in verzuim is geraakt (art. 6:74 e.v. BW).
d. De hoofdverbintenis betreft een uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom of een verbintenis die strekt tot vergoeding van schade voor zover deze verbintenis is vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst of voor zover de in de eerste zin bedoelde verbintenis tot betaling van een geldsom is omgezet in een verbintenis tot vervangende schadevergoeding in de zin van art. 6:87 BW.

[21] Besluit BIK, Stb. 2012, 141, p. 10.

e. Inhoud en datum van de verzonden aanmaning ingevolge art. 6:96 lid 6 BW.
f. Indien een daarop gericht verweer is gevoerd, de ontvangst van de aanmaning door de schuldenaar.
g. Welke andere buitengerechtelijke incassohandelingen, dan wel handelingen ter verlening van buitengerechtelijke rechtsbijstand door of in opdracht van de schuldeiser zijn verricht.[22]
h. De nadrukkelijke verklaring van de schuldeiser dat hij voor de verkrijging van voldoening buiten rechte gebruik heeft gemaakt van een dienst als bedoeld in de Wet op de omzetbelasting 1968 ter zake waarvan op grond van die wet omzetbelasting is verschuldigd en de schuldeiser de hem in rekening gebrachte omzetbelasting niet op grond van genoemde wet kan verrekenen en dat de kosten in verband daarmee zijn verhoogd.
i. Bij een niet onder de WIK/Besluit BIK vallende vordering: de mededeling of met de in eigen beheer uitgevoerde buitengerechtelijke handelingen kosten samenhangen.
j. Bij een niet onder de WIK/Besluit BIK vallende vordering: de exacte omschrijving van de buitengerechtelijke handelingen, de daarmee samenhangende tijdsduur en kosten indien de schuldeiser een hoger bedrag aan BIK of BGK dan de staffel Besluit BIK vordert.
k. De datum en het bedrag van gedeeltelijke betalingen voorafgaande aan de inleidende dagvaarding.

B. Schuldenaar geen consument:

a. Of er sprake is van een handelsovereenkomst in de zin van art. 6:119a lid 1 of 6:119b lid 1 BW.
b. De overeengekomen of wettelijke termijn voor betaling.
c. De buitengerechtelijke kosten worden gevorderd op basis van een incassobeding of als wettelijke verplichting tot schadevergoeding.
d. De datum waarop de schuldenaar in verzuim is geraakt (art. 6:74 e.v. BW).
e. NB: van belang voor kosten boven € 40 (art. 6:96 lid 4 BW). In geval van een wettelijke verplichting tot schadevergoeding: de hoofdverbintenis betreft een uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom of een verbintenis die strekt tot vergoeding van schade voor zover deze verbintenis is vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst of voor zover de in de eerste zin bedoelde verbintenis tot betaling van een geldsom is omgezet in een verbintenis tot vervangende schadevergoeding in de zin van art. 6:87 BW.
f. Welke buitengerechtelijke incassohandelingen, dan wel handelingen ter verlening van buitengerechtelijke rechtsbijstand door of in opdracht van de schuldeiser zijn verricht.

[22] In geval van een handelsovereenkomst alleen als er sprake is van een vordering van € 40 of meer, ingevolge art. 6:96 lid 4 BW.

g. De nadrukkelijke verklaring van de schuldeiser dat hij voor de verkrijging van voldoening buiten rechte gebruik heeft gemaakt van een dienst als bedoeld in de Wet op de omzetbelasting 1968 ter zake waarvan op grond van die wet omzetbelasting is verschuldigd en de schuldeiser de hem in rekening gebrachte omzetbelasting niet op grond van genoemde wet kan verrekenen en dat de kosten in verband daarmee zijn verhoogd.
h. Bij een wettelijke verplichting tot schadevergoeding die niet onder de WIK/Besluit BIK valt: de mededeling of met de in eigen beheer uitgevoerde buitengerechtelijke handelingen kosten samenhangen.
i. Bij een wettelijke verplichting tot schadevergoeding die niet onder de WIK/Besluit BIK valt: de exacte omschrijving van de buitengerechtelijke handelingen, de daarmee samenhangende tijdsduur en kosten indien de schuldeiser een hoger bedrag aan BIK of BGK dan de staffel Besluit BIK vordert.
j. De datum en het bedrag van gedeeltelijke betalingen voorafgaande aan de inleidende dagvaarding.

7. Overgangsrecht

Art. 3 van het Besluit BIK luidt: ' Dit besluit is niet van toepassing op vorderingen in de voldoening waarvan de schuldenaar vóór het tijdstip van het in werking treden van dit besluit in verzuim is'[23].

Art. 182 van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek 'Indien een schuldenaar vóór het in werking treden van de wet in de nakoming van zijn verbintenis is tekortgeschoten, is op de gevolgen van de tekortkoming de wet niet van toepassing, ook niet indien de tekortkoming nadien wordt voortgezet.'

Art. 183a van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek luidt: 'De artikelen 96 lid 4, 119a leden 4 en 5 en 119b van Boek 6 zijn niet van toepassing op overeenkomsten die vóór het tijdstip van het in werking treden van deze bepalingen zijn gesloten'.[24]

Bovenstaande betekent dat bij gecombineerde vorderingen de beoordelingen van BGK in overgangsrechtelijke situaties moeten worden gesplitst. Per vordering dient derhalve te worden beoordeeld of het oude of het nieuwe regime moet worden toegepast.

[23] De WIK en het Besluit BIK zijn in werking getreden met ingang van 1 juli 2012 (Stb. 2012, 142).

[24] Stb. 2012, 647, inwerkingtreding per 16 maart 2013 (Stb. 2013, 9).

III. Beoordelingscriteria (x-as)

Op het Integraal Overzicht (hfst VII) staan op de x-as de criteria vermeld waaraan de buitengerechtelijke kosten per soort vordering getoetst worden.

Deze beoordelingscriteria worden in dit derde hoofdstuk kort toegelicht. De specifieke uitwerking per soort vordering staat vermeld in hoofdstuk IV.

1. Regeling

De wettelijke bepalingen, op grond waarvan de gevorderde buitengerechtelijke kosten beoordeeld moeten worden, staan hier vermeld. Indien "overeenkomst" staat vermeld slaat dit tevens op een incassobeding in de tekst van die overeenkomst of in de algemene voorwaarden die onderdeel uitmaken van de overeenkomst.

2. Wanneer verschuldigd

2.1 Inleiding

Niet onder alle omstandigheden is de schuldenaar buitengerechtelijke kosten verschuldigd. De vereisten voor verschuldigdheid daarvan kunnen bijvoorbeeld zijn dat de schuldenaar in verzuim is en/of dat hij op bepaalde wijze is aangemaand en/of dat er bepaalde buitengerechtelijke handelingen zijn verricht. Soms kan het enkele verstrijken van de betalingstermijn bij een handelsovereenkomst voldoende zijn voor de verschuldigdheid van (een minimum aan) buitengerechtelijke kosten (art. 6:119a BW).

2.2 Voorwaarden

2.2.1. Verzuim In nagenoeg alle gevallen is vereist dat de schuldenaar in verzuim verkeert.

Als uitzondering hierop geldt bij handelsovereenkomsten een incassobedrag van € 40 dat zonder aanmaning na het verstrijken van de betalingstermijn is verschuldigd (art. 6:96 lid 4 BW).

2.2.2 Buitengerechtelijke handelingen

2.2.2.1

Bij een onder de WIK/Besluit BIK vallende vordering op een schuldenaar-consument is een aanmaning in de zin van art. 6:96 lid 6 BW verplicht. (Zie onder II.5.) De schuldeiser is daarna vrij zelf het vervolg van het incassotraject vast te stellen. Er zijn geen wettelijke voorschriften over de hoeveelheid en soort van verdere buitengerechtelijke handelingen. Het Besluit BIK beoogt uitsluitend discussie over de hoogte van de vergoeding uit te sluiten.
In de oorspronkelijke versie van dit rapport (2013) werd op grond van de parlementaire geschiedenis aangenomen dat na de in art. 6:96 lid 6 voorgeschreven veertiendagenbrief nog ten minsten een incassohandeling moest plaatsvinden.
De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 13 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1405 echter beslist dat de veertiendagenbrief voldoende is.

"beantwoordt de prejudiciële vraag aldus dat art. 6:96 lid 6 BW aldus moet worden uitgelegd dat, indien de schuldeiser in redelijkheid tot het verrichten van incassohandelingen is overgegaan en de daarin genoemde veertiendagenbrief aan de consument-schuldenaar heeft gestuurd, bij uitblijven van de betaling binnen de termijn van veertien dagen de in het Besluit genormeerde vergoeding voor buitengerechtelijke incassohandelingen door de consument-schuldenaar verschuldigd wordt, zonder dat de schuldeiser gehouden is daartoe nog nadere incassohandelingen te verrichten"

Met betrekking tot de veertiendagenbrief heeft de Hoge Raad in 2016 nadere aanwijzingen gegeven in antwoord op prejudiciële vragen.[25]

De belangrijkste passages van dit arrest volgen hieronder.

"3.4 (…)De in art. 6:96 lid 6 BW bedoelde veertiendagentermijn vangt derhalve (pas) aan daags na die waarop de aanmaning door de schuldenaar is ontvangen. (…)

3.5.1 Wanneer de schuldeiser jegens een consument-schuldenaar aanspraak maakt op betaling van buitengerechtelijke incassokosten op de voet van art. 6:96 BW, rusten op de schuldeiser de stelplicht en de bewijslast dat aan de eisen van art. 6:96 lid 6 BW is voldaan. Die stelplicht omvat, gelet op het antwoord op vraag (a), dat en op welke dag de schuldenaar de veertiendagenbrief (op zijn laatst) heeft ontvangen.

3.5.2 Indien de ontvangst van de veertiendagenbrief door de schuldenaar wordt betwist, brengt een redelijke, op de behoeften van de praktijk afgestemde, uitleg mee dat de schuldeiser in beginsel feiten en omstandigheden dient te stellen en zo nodig te bewijzen waaruit volgt dat de brief door hem is verzonden naar een adres waarvan hij redelijkerwijs mocht aannemen dat de schuldenaar aldaar door hem kon worden bereikt, en dat en op welke dag de brief aldaar (op zijn laatst) is aangekomen (…)
Indien de schuldenaar slechts de door de schuldeiser gestelde datum van ontvangst van de veertiendagenbrief betwist, dient de schuldeiser in beginsel feiten en omstandigheden te stellen en zo nodig te bewijzen waaruit volgt op welke dag de schuldenaar de veertiendagenbrief (op zijn laatst) heeft ontvangen.
3.5.3 In verstekzaken zal de schuldeiser voldoende concrete feiten en omstandigheden moeten stellen waaruit de rechter kan afleiden dat de veertiendagenbrief (uiterlijk) op de door de schuldeiser gestelde datum door de schuldenaar is ontvangen. Daartoe kan de schuldeiser in beginsel (ook) de dag van verzending stellen en aannemelijk maken. (…)

Met inachtneming van het voorgaande en mede gelet op de strekking van de veertiendagenbrief om consumenten te beschermen, zal in de regel niet onbegrijpelijk zijn dat in verstekzaken tot uitgangspunt wordt genomen dat de brief op de tweede dag na verzending is bezorgd, waarbij een zondag, maandag of officiële feestdag niet meetellen als tussenliggende dag of dag van bezorging. (…)

3.6.1 De door de schuldeiser verzonden veertiendagenbrief moet voldoen aan de eisen die art. 6:96 lid 6 BW daaraan stelt. Indien wel de betalingstermijn van veertien dagen is vermeld, maar een te vroege dag van aanvang of van einde van die termijn is aangewezen, dan wel daaromtrent verwarrende of misleidende informatie wordt gegeven, voldoet de brief niet aan de eisen van art. 6:96 lid 6 BW. (…)

[25] HR 25 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2704.

De formulering dat incassokosten verschuldigd worden indien niet betaald is "binnen veertien dagen vanaf de dag nadat deze brief bij u is bezorgd" of "binnen vijftien dagen nadat deze brief bij u is bezorgd" voldoet dus wel aan de wettelijke eisen. Opmerking verdient overigens dat het schuldeisers vanzelfsprekend vrijstaat, mede ter voorkoming van het risico dat de aanmaning vanwege een onzuivere formulering zonder gevolg blijft (zie hierna in 3.6.2), een langere termijn dan de wettelijke termijn van veertien dagen te geven, bijvoorbeeld betaling "binnen drie weken nadat u deze brief heeft ontvangen".

3.6.2 (…) Gelet op het met dit stelsel beoogde evenwicht, heeft een veertiendagenbrief die niet voldoet aan de eisen van art. 6:96 lid 6 BW, niet het daaraan door de wet verbonden rechtsgevolg dat de consument-schuldenaar bij uitblijven van tijdige betaling incassokosten verschuldigd wordt.

Wil de schuldeiser recht hebben op betaling van incassokosten, dan dient hij (zo nodig alsnog) een aan de wettelijke eisen beantwoordende veertiendagenbrief aan de schuldenaar te verzenden. Een onjuist vermelde termijn, die bijvoorbeeld een dag te kort was, kan dus niet 'gerepareerd' worden door nog een korte extra betalingstermijn van bijvoorbeeld een week of tien dagen te geven. (…)

3.7 Van de in art. 6:96 leden 5-7 BW en de in het Besluit gegeven regels kan niet ten nadele van de consument-schuldenaar worden afgeweken. In verstekzaken zal de rechter, gelet op art. 139 Rv, moeten beoordelen of de schuldeiser voldoende gesteld heeft voor toewijzing van de gevorderde incassokosten en of de schuldeiser overeenkomstig die regels heeft gehandeld.
Ook in zaken op tegenspraak bestaat daarvoor ruimte. (…)

Het strookt dan ook met de bedoeling van de wetgever de consument-schuldenaar te beschermen – door middel van het stelsel van forfaitaire vergoeding van incassokosten van art. 6:96 leden 5-7 BW en het Besluit, alsmede met de in art. 242 Rv omschreven bevoegdheid van de rechter tot ambtshalve matiging van bedongen incassokosten – dat de rechter ook in zaken op tegenspraak bevoegd is eigener beweging te onderzoeken of de schuldeiser met betrekking tot zijn aanspraak op buitengerechtelijke incassokosten overeenkomstig de eisen van art. 6:96 leden 5-7 en het Besluit heeft gehandeld.

3.8 Indien de consument-schuldenaar het door hem verschuldigde heeft voldaan voor het verstrijken van de termijn van veertien dagen, is hij geen vergoeding voor incassokosten verschuldigd. Indien hij voor het verstrijken van die termijn niet heeft betaald, dan wordt hij de in het Besluit genormeerde forfaitaire vergoeding voor incassokosten verschuldigd. Ook indien de consument-schuldenaar weliswaar voor het verstrijken van de termijn betaalt, maar slechts een deel van het door hem verschuldigde, is hij een forfaitaire vergoeding voor incassokosten verschuldigd. Het strookt echter met het consumentenbeschermende karakter van de wettelijke regeling om in dat geval de hoogte van de verschuldigde incassovergoeding, met inachtneming van de regels van het Besluit, te bepalen op basis van de hoogte van het niet (tijdig) betaalde gedeelte van het in hoofdsom verschuldigde. De hoogte van de forfaitaire vergoeding is immers afhankelijk van de hoogte van de vordering, en door de deelbetaling bestaat de vordering niet meer in de omvang waarop de in de veertiendagenbrief vermelde incassovergoeding was gebaseerd."

Naar aanleiding van dit arrest hebben een aantal leden van de redactieraad BGK, aangevuld met vertegenwoordigers uit verschillende gerechten hierover op 19 januari 2017 vergaderd. Zij zijn tot de volgende aanbevelingen[26] gekomen.

"Vereisten in de 14-dagenbrief (minimale termijn):
• Betaling dient te geschieden binnen 14 dagen vanaf de dag nadat deze brief bij u is bezorgd/ door u is ontvangen;
OF
• Binnen 15 dagen nadat deze brief bij u is bezorgd/door u is ontvangen.

Alle andere formuleringen kunnen verwarrend of misleidend zijn voor de consument en kunnen om die reden leiden tot afwijzing van de gevorderde buitengerechtelijke kosten. Bovenstaande termijnen zijn minimum termijnen. Uiteraard kan de schuldeiser ook opteren voor een langere termijn, mits die termijn gekoppeld is aan de ontvangst van de brief door de debiteur (bijvoorbeeld 3 weken na de ontvangst van de brief).

Stelplicht in dagvaarding
In de dagvaarding dient gesteld te worden wanneer de veertiendagenbrief door eisende partij is verstuurd en indien bekend wanneer deze door gedaagde is ontvangen. De brief moet worden overgelegd. Als niet aan bovenstaande vereisten ten aanzien van de 14-dagenbrief, de stelplicht in de dagvaarding of het overleggen van de 14-dagenbrief is voldaan, leidt dit tot afwijzing van de buitengerechtelijke incassokosten.

***Voorts dient in de dagvaarding te worden vermeld of er (deel)betalingen zijn gedaan**, zo ja tot welk bedrag en **op welke datum deze deelbetaling is ontvangen**.*
Stelt de eisende partij niet wanneer de deelbetaling ontvangen is, dan wordt ervan uitgegaan dat die betaling door de eisende partij ontvangen is binnen de termijn van veertien dagen en zijn de buitengerechtelijke kosten dus slechts toewijsbaar over de resterende hoofdsom.
Als de dagvaarding onduidelijk is voor wat betreft de buitengerechtelijke incassokosten, dan volgt er geen tussenvonnis maar een afwijzing van deze kosten.

Overgangstermijn?
De adviesgroep ziet geen aanleiding om een overgangstermijn op te nemen."

[26] Afzonderlijk op rechtspraak.nl gepubliceerd (https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/aanbeveling-over-de-veertiendagenbrief.pdf) en hier volledig overgenomen.

Voetnoten 27-29 zijn vervallen met beperkte herziening rapport april 2023

2.2.2.2

Bij overige vorderingen heeft te gelden dat ingevolge art. 241 Rv ter zake van verrichtingen waarvoor de in de art. 237 tot en met 240 bedoelde kosten een vergoeding plegen in te sluiten, zoals die ter voorbereiding van gedingstukken en ter instructie van de zaak jegens de wederpartij geen vergoeding op grond van art. 6:96 lid 2 BW wordt toegekend, maar zijn alleen de regels betreffende proceskosten van toepassing. Bij art. 242 Rv strekt deze regel ook tot uitgangspunt.

Onder Rapport Voor-werk II zijn in § 8.3 (zie § II. 3 van BGK-Integraal) criteria geformuleerd ter beoordeling van de vraag welke buitengerechtelijke handelingen voor aparte vergoeding in aanmerking komen. Indien de werkgroep uitsluitend uniformiteit zou nastreven, ligt het voor de hand om aansluiting te zoeken bij de vereiste hoeveelheid buitengerechtelijke handelingen in geval van een onder de WIK/Besluit BIK vallende vordering op een schuldenaar-consument. De werkgroep kiest daar echter niet voor. De voorschriften van de WIK/Besluit BIK voor de beoordeling van BIK leveren in het nadeel van de schuldenaar-consument een breuk op met de situatie die voordien bestond. Volgens de aanbevelingen van Rapport Voor-werk II is een schuldenaar na een aanmaning, zoals bv. die van art. 6:96 lid 6 BW, en een eventuele herhaling daarvan – anders dan onder de WIK/Besluit BIK - geen incassokosten verschuldigd. De werkgroep ziet geen aanleiding om aan de op 1 juli 2012 opgetreden breuk een ruimere werking toe te kennen dan strikt noodzakelijk. De dringende wens naar uniformiteit moet hier wijken voor het gerechtvaardigde belang van de schuldenaar. De werkgroep sluit hierbij overigens aan bij de parlementaire geschiedenis. De minister heeft bij herhaling opgemerkt dat hij zich kan voorstellen dat voor andere vorderingen Rapport Voor-werk II blijft gelden.

De werkgroep BGK-Integraal beveelt dan ook aan Rapport Voor-werk II te continueren als volgt:

8.3

De werkgroep meent dat als uitgangspunt dient te worden genomen dat verrichtingen voorafgaand aan het geding worden gezien als voorbereiding van de gedingstukken en instructie van de zaak. Wil er sprake zijn van afzonderlijk voor vergoeding in aanmerking komende kosten, dan zal het moeten gaan om verrichtingen die meer omvatten dan een enkele (eventueel herhaalde) aanmaning, het enkel doen van een –niet aanvaard-schikkingsvoorstel, het inwinnen van eenvoudige inlichtingen of het op de gebruikelijke wijze samenstellen van het dossier. Een combinatie van (een) aanmaning(en) en het doen van (een) schikkingsvoorstel(len) of het daadwerkelijk voeren van schikkingsonderhandelingen kan wel tot toewijzing van buitengerechtelijke kosten leiden.[30]

2.3

Eigen kosten Eigen kosten van de schuldeiser - niet zijnde de te betalen kosten van door hem ingeschakelde derden - kunnen ook kosten zijn als bedoeld in art. 6:96 lid 2 sub c BW. Zie Parl. Ges. 6, blz. 337/338. Deze kosten komen derhalve in beginsel als vermogensschade voor vergoeding in aanmerking. Bij toekenning van het bedrag volgens de staffel Besluit BIK worden deze kosten in beginsel geacht in die vergoeding begrepen te zijn (vergelijk voorheen § 10.1 Rapport Voor-werk II).

3. Grondslag berekening

3.1 Bij een onder de WIK/Besluit BIK vallende vordering op een schuldenaar-consument

Bij de berekening van buitengerechtelijke incassokosten wordt vaak de hoogte van de vordering als uitgangspunt genomen. In het Besluit BIK levert de hoogte van de ingevolge de overeenkomst te betalen geldsom de grondslag van de berekening op. Bedoeld is het bedrag waarvoor terecht de verplichte aanmaning is verzonden en dat reeds gedeeltelijk buitengerechtelijk is betaald of gerechtelijk wordt toegewezen. Bij toewijzing van de BIK over de vordering merkt de werkgroep als vordering aan de toegewezen vordering, alsmede het gedeelte van de vordering dat, na voldoende buitengerechtelijke handelingen, betaald is.[31]

---

[30] O.a. Kamerstukken II 2010-2011, 32 418, nr. 5 (nota naar aanleiding van het verslag), p. 8.

[31] Wanneer de schuldeiser reeds zelf incassohandelingen heeft verricht en de vordering daarna overdraagt aan een incassobureau, mag voor het totaal door de schuld-eiser en het incassobureau verrichte incassohandelingen, niet meer worden gevraagd dan de maximale vergoeding die aan de hand van het oorspronkelijk aan de schuldeiser verschuldigde bedrag wordt berekend,'.toelichting Besluit BIK, p. 7. (Stb. 2012, 141)

Vervallen rente mag na één jaar bij de hoofdsom worden opgeteld. Dat heeft tot gevolg dat ook die rente tot de berekeningsgrondslag gaat behoren. Hiervoor is dan wel noodzakelijk dat apart ook voor die rente de verplichte aanmaning wordt verzonden.

3.2

Bij overige vorderingen van bepaalde waarde levert de hoogte van de vordering de grondslag van de berekening op. Met de vordering bedoelt de werkgroep de toegewezen vordering, alsmede het gedeelte van de vordering dat, na voldoende buitengerechtelijke handelingen, betaald is.

Omwille van de uniformiteit adviseert de werkgroep om ook voor niet onder het Besluit BIK vallende geldvorderingen dezelfde berekeningsgrondslag voor wat betreft de rentevordering te hanteren.

3.3

Bij overige vorderingen van onbepaalde waarde is er geen hoofdsom waarbij aansluiting gezocht kan worden. De werkgroep adviseert om, in navolging van het liquidatietarief en Rapport Voor-werk II, voor vorderingen van onbepaalde waarde aansluiting te zoeken bij de hoogte van tariefgroep II van het liquidatietarief, en wel van de gemiddelde waarde daarvan (€ 15.000). De werkgroep adviseert om in navolging van Rapport Voor-werk II in advocaatzaken (art 79 lid 2 RV) hetgeen een vergoeding van € 925 oplevert. In kantonzaken (art. 79 lid 1 RV) wordt de helft van dit bedrag vergoed. Indien er echter duidelijke aanwijzingen zijn dat de vordering een andere waarde vertegenwoordigt wordt er voor de berekening van die andere waarde uitgegaan.

4. Tarief

4.1 Schuldenaar-consument

4.1.1

Voor de onder de WIK/Besluit BIK vallende vorderingen is het tarief dat aan consument-schuldenaren maximaal in rekening mag worden gebracht dwingend voorgeschreven in de staffel van art. 2 van het Besluit. Volledige vergoeding van eventuele hogere kosten is niet mogelijk.

4.1.2

Voor andere geldvorderingen of vorderingen van onbepaalde waarde geldt de overeenkomst of de dubbele redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2c BW.

Omwille van de uniformiteit en de daaraan ten grondslag liggende beschermingsgedachte adviseert de werkgroep om ook voor niet onder het Besluit vallende geldvorderingen op schuldenaar-consumenten dezelfde berekeningsgrondslag te hanteren. Berekening vindt dus volgens de staffel van het Besluit BIK plaats.

Indien de schuldeiser gemotiveerd stelt en bij betwisting bewijst dat de werkelijke kosten hoger zijn geweest en dat het redelijk was om buitengerechtelijk kosten te maken tot dit bedrag, komen de hogere kosten voor vergoeding in aanmerking.

4.1.3
In alle niet onder de WIK/Besluit BIK vallende vorderingen gebaseerd op de wettelijke verplichting tot schadevergoeding kan er na toepassing van het tarief nog ruimte zijn voor de tweede billijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 onder c BW (HR 27 april 2012, LJN BV6690, NJ 2012, 277).

4.2 Schuldenaar geen consument

4.2.1
Voor uit een overeenkomst voortvloeiende verbintenissen tot betaling van een geldsom geldt de staffel als regelend recht. Indien partijen niet anders zijn overeengekomen wordt als tarief in beginsel de staffel van het Besluit BIK toegepast. De wetgever heeft geoordeeld dat in het Besluit BIK geregelde gevallen het tarief van de staffel redelijk is.[32]

4.2.2
Indien partijen voor uit een overeenkomst voortvloeiende verbintenissen tot betaling van een geldsom wel de verschuldigdheid van buitengerechtelijke kosten zijn overeengekomen gelden in beginsel de overeengekomen bepalingen, behoudens de matigingsbevoegdheid van art. 242 Rv.

Op grond van dit artikel zal in beginsel matiging tot het tarief van de staffel van het Besluit BIK plaatsvinden.[33] Nu de wetgever (vooralsnog) geen aparte staffel voor vorderingen business-to-business (B2B) heeft aanvaard[34], acht de werkgroep zich onvoldoende geëquipeerd om voor een deel van de vorderingen wel een B2B-staffel te introduceren. Voor het geval in een concrete B2B-incasso de staffel van het Besluit BIK ontoereikend is, geldt het volgende.

Indien de schuldeiser gemotiveerd stelt en bij betwisting bewijst dat de werkelijke kosten hoger zijn geweest en dat het redelijk was om buitengerechtelijk kosten te maken tot dit bedrag, komen de hogere kosten voor vergoeding in aanmerking.

4.2.3
Voor andere geldvorderingen of vorderingen van onbepaalde waarde geldt de overeenkomst of de dubbele redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2c BW. Omwille van de uniformiteit adviseert de werkgroep om ook voor niet onder het Besluit vallende geldvorderingen op niet-consument schuldenaren dezelfde berekeningsgrondslag te hanteren. Berekening vindt dus volgens de staffel van het Besluit BIK plaats.

---

[32] Kamerstukken II, 3371 nr.3 p.9 bovenaan. 'Geeft partijen duidelijkheid over…' Dit lijkt erop te wijzen dat de minister van oordeel is dat ook in geval de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn dan het uit de staffel voortvloeiende bedrag, toewijzing van slechts het staffelbedrag conform de tekst en de doelstellingen van richtlijn 2009/38/EG (herschikkingsrichtlijn) is.

[33] Hiermee wordt aanbeveling I van Rapport Voor-werk II gecontinueerd.

[34] Kamerstukken I 2011-2012, 32 418, nr. E, § 2.

Indien de schuldeiser gemotiveerd stelt en bij betwisting bewijst dat de werkelijke kosten hoger zijn geweest en dat het redelijk was om buitengerechtelijk kosten te maken tot dit bedrag, komen de hogere kosten voor vergoeding in aanmerking.

4.2.4
In alle niet onder de WIK/Besluit BIK vallende vorderingen gebaseerd op de wettelijke verplichting tot schadevergoeding kan er na toepassing van het tarief nog ruimte zijn voor de tweede billijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 onder c BW (HR 27 april 2012, LJN BV6690, NJ 2012, 277).

4.2.5
Bij handelsovereenkomsten is altijd minimaal € 40 verschuldigd (art. 6:96 lid 4 BW).

5. BTW
De werkgroep onderschrijft art. 2 lid 3 Besluit BIK voor alle , ook de niet onder deze AMvB vallende, gevallen. Genoemd artikel luidt:

"De vergoeding wordt verhoogd met een percentage dat overeenkomt met het percentage, bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet op de omzetbelasting 1968, indien de schuldeiser voor de verkrijging van voldoening buiten rechte gebruik maakt van een dienst als bedoeld in de Wet op de omzetbelasting 1968 ter zake waarvan op grond van die wet omzetbelasting is verschuldigd en de schuldeiser de hem in rekening gebrachte omzetbelasting niet op grond van genoemde wet kan verrekenen en zulks nadrukkelijk verklaart en verklaart dat de kosten in verband daarmee zijn verhoogd".

6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk?
Indien de vergoeding voor de buitengerechtelijke incasso volgens dwingend of regelend recht is berekend volgens de staffel van de WIK/Besluit BIK volgt uit de parlementaire geschiedenis dat de vergoeding redelijk is. Een hogere of volledige vergoeding, indien die hoger is dan de staffel van de WIK/Besluit BIK, behoort dan niet tot de mogelijkheden (art. 6:96 lid 5 BW).

Voor alle andere vorderingen geldt dat indien de schuldeiser gemotiveerd stelt en bij betwisting bewijst dat de werkelijke kosten hoger zijn geweest en dat het redelijk was om buitengerechtelijk kosten te maken tot dit bedrag, de hogere kosten voor vergoeding in aanmerking komen (zie § III.4).

7. Lagere vergoeding mogelijk?
Ja, mits gevorderd.

8. Verschieten van kleur

8.1 Verschieten van kleur
Redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte zijn buitengerechtelijke kosten zolang er geen gerechtelijke procedure is gestart. Indien de buitengerechtelijke handelingen echter niet het beoogde resultaat hebben, kan vervolgens een gerechtelijke

procedure worden gestart. Veel van de handelingen uit het buitengerechtelijk traject zouden ook verricht moeten worden ter voorbereiding van een gerechtelijke procedure. De voor die buitengerechtelijke handelingen gemaakte kosten worden vervolgens niet meer apart vergoed. Die kosten worden geacht begrepen te zijn in de gerechtelijke kosten (liquidatietarief). De kosten verschieten dan van kleur.[35] Eerst waren ze buitengerechtelijk maar daarna gerechtelijk. In de wet is dit geregeld in art. 241 eerste zin Rv.

Rapport Voor-werk II sloot hier in § 8.3 ook bij aan door als uitgangspunt te nemen dat verrichtingen voorafgaand aan het geding worden gezien als voorbereiding van de gedingstukken en instructie van de zaak.

8.2 Uitzondering gevallen WIK

De WIK heeft het verschieten van kleur (art. 241 Rv) buiten werking gesteld voor de schuldenaar-consument die in gebreke is met de betaling van een uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom. Dit brengt voor de schuldenaar-consument een verslechtering ten opzichte van Rapport Voor-werk II met zich. De schuldenaar-consument is thans in veel meer gevallen BIK verschuldigd. Ingevolge art. 242 lid 2 Rv geldt hetzelfde voor bedongen kosten.

8.3 Overige vorderingen

Voor overige BIK en BGK blijven gewoon de hoofdregels van art. 241 en 242 Rv gelden. De kosten verschieten dus van kleur.

Er is discussie gevoerd over de situatie van een niet-consument schuldenaar met een uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom, die in gebreke is en partijen die de verschuldigdheid van BIK niet bij overeenkomst hebben geregeld. Vergoeding kan dan als wettelijke vorm van schadevergoeding worden gevorderd waarbij de staffel van Besluit BIK als regelend recht van toepassing is. In de laatste zin van art. 6:96 lid 5 BW is toepassing van de eerste volzin van art. 241 Rv uitgesloten.

De werkgroep is, in afwijking van zijn conceptrapport, van mening dat deze uitsluiting in de laatste zin van art. 6:96 lid 5 BW ook terugslaat op het geval dat de schuldenaar geen

[35] De benaming is afkomstig uit de noot van Brunner bij HR 3 april 1987, LJN AG5568, NJ 1988, 275 (London & Lancashire/Drenth).

consument is.[36] Het is dus ook van toepassing indien het Besluit BIK als regelend recht van toepassing is op de niet-consument schuldenaar.

9. Rechterlijke matiging

9.1 Eerste redelijkheidstoets

Bij vergoeding van BGK als wettelijke schadevergoeding dient ingevolge art. 6:96 lid 2 aanhef en sub c BW de dubbele redelijkheidstoets te worden toegepast.[37] Voor de eerste redelijkheidstoets is van belang dat het redelijk moet zijn geweest om kosten te maken voor buitengerechtelijke handelingen. Hieraan mag de rechter in alle gevallen toetsen.

Enkele voorbeelden. Onder omstandigheden kan het onredelijk zijn om bij een duurovereenkomst, waar maandelijks een gering bedrag verschuldigd wordt, de schuldeiser maandelijks op basis van het Besluit BIK het minimumbedrag van € 40 in rekening te brengen[38]. In plaats van twaalf maal per jaar de maandelijkse vordering met BIK te verhogen, kan de redelijkheid met zich brengen dat de schuldeiser op een gegeven moment bijvoorbeeld de incassohandelingen ten aanzien van vervallen bedragen combineert ter voorkoming van het ontstaan van een scheefgroei tussen opeisbaar bedrag aan verbintenissen enerzijds en totaal in rekening gebracht bedrag aan BIK anderzijds. Ook kan het voorkomen dat een schuldeiser op voor de debiteur financieel minder belastende wijze de vordering kan innen, bvb door verrekening.[39] Algemene aanbevelingen vallen hiervoor niet te geven.

9.2 Tweede redelijkheidstoets en Besluit BIK

De tweede redelijkheidstoets gaat over de vraag of de omvang van de gemaakte kosten ook redelijk is. Bij verbintenissen, die dwingend onder het Besluit BIK vallen, mag de rechter de tweede redelijkheidstoets en de matigingsbevoegdheid van art. 241 Rv niet meer toepassen. De staffel is redelijk, aldus de minister. Dit geldt ongeacht of partijen wel of niet de verschuldigdheid van buitengerechtelijke kosten zijn overeengekomen.

---

[36] Zie Kamerstukken II 2010-2011, 32 418, nr. 5, p. 11 ("In het wetsvoorstel is geregeld ..... niet meer van kleur verschieten"), Kamerstukken II 2010-2011, 32 418, nr. 5,, p. 20, 21 ("In het wetsvoorstel ..... daarvan af te wijken") en Kamerstukken I 2011-2012, 32 418, C, p. 6 en 7 (in het bijzonder: "Overigens blijven voor de incassokosten waarover bedrijven onderling in afwijking van de wettelijke regeling afspraken hebben gemaakt, het bepaalde in artikel 241 Rv (van kleur verschieten) en artikel 242 Rv wel van toepassing. Die kosten zijn immers niet wettelijk genormeerd zodat er geen sprake is van kosten als bedoeld in artikel 66, vierde lid, van Boek 6, die in de artikelen 241 en 242 van het toepassingsbereik zijn uitgesloten").

[37] B.J. Engberts, 'Wettelijke normering van buitengerechtelijke incassokosten', Trema 2012-6, p. 200.

[38] R.R.M. de Moor, 'Wettelijke normering van buitengerechtelijke incassokosten: alleen maar 'voordeel' voor de consument?', TvC 2012-5, p.203 en kamervragen en antwoorden, Kamerstukken II 2012-2013, nr. 1160.

[39] Rb. Haarlem, 24 augustus 2006, LJN AY6720, en Rb. Haarlem, 14 december 2006, LJN AZ 3542,

Indien de staffel van Besluit BIK op grond van regelend recht moet worden toegepast dient naar de mening van de werkgroep eveneens te worden aangesloten bij het standpunt van de minister dat de staffel redelijk is.

(NB: Zie voor matiging c.q. afwijzing bij hoger tarief dan staffel § II.5.2/3 en III.6)

9.3 De tweede redelijkheidstoets en overige vorderingen

De werkgroep gaat ervan uit dat vorderingen ter zake van vergoeding van buitengerechtelijke kosten als wettelijke verplichting tot schadevergoeding conform de forfaitaire tarieven in beginsel redelijk zijn. Vorderingen voor hogere bedragen worden op grond van art. 6:96 lid 2 aanhef en onder c BW en art. 241 Rv ambtshalve gematigd tot het forfaitaire tarief.

NB: Ingevolge HR 27 april 2012, LJN BV6690, NJ 2012, 277 kan er vervolgens nog ruimte zijn voor de tweede billijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 aanhef en onder c BW.[40]

9.4 Redelijkheidstoets bij bedongen incassokosten

De werkgroep gaat ervan uit dat vorderingen ter zake van vergoeding van buitengerechtelijke kosten conform de forfaitaire tarieven in beginsel redelijk zijn. Vorderingen voor hogere bedragen worden op grond van art. 242 Rv ambtshalve gematigd tot het forfaitaire tarief.

9.5 Vaststellingsovereenkomst

Ingevolge art. 242 lid 2 rv kan een kostenregeling die in een vaststellingsovereenkomst is overeengekomen niet worden gematigd, op grond van het eerste lid van art. 242 Rv.

9.6 Overige matigingsbevoegdheden

9.6.1 Art. 6:101 BW (eigen schuld)

Wanneer een schadevergoedingsplicht op de voet van art. 6:101 BW wordt verminderd, wordt ook de verplichting om de in art. 6:96 lid 2 BW bedoelde kosten te vergoeden in beginsel in dezelfde mate verminderd, zij het dat de billijkheidscorrectie van het slot van art. 6:101 id 1 BW kan meebrengen dat de verplichting om de in art. 6:96 lid 2 bedoelde kosten te vergoeden niet, of niet in gelijke mate als de primaire schadevergoedingsplicht, wordt verminderd (HR 21 september 2007, LJN BA7624, NJ 2008, 241; Van der Slot/Manege Bergemo).

9.6.2 Art. 6:109 BW (kennelijk onaanvaardbare gevolgen)

Dit voor wettelijke verplichtingen tot schadevergoeding geldend matigingsrecht is beperkt tot zeer uitzonderlijke gevallen. Uit de stellingen van de schuldenaar moet een beroep op dit matigingsrecht blijken. Voor de toepassing van het matigingsrecht is geen aanbeveling te geven nu de situaties zich kenmerken door een hoge mate van casuïstiek.

---

[40] De Hoge Raad en Rapport Voor-werk II; Wordt de klok terug gezet?', NJB 2012/1748.

9.6.3 Art. 6:2 lid 2 en 6:248 lid 2 BW (naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar)

Toepassing van deze artikelen is beperkt tot zeer uitzonderlijke gevallen. Uit de stellingen van de schuldenaar moet een beroep op dit matigingsrecht blijken. Voor de toepassing van het matigingsrecht is geen aanbeveling te geven nu de situaties zich kenmerken door een hoge mate van casuïstiek. Mogelijk zou dit artikel toegepast kunnen worden bij onaanvaardbare stapeling van BIK bij duurovereenkomsten (zie ook § III.9.1).[41]

9.6.4 Matiging en handelsovereenkomst

Bij handelsovereenkomsten dient vanuit de beschermingsgedachte van richtlijn 2009/38/EG (Herschikkingsrichtlijn) bij toepassing van matigingsbevoegdheden niet het belang van de schuldeiser uit het oog te worden verloren.

[41] R.R.M. de Moor, 'Wettelijke normering van buitengerechtelijke incassokosten: alleen maar 'voordeel' voor de consument?', TvC 2012-5, p. 203 en kamervragen en antwoorden, Kamerstukken II 2012-2013, nr. 1160.

IV. Onderscheid in vorderingen (y-as)

Op het Integraal Overzicht (hfst VII) staan op de x-as de te onderscheiden vorderingen vermeld waarvoor vergoeding van buitengerechtelijke kosten gevorderd wordt. Dit vierde hoofdstuk geeft een onderscheid in vorderingen aan. Per vordering vindt er vervolgens een toetsing plaats aan de beoordelingscriteria zoals die in hoofdstuk III uitgewerkt zijn. Op onderdelen heeft de wetgever niets geregeld. Soms moet de exacte toepassing van de wettelijke regeling in de rechtspraktijk nog uitgewerkt worden. In beide gevallen doet de werkgroep aanbevelingen om deze hiaten op te vullen.

A. Schuldenaar-consument

1. Uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom[42]

1.1 Bepaald of bepaalbaar?

Het uitgangspunt van de wetgever bij de totstandkoming van de WIK/Besluit BIK is dat de omvang van de contractuele verbintenis tot betaling van een geldsom uit de overeenkomst voortvloeit. Dit kan een in die overeenkomst bepaald bedrag zijn. Het kan ook een bepaalbaar bedrag betreffen indien dit bedrag eenvoudig uit de overeenkomst is af te leiden. Als voorbeeld noemt de minister een rekening van een telefoonprovider.[43]

De werkgroep hanteert als uitgangspunt dat het voldoende is wanneer de uit een overeenkomst vloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom ten tijde van het verzuim bepaald is (zie verder § III.3). In andere gevallen zal van een vordering van onbepaalde waarde uitgegaan worden.

1.2 Gegevens van de x-as

1. Regeling:
   Art. 6:96 lid 1 en 2 en lid 5 t/m 7 BW of overeenkomst.
2. Wanneer verschuldigd:
   a. verzuim (art. 6:81 e.v. BW)
   b. correcte verplichte aanmaning (zie § II.5) en
   c. minimaal één extra incassohandeling nadien (zie § III.2.2.2.1)
3. Grondslag berekening:
   a. contractueel verschuldigde hoofdsom (zonder rente) waarvoor redelijk was om buitengerechtelijke incassohandelingen te verrichten (zie § III.3.1)
   b. plus de over een jaar reeds verschenen en verschuldigde rente (art. 6:119 lid 2 BW; zie § III.3.1).

---

[42] De ontstaansbronnen van de verbintenis zijn beschreven in § II.3.

[43] Stb. 2012, 141, p. 5.

4. Tarief:
   Staffel Besluit BIK (zie § III.4.1.1)
5. BTW:
   Alleen indien aan de schuldeiser voor de incassohandelingen BTW in rekening wordt gebracht en hij deze niet kan verrekenen (art. 2 lid 3 Besluit BIK), mits vermeld in de verplichte aanmaning (zie § II.5 en III.5) en uitdrukkelijk gesteld in de procedure (zie § II.6).
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk?
   Nee (zie § III.6).
7. Lagere vergoeding mogelijk?
   Uit art. 6:96 lid 5 BW volgt dat de schuldeiser ook een lager bedrag dan het volgens de staffel berekende bedrag mag vorderen (zie tevens III.7 en II.5.3) .
8. Verschieten van kleur:
   Nee (art. 6:96 lid 5 BW; zie ook § III.8).
9. Rechterlijke matiging:
   Niet op grond van de tweede redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW of 241 of 242 lid 2 Rv. In uitzonderingsgevallen op grond van de overige matigingsbevoegdheden (zie § III.9.6).

2. Andere verbintenissen tot betaling van een geldsom of vorderingen van onbepaalde waarde

1. Regeling:
   Art. 6:96 lid 1 t/m 3 en lid 5 eerste zin BW of overeenkomst.
2. Wanneer verschuldigd:
   a. verzuim (art. 6:81 e.v. BW)
   b. kosten gemaakt voor redelijke buitengerechtelijke incassohandelingen/rechtsbijstand
   c. anders dan ter voorbereiding van gedingstukken en ter instructie van de zaak (art. 241 en art. 242 Rv) (zie § III.2.2.2.2).
3. Grondslag berekening:
   a. bij BIK: verschuldigde hoofdsom (zonder rente) waarvoor redelijk was om buitengerechtelijke incassohandelingen te verrichten (zie § III.3.1): bij BGK: € 15.000, tenzij er duidelijke aanwijzingen zijn dat de vordering een andere waarde vertegenwoordigt. Bij de berekening wordt dan van die andere waarde uitgegaan (zie § III.3.3).
   b. plus de over een jaar verschuldigde rente (art. 6:119 lid 2 BW; zie § III.3.2), mits ook hiervoor voldaan is aan IV.A.2.2 Wanneer verschuldigd).
4. Tarief:
   Staffel Besluit BIK (zie § III.4.1.2).
5. BTW:
   Alleen indien aan de schuldeiser voor de incasso- of buitengerechtelijke handelingen BTW in rekening wordt gebracht en hij deze niet kan verrekenen (art. 2 lid 3 Besluit BIK) en uitdrukkelijk gesteld in de procedure (zie § II.6).
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk?
   Ja (zie § III. 4.1.2).

7. Lagere vergoeding mogelijk?
   Ja, indien gevorderd.
8. Verschieten van kleur:
   Ja (art. 241 en 242 Rv).
9. Rechterlijke matiging:
   Op grond van de tweede redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW of 241 of 242 lid 1 Rv. In uitzonderingsgevallen op grond van de overige matigingsbevoegdheden (zie § III.9.6).

3. Consumptief krediet

3.1 Consumptief krediet

Ten aanzien van kredieten en geldleningen die onder de Wet op het Consumptief Krediet vallen (WCK), zijnde grosso modo kredieten (zie art. 1 en 4 WCK) aan consumenten (zie art. 2 en 4 WCK) tot en met € 40.000 (art. 3 WCK), gelden bijzondere regels ter zake mogelijke incassokosten.

De WCK is van toepassing op iedere overeenkomst en ieder samenstel van overeenkomsten waarbij:

a. een partij (de kredietgever) aan een tweede partij (de kredietnemer), dan wel ten behoeve van de tweede partij aan een derde partij (de leverancier), een geldsom ter beschikking stelt of het genot van een roerende zaak verschaft of een (bij algemene maatregel van bestuur aangewezen) dienst verleent en de tweede partij aan de eerste partij (of aan de derde partij) een of meer betalingen doet,
b. de kredietgever - of de leverancier - deelnemend in de uitoefening van een beroep of bedrijf die aan een natuurlijk persoon (art. 2 WCK) een kredietsom van maximaal € 40.000 geld, goederen of diensten ter beschikking stelt (art. 3 juncto art. 1 sub l en m WCK). Wanneer sprake is van krediettransacties waarbij de betalingen van de kredietnemer plaatsvinden binnen drie maanden na beschikbaar stelling geldsom of verschaffen genot van de zaak of verlenen van de dienst (zogenaamde 'flitskredieten"), dan gelden uitsluitend de artikel 34[44] tot en met 36 WCK. Tot 25 mei 2011 gold ook als eis voor toepasselijkheid van de WCK dat ten minste een van de betalingen van de kredietnemer later plaatsvindt dan drie maanden nadat de geldsom ter beschikking is gesteld, onderscheidenlijk nadat met het verschaffen van het genot van de zaak of het verlenen van de dienst een aanvang is gemaakt (art. 1 sub a WCK-oud). Deze regel blijft tengevolge van artikel VI van het van toepassing zijnde overgangsrecht (Stb. 2011,246) voor alle kredietovereenkomsten die vóór 25 mei 2011 zijn gesloten, gelden.

[44] Zie hieronder over de betekenis van dit artikel voor BIK/BGK.

Op de in art. 4 van de WCK genoemde krediettransacties (waaronder kort gezegd hypothecaire leningen) is de WCK niet van toepassing en op de in art. 5 genoemde gevallen (bijvoorbeeld een saneringskrediet) gedeeltelijk niet. Uit art. 4 WCK blijkt tevens dat in voorkomende gevallen ook een aan een (kleine) ondernemer verleend krediet onder de WCK kan vallen, bijvoorbeeld als niet een zaak is gefinancierd die naar zijn aard uitsluitend in de uitoefening van een bedrijf of van een zelfstandig beroep pleegt te worden gebruikt (art. 4 lid 1 sub b WCK)[45] of als er geen verklaring is ondertekend door de kredietnemer waarin – kort gezegd - het zakelijke karakter van de lening staat vermeld (art. 4 lid 1 sub d WCK). Kortom de WCK kan ook van toepassing zijn op aan anderen dan de traditionele consument verleend krediet.

Op een ongeoorloofde roodstand van een bankrekening is de WCK in beginsel niet van toepassing. Als deze roodstand van vóór 25 mei 2011 langer dan drie maanden heeft geduurd dan kan de roodstand als kredietverlening in de zin van de WCK worden aangemerkt en daarmee onder de werking van de WCK komen te vallen. Dat is het geval als de roodstand wordt omgezet in een lening of doorlopend krediet, als over roodstand niets is overeengekomen en niet aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de bank merkt de roodstand expliciet aan als wanprestatie;
- de bank gaat tot ingebrekestelling en directe opeising over en
- de bank gaat spoedig na het verstrijken van de drie maanden tot incasso van de vordering over of er wordt een betalingsregeling overeengekomen van al dan niet langer dan drie maanden, die schriftelijk wordt vastgelegd.

Wordt dus aan al deze voorwaarden wel voldaan dan is de WCK niet van toepassing[46]. Buitengerechtelijke incassokosten zijn in dat geval gewoon toewijsbaar (conform hoofdstuk IV.A.1). Voor roodstanden van 25 mei 2011 of later kan niet meer worden teruggevallen op de drie maanden termijn als zodanig, die immers is vervallen, maar gelden de andere voorwaarden nog wel, naast de voorwaarde van aanmelding bij de BKR. Een voortduren langer dan drie maanden zonder enige nadere actie van de bank/kredietgever kan dan als een indicatie voor toepasselijkheid van de WCK worden gezien.

Indien op een overeenkomst de Wet op het Consumentenkrediet (WCK) wel van toepassing is, heeft de kredietverlener geen recht op vergoeding van buitengerechtelijke

[45] Vergelijk HR 10 augustus 2012 LJN: BW 4992 (Picorni/Defam) met betrekking tot de financiering van een auto door een reisbureau, waarover o.m. De Moor, TvC 2013/3, p.137-140.

[46] Zie Kamerstukken II 1987-1988, 19 785, nr. 7. In deze zin rechtbank Assen 19 december 2007, LJN: BD1493 en rechtbank Rotterdam 14 oktober 2009, LJN: BK3452.

kosten in geval van verzuim van de kredietnemer, omdat deze kosten reeds geacht worden te zijn begrepen in de kredietvergoeding[47].

Art. 34WCK bepaalt: "Het is de kredietgever en de leverancier verboden enige andere vorm van kredietvergoeding te bedingen, in rekening te brengen of te aanvaarden dan:

a. een vergoeding welke verschuldigd is bij afwikkeling overeenkomstig de betalingsregeling van de transactie;
b. een vergoeding die verschuldigd wordt ingeval de kredietnemer, na ingebrekestelling, nalatig blijft in zijn verplichting tot betaling ingevolge de transactie;
c. een vergoeding die verschuldigd wordt indien de kredietnemer vervroegd aflost.

Art. 36 WCVK verbiedt het in rekening brengen van een hogere kredietvergoeding dan die is toegestaan in art. 35 WCK en het daarbij horende Besluit Kredietvergoeding (BKV).

In de rechtspraak is bepaald dat in de kredietvergoeding eventuele buitengerechtelijke kosten zijn inbegrepen: " De gevorderde buitengerechtelijke incassokosten zijn niet toewijsbaar, omdat op de overeenkomst de bepalingen van de Wet op het consumentenkrediet (WCK) van toepassing zijn. Ingevolge artikel 34 WCK is het de kredietgever niet toegestaan buitengerechtelijke kosten in rekening te brengen omdat in het tarief een factor incassokosten zal zijn opgenomen. Ook het uit handen geven aan een derde van de invordering mag niet gepaard gaan met het in rekening brengen van kosten.[48]" Vooral bij vorderingen ter zake debetstanden (zie hierboven) die op enig moment ook gaan vallen onder de WCK wordt dit verbod wel eens over het hoofd gezien.

Of dit verbod bij de voorgenomen opname van de WCK bepalingen in titel 7. 2A, waarbij het voornemen bestaat de limiet van € 40.000,= te laten vervallen, in stand zal blijven is onbekend.

In het consultatiedocument als op 1 december 2011 gesloten[49] staat art. 76 opgenomen (art 36 WCK) "Aan de consument kan geen hogere kredietvergoeding in rekening worden gebracht, dan is toegelaten ingevolge artikel 4:35 van de Wet op het financieel toezicht".

Op pagina 1 van de consultatieversie van de MvT staat vermeld:

"Een belangrijk punt is daarbij dat zo kan worden tegemoetgekomen aan de behoefte om de op dit punt bestaande regels te verminderen of te versoepelen en beter op elkaar af

---

[47] Aldus J.M. van Poelgeest, Kredietverstrekking aan consumenten, Kluwer 2012, p. 209, verwijzend naar N.J.H. Huls, Wet op het consumentenkrediet, Kluwer 1993, p. 97.

[48] Rb Rotterdam 14 oktober 2009, LJN BK3452. Zie in gelijke zin J.M. van Poelgeest, Kredietverstrekking aan consumenten, Kluwer 2012.

[49] Uit WV 33171 Kamerstukken I 2012-2013 C (memorie van antwoord) van 29 november 2012 pagina 4 blijkt dat de fase van voorontwerp nog niet verlaten is. Navraag bij het ministerie eind februari 2013 leert dat dit waarschijnlijk op korte termijn niet zal veranderen.

te stemmen. Daarbij is vooral gestreefd naar vermindering van dwingend recht. Wel dient de bescherming van de consument op een redelijk niveau te worden gehandhaafd, maar dat neemt niet weg dat voor bedrijven onderling het dwingende recht zoveel mogelijk is beperkt.".

Op pagina 3 staat vermeld: "a) Aan titel 7.2A wordt na de artikelen 57-73 die dan in een eerste afdeling moeten worden ondergebracht, een tweede afdeling toegevoegd, met bepalingen uit de Wck van algemene aard, voor zover zij voor handhaving in aanmerking komen[50]. Deze afdeling geldt, evenals de eerste afdeling, alleen voor consumentenkrediet".

Op pagina 5 van de MvT staat vervolgens vermeld: "Van de overgebleven bepalingen van de Wck komt een aantal in aanmerking om in het BW te worden gehandhaafd. Het gaat hier om een bescherming van de consument die de richtlijn niet regelt. Die bescherming doet soms wel erg gedetailleerd aan, maar het lijkt vooralsnog in het algemeen niet opportuun te beginnen met de bestaande bescherming onnodig te verminderen. Men zie hierna bij de artikelen 31, 33, 40-43 en 44.". Art. 34 WCK wordt niet genoemd.

Op pagina 6 van de MvT staat wel:" a. De hoogst toegelaten kredietvergoeding, bedoeld in de artikelen 34-36 Wck wordt vervangen door artikel 7:76 in verbinding met artikel 4:35 Wft. Als hier behoefte is aan beperking van het gebied waarvoor de hoogst toegelaten kredietvergoeding zal gelden, tot kredieten beneden een bepaalde limiet, kan deze limiet worden opgenomen in de AMvB waarnaar artikel 4:35 Wft verwijst".

Pagina 7 vermeldt vervolgens onder het kopje ' Artikelen 34-36': "In artikel 34 worden verschillende vormen van kredietvergoeding limitatief opgesomd. In artikel 35 wordt bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur de ten hoogste toegelaten kredietvergoeding wordt vastgesteld. In artikel 36 wordt het de kredietgever en de leverancier verboden een hogere kredietvergoeding in rekening te brengen. Het wetsvoorstel handhaaft de “ten hoogste toegelaten kredietvergoeding”. De regeling van deze materie kan worden overgelaten aan artikel 4:35 Wft dat bepaalt dat bij algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld met betrekking tot de ten hoogste toegelaten kredietvergoeding. In artikel 76 van dit wetsvoorstel wordt daarom bepaald dat aan de consument geen hogere kredietvergoeding in rekening kan worden gebracht dan is toegelaten ingevolge artikel 4:35 Wft. Nu artikel 4:35 Wft een bestuursrechtelijke voorziening geeft, kan hier met een simpele bepaling worden volstaan; zie het voorgestelde artikel 76. De artikelen 34-36 Wck kunnen daarmee alle drie vervallen".

Of hiermee ook wordt beoogd de belemmering voor het vorderen van buitengerechtelijke kosten te doen vervallen is onduidelijk. In ieder geval duidt het consultatiedocument erop

[50] Onderstreping opstellers rapport.

dat wordt beoogd de consumentenbescherming te verminderen, zonder dat expliciet wordt aangegeven wat men laat vervallen.

3.2 Gegevens van de x-as

1. Regeling: WCK.
2. Wanneer verschuldigd: Nooit.

4. Onteigening

4.1 Wettelijk systeem

De kosten van het proces komen op grond van art. 50 lid 1 Ow in beginsel voor rekening van de onteigenende partij. De rechter kan de onteigende of derde belanghebbende veroordelen tot betaling van (een gedeelte van) de proceskosten als aan hem niet meer wordt toegewezen dan het ten processe gedane aanbod (art. 50 lid 1 Ow). Dit kan de rechter ook doen als de onteigende of derde belanghebbende voorafgaand aan het geding tot onteigening onvoldoende gegevens aan de onteigenende partij verstrekt om een redelijk aanbod te kunnen doen bij dagvaarding of aangetekende brief dan wel als daartoe aanleiding is in de omstandigheden van het geding (art. 50 lid 3 Ow).

Onder de "kosten van het proces" zijn blijkens de parlementaire geschiedenis ook de preprocessuele kosten begrepen[51]. De buitengerechtelijke kosten worden derhalve bij de proceskostenveroordeling afgewikkeld.

De rechter dient de gevorderde buitengerechtelijke kosten te beoordelen aan de hand van de dubbele redelijkheidstoets. Aan deze beoordeling worden geen hoge motiveringseisen gesteld[52].

4.2 Gegevens van de x-as

1. Regeling: Art. 50 lid 1 Ow
2. Wanneer verschuldigd: In beginsel komen de van de proceskosten deel uitmakende buitengerechtelijke kosten voor rekening van de onteigenende partij.
3. Grondslag berekening: De werkelijk gemaakte kosten, mits aan de dubbele redelijkheidstoets is voldaan.
4. Tarief: N.v.t.
5. BTW: Indien de onteigende partij BTW verschuldigd is over de gemaakte kosten die zij niet kan verrekenen.
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? N.v.t.
7. Lagere vergoeding mogelijk?

---

[51] Kamerstukken II 10 590, nr. 5, p. 17.

[52] HR 6 maart 1991, LJN AB9358. Zie ook HR 10 maart 1993, LJN AC1357, HR 15 februari 1995, LJN AC4035 en HR 9 juli 2010, LJN BL1634.

De rechter kan (een gedeelte van) de proceskosten ten laste van de onteigende partij/derde belanghebbende laten indien het toegewezen bedrag lager is dan het gedane aanbod (art. 50 lid 1 Ow), de onteigende partij/derde belanghebbende onvoldoende gegevens heeft verstrekt om een redelijk aanbod te doen (art. 50 lid 3 Ow) of daartoe aanleiding is in de omstandigheden van het geding (art. 50 lid 3 Ow).

8. Verschieten van kleur: N.v.t. (onteigende partij/derde belanghebbende is gedaagde partij)
9. Rechterlijke matiging: De rechter kan (een gedeelte van) de proceskosten ten laste van de onteigende partij/derde belanghebbende laten indien het toegewezen bedrag lager is dan het gedane aanbod (art. 50 lid 1 Ow), de onteigende partij/derde belanghebbende onvoldoende gegevens heeft verstrekt om een redelijk aanbod te doen (art. 50 lid 3 Ow) of daartoe aanleiding is in de omstandigheden van het geding (art. 50 lid 3 Ow).

5. Deelgeschillen (art. 1019aa Rv)

Zie IV. B. 4.

B. Schuldenaar geen consument (in de zin van art. 6:96 lid 5 BW)

1. Uit overeenkomst voortvloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom[53]

1.1 Bepaald of bepaalbaar?

De werkgroep hanteert als uitgangspunt dat het voldoende is wanneer de uit een overeenkomst vloeiende verbintenis tot betaling van een geldsom ten tijde van het verzuim bepaald is (zie verder III.3).

In andere gevallen zal van een vordering van onbepaalde waarde uitgegaan worden.

1.2 Gegevens van de x-as

1. Regeling:
   Art. 6:96 lid 1 t/m 4 en lid 5 eerste zin BW of overeenkomst.
2. Wanneer verschuldigd:
   a. verzuim (art. 6:81 e.v. BW). NB: bij handelsovereenkomsten € 40 na het enkele verstrijken van de betalingstermijn
   b. kosten gemaakt voor redelijke buitengerechtelijke incassohandelingen
   c. anders dan ter voorbereiding van gedingstukken en ter instructie van de zaak (241 en
3. Grondslag berekening:

[53] De ontstaansbronnen van de verbintenis zijn beschreven in § II.3.

   a. contractueel verschuldigde hoofdsom (zonder rente) waarvoor redelijk was om buitengerechtelijke incassohandelingen te verrichten (zie § III.3.1)
   b. plus de over een jaar reeds verschenen en verschuldigde rente (6:119a lid 3 en 6:119b lid 3 BW; zie § III.3.1).
4. Tarief:
   Staffel Besluit BIK (zie § III.4.2.1/4.2.2)
5. BTW:
   Alleen indien aan de schuldeiser voor de incassohandelingen BTW in rekening wordt gebracht en hij deze niet kan verrekenen (art. 2 lid 3 Besluit BIK) en uitdrukkelijk gesteld in de procedure (zie § II.6).
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk?
   Nee, bij geen incassobeding (zie § III.6).
   Ja, bij wel een incassobeding (zie § III.4.2.2).
7. Lagere vergoeding mogelijk? Ja, indien gevorderd.[54]
8. Verschieten van kleur: Nee (art. 6:96 lid 5 BW; zie ook § III.8)
9. Rechterlijke matiging:
   a. Staffel regelend recht: niet op grond van de tweede redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW of 241 of 242 lid 1 Rv.
   b. Incassobeding: op grond van art. 242 lid 1 Rv.
   c. In uitzonderingsgevallen op grond van de overige matigingsbevoegdheden (zie § III.9.6).

2. Andere verbintenissen tot betaling van een geldsom of vorderingen van onbepaalde waarde

2.1 Gegevens van de x-as

1. Regeling:
   Art. 6:96 lid 1 t/m 4 en lid 5 eerste zin BW of overeenkomst.
2. Wanneer verschuldigd:
   a. verzuim (art. 6:81 e.v. BW)
   b. kosten gemaakt voor redelijke buitengerechtelijke incassohandelingen/rechtsbijstand
   c. anders dan ter voorbereiding van gedingstukken en ter instructie van de zaak (241 en 242 Rv) (zie § III.2.2.2.2).
3. Grondslag berekening:
   a. bij BIK: verschuldigde hoofdsom (zonder rente) waarvoor redelijk was om buitengerechtelijke incassohandelingen te verrichten (zie § III.3.1): bij BGK: € 15.000, tenzij er duidelijke aanwijzingen zijn dat de vordering een andere waarde vertegenwoordigt. Bij de berekening wordt dan van die andere waarde uitgegaan (zie § III.3.3).

[54] Zie § IV. B. 5.

b. plus de over een jaar verschuldigde rente (6:119 lid 2 BW; zie § III.3.2), mits ook hiervoor voldaan is aan IV.B.2.2 Wanneer verschuldigd).

4. Tarief: Staffel Besluit BIK (zie § III.4.2.2).
5. BTW: Alleen indien aan de schuldeiser voor de incasso- of buitengerechtelijke handelingen BTW in rekening wordt gebracht en hij deze niet kan verrekenen (art. 2 lid 3 Besluit BIK) en uitdrukkelijk gesteld in de procedure (zie § II.6).
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? Ja (zie § III. 4.2.2).
7. Lagere vergoeding mogelijk? Ja, indien gevorderd.
8. Verschieten van kleur: Ja (art. 241 en 242 Rv).
9. Rechterlijke matiging: Op grond van de tweede redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW of 241 of 242 lid 1 Rv. In uitzonderingsgevallen op grond van de overige matigingsbevoegdheden (zie § III.9.6).

3. IE-zaken (art. 1019h Rv)

3.1 Inleiding

Ingevolge art. 14 Richtlijn betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten[55] en de daarop gebaseerde implementatiewetgeving (art. 1019h Rv) kan de in het gelijk gestelde partij aanspraak maken op redelijke en evenredige gerechtskosten en andere kosten, tenzij de billijkheid zich daartegen verzet.

Blijkens de parlementaire geschiedenis kunnen onder meer buitengerechtelijke kosten als "andere kosten" worden aangemerkt[56]. Dit betekent dat de buitengerechtelijke kosten bij de proceskostenveroordeling worden afgewikkeld alsmede dat niet alleen de eisende partij maar ook de gedaagde partij indien zij in het gelijk wordt gesteld, aanspraak kan maken op de door haar gemaakte buitengerechtelijke kosten[57]. Art. 1019h Rv wijkt in dat opzicht af van een op art. 6:96 lid 2 BW gegronde vordering tot betaling van buitengerechtelijke kosten. In laatstgenoemde situatie zijn de buitengerechtelijke kosten immers, gelet op het bepaalde in art. 6:95 BW, een schadepost die voor vergoeding in aanmerking kan komen als er een wettelijke verplichting tot schadevergoeding bestaat.

3.2 Wettelijk systeem

Op grond van art. 1019h Rv wordt de in het ongelijk gestelde partij alleen veroordeeld in de redelijke en evenredige gerechtskosten en andere kosten voor zover de billijkheid zich daar niet tegen verzet, indien de in het gelijk gestelde partij zulks vordert. Deze kosten dienen zo tijdig opgegeven en gespecificeerd te worden dat de wederpartij zich

[55] Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten.

[56] Kamerstukken I, 30.392, nr. C, p. 2.

[57] Kamerstukken I,, 30.392, nr. C, p. 2. Zie ook hoofdstuk V onder 2.

daartegen naar behoren kan verweren[58]. Als de wederpartij geen verweer voert, dan mag de rechter de gevorderde en gespecificeerde kosten niet deels afwijzen.[59]

De vraag wanneer de kosten redelijk en evenredig zijn alsmede de vraag wanneer de billijkheid een andere kostenveroordeling meebrengt, heeft de wetgever niet beantwoord. De praktijk had dan ook behoefte aan een handvat om de redelijkheid van de gemaakte kosten te kunnen beoordelen. Daarom heeft het Landelijk Overleg Voorzitters van de Civiele sectoren van de rechtbanken in samenspraak met de Nederlandse Orde van Advocaten indicatieve maatstaven vastgesteld die door de rechtspraak bij de beoordeling van de proceskosten in eerste aanleg zullen worden gehanteerd.[60] Deze tarieven gelden met ingang van 1 augustus 2008 en zijn niet van toepassing in octrooizaken[61]. De indicatietarieven zien uitsluitend op de werkzaamheden van de advocaat met inbegrip van de buitengerechtelijke advocaatkosten en niet op de kosten van ingeschakelde deskundigen. De indicatietarieven zijn voorts exclusief verschotten, griffierechten en B.T.W.[62] Zij doen geen afbreuk aan de regel dat de werkelijk gemaakte proceskosten worden vergoed. De tarieven geven een indicatie van het maximale bedrag aan proceskosten dat in de regel nog als redelijk en evenredig kan worden aangemerkt. Het gaat dus niet om forfaitaire bedragen, maar om een handvat om de redelijkheid van de gemaakte proceskosten te beoordelen. De tarieven staan er niet aan in de weg dat een afwijkend, lager of hoger, bedrag wordt vastgesteld. [63]

3.3 Gegevens van de x-as

1. Regeling: Art. 1019h Rv.
2. Wanneer verschuldigd:
    a. De van de proceskosten deel uitmakende buitengerechtelijke kosten worden, indien gevorderd, aan de in het gelijk gestelde partij toegewezen.
    b. Deze kosten dienen wel zo tijdig en gespecificeerd opgegeven te worden, dat de wederpartij zich daartegen naar behoren kan verweren.
3. Grondslag berekening: De redelijke en evenredige gerechtskosten en andere kosten, tenzij de billijkheid zich daartegen verzet.
4. Tarief: In eerste aanleg geldt, behoudens in octrooizaken, het indicatietarief (zie bijlage).

---

[58] HR 30 mei 2008, LJN BC2153, r.o. 5.4.1. en HR 23 november 2012, LJN BX7484, r.o. 3.9.

[59] HR 26 februari 2010, LJN BK5756, r.o. 5.2.

[60] De versie van 11 oktober 2010 is te raadplegen in de bijlage, de meest recente versie via http://www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/Sector-civiel-recht/Documents/INDICATIETARIEVEN.pdf.

[61] Uitgangspunt 1 bij de Indicatietarieven in IE-zaken.

[62] Uitgangspunt 3 bij de Indicatietarieven in IE-zaken.

[63] Uitgangspunt 8 bij de Indicatietarieven in IE-zaken.

5. BTW: De indicatietarieven zijn exclusief BTW. De BTW is toewijsbaar indien de in het gelijk gestelde partij BTW verschuldigd is over de gemaakte kosten die zij niet kan verrekenen
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? Het indicatietarief is een handvat om de redelijkheid van de gemaakte proceskosten te beoordelen. De tarieven staan niet in de weg aan de vaststelling van een lager of hoger bedrag aan proceskosten.
7. Lagere vergoeding mogelijk? Het indicatietarief is een handvat om de redelijkheid van de gemaakte proceskosten te beoordelen. De tarieven staan niet in de weg aan de vaststelling van een lager of hoger bedrag aan proceskosten.
8. Verschieten van kleur: N.v.t.
9. Rechterlijke matiging: Als de wederpartij geen verweer voert, dan mag de rechter de gevorderde en gespecificeerde kosten niet (deels) afwijzen.

4. Deelgeschillen (art. 1019aa Rv)

4.1 De regeling

4.1.1

Sinds 1 juli 2010 is de Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade van kracht (hierna: de Wet deelgeschillenprocedure). De regeling – opgenomen in art. 1019w-1019cc Rv – geeft zowel de persoon die schade lijdt door dood of letsel als degene die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden, de mogelijkheid om in de buitengerechtelijke onderhandelingsfase een deel van een tussen hen bestaand geschil ter beoordeling aan de rechter voor te leggen. De betrokken partijen hebben hiermee een extra instrument ter doorbreking van een impasse in de buitengerechtelijke onderhandelingen.[64]

4.1.2

In de deelgeschilprocedure worden de proceskosten van de persoon die schade door dood of letsel lijdt, in beginsel behandeld als buitengerechtelijke kosten. Art. 1019aa Rv, dat regels bevat betreffende de begroting en vergoeding van de kosten van de deelgeschilprocedure, luidt als volgt:

- 1. De rechter begroot de kosten bij de behandeling van het verzoek aan de zijde van de persoon die schade door dood of letsel lijdt in de beschikking en neemt daarbij alle redelijke kosten als bedoeld in art. 6:96 BW tweede lid in aanmerking.
- 2. De in het eerste lid bedoelde kosten gelden als kosten als bedoeld in art. 6:96 BW, tweede lid, met dien verstande dat in afwijking van het slot van die bepaling de regels betreffende de proceskosten niet van toepassing zijn in het geval de vordering ten principale aanhangig is gemaakt.
- 3. Art. 289 is niet van toepassing.

[64] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 2-3.

Krachtens dit artikel geldt als uitgangspunt dat de rechter in beginsel in elk deelgeschil, dus ook wanneer het verzoek wordt afgewezen, de kosten aan de zijde van de benadeelde ambtshalve begroot. Deze begroting geschiedt volgens de dubbele redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW: het dient redelijk te zijn dat deze kosten zijn gemaakt en de hoogte van deze kosten dient eveneens redelijk te zijn. Als een deelgeschilprocedure volstrekt onnodig of onterecht is ingesteld, komen de kosten daarvan dus niet voor vergoeding in aanmerking. Is van dit laatste geen sprake dan komen de kosten van de procedure, ook wanneer de rechter het verzoek afwijst, voor vergoeding in aanmerking als het redelijk was om de met de procedure gemaakte kosten te maken, die kosten zijn gemaakt als gevolg van een gebeurtenis waarvoor aansprakelijkheid bestaat en zij tevens in een zodanig verband daarmee staan dat zij aan de daarvoor aansprakelijke persoon kunnen worden toegerekend.[65]

4.1.3

Op grond van het tweede lid van art. 1019aa Rv gelden de kosten van de deelgeschilprocedure als kosten als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW. Dit betekent dat de benadeelde in beginsel aanspraak kan maken op volledige vergoeding van deze kosten. Blijkens de parlementaire geschiedenis bij art. 1019aa Rv vindt de volledige vergoeding zijn rechtvaardiging in het feit dat de deelgeschilprocedure zozeer verbonden is met een afwikkeling buiten rechte dat – anders dan bij proceskosten – ook de daarvoor gemaakte kosten als kosten van buitengerechtelijke afwikkeling mogen worden beschouwd. Deze wijze van kostenbegroting verlaagt de financiële drempel voor de benadeelde om een deelgeschilprocedure in te stellen.[66] De rechter die de kosten van de deelgeschilprocedure begroot gaat daarbij dus uit van de werkelijk door de benadeelde gemaakte redelijke kosten. De forfaitaire criteria van Rapport Voorwerk II zijn daarbij dan ook niet van toepassing.[67]

4.1.4

In de parlementaire geschiedenis wordt er wel op gewezen dat de begroting van de kosten niet vergezeld gaat van een veroordeling van de wederpartij in deze kosten, zodat de beschikking voor wat betreft deze kosten dus geen executoriale titel oplevert. De benadeelde dient daartoe dan ook een verzoek te doen.[68] Een veroordeling in de kosten blijft echter achterwege als de aansprakelijkheid voor de door de benadeelde geleden schade niet vast staat.[69]

---

[65] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 12 en HR 11 juli 2003, NJ 2005, 50.

[66] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 4, 18 en 19.

[67] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 8, p. 12.

[68] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 19.

[69] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 19.

4.1.5
In het oorspronkelijke wetsvoorstel was opgenomen dat de kosten van kleur zouden verschieten en onder de algemene proceskostenveroordeling van de art. 237 tot en met 240 Rv zouden komen te vallen, indien partijen er niet in zouden slagen na de deelgeschilprocedure tot een minnelijke regeling te komen en het alsnog tot een bodemprocedure zou komen.[70] Deze mogelijkheid is als gevolg van het amendement van Gerkens niet in de uiteindelijke wettekst opgenomen.[71] Art. 241 Rv is dus niet van toepassing op kosten van de deelgeschilprocedure, zodat de kosten van de deelgeschilprocedure niet van kleur verschieten wanneer alsnog een bodemprocedure aanhangig wordt gemaakt.

4.1.6
Op grond van het derde lid van art. 1019aa Rv is art. 289 Rv – het artikel betreffende de proceskostenveroordeling in verzoekschriftprocedures – niet van toepassing. Ook dit houdt verband met het uitgangspunt dat de deelgeschilprocedure zeer nauw verbonden is met de buitengerechtelijke onderhandelingsfase, waarin voor de benadeelde ook niet het risico bestaat dat hij door zijn wederpartij gemaakte kosten moet vergoeden.[72]

4.1.7
Een andere bijzonderheid van het kostenregime van de deelgeschilprocedure is dat de kosten van de aansprakelijke partij, ook als het verzoek wordt afgewezen, voor haar rekening blijven. Volgens de parlementaire geschiedenis vloeit dit voort uit het feit dat deze procedure onderdeel is van de buitengerechtelijke onderhandelingsfase en de daarbij door de aansprakelijke partij gemaakte kosten nooit voor vergoeding in aanmerking komen. Dit is alleen anders als het onrechtmatig zou zijn om een deelgeschilprocedure in te stellen, maar hiervan is – aldus ook de parlementaire geschiedenis – niet snel sprake.[73]

4.2 Begroting van de kosten in zaken die zich niet lenen voor behandeling in deelgeschil

Voor wat betreft de kosten van de deelgeschilprocedure is in de literatuur gesignaleerd dat rechters verschillend omgaan met de begroting van de kosten van de benadeelde indien de rechter tot de conclusie komt dat het verzoek zich niet leent voor behandeling in een deelgeschilprocedure of als het verzoek naar het oordeel van de rechter geen deelgeschil betrof. Zo werd in sommige gevallen het verzoek afgewezen en bleef een kostenvergoeding achterwege, terwijl in andere gevallen de kosten wel werden begroot. Daarnaast werd de verzoeker in sommige beschikkingen niet-ontvankelijk verklaard,

---

[70] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 19.

[71] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 13, HR 29 juni 2007, LJN BA3516 en HR 6 april 2012 NJ 2012, 333, LJN BV7828.

[72] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 19.

[73] Kamerstukken II, 2007-2008, 31 518, nr. 3, p. 12 en 13.

omdat geen sprake was van een deelgeschil.[74] In de literatuur wordt voorgesteld de verzoeker slechts dan niet-ontvankelijk te verklaren als op goede gronden kan worden geoordeeld dat een verzoek geen deelgeschil is, zodat in dat geval het kostenregime van art. 1019aa Rv toepassing mist en de rechter niet behoeft over te gaan tot een begroting van de kosten. Als een verzoek in een deelgeschil wordt afgewezen op inhoudelijke gronden, of omdat de beslissing niet kan bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst (art. 1019z Rv), dan dienen de kosten volgens deze benadering in de literatuur wel te worden begroot, tenzij de kosten de dubbele redelijkheidstoets niet kunnen doorstaan.[75]

4.3 Begroting van de omvang van de kosten

4.3.1

Voor wat betreft de omvang van de kosten van het deelgeschil, is op dit moment geen lijn te ontdekken in de wijze waarop de rechter deze kosten begroot. Uit de jurisprudentie blijkt dat rechters verschillend oordelen over de redelijkheid van de door de benadeelde gestelde kosten. Zo loopt bijvoorbeeld het aantal bestede uren, sterk uiteen: van 12,5 uur[76] tot 37 uur.[77] [78] Ook wordt verschillend geoordeeld over de redelijkheid van de hoogte van het gehanteerde uurtarief van de advocaat.[79] Er worden uurtarieven redelijk geacht van € 120 tot en met € 297 (exclusief 5% kantoorkosten en BTW).[80] Daar komt bij dat de rechtbank doorgaans niet uitvoerig motiveert waarom zij in het concrete geval het aantal bestede uren en het uurtarief redelijk acht.[81]

---

[74] P. Oskam, De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie (III), PIV-Bulletin januari 2012, p. 32 en S. Colsen, Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure, TVP 2011, p. 114-116, P. Oskam & Chr.H. van Dijk, De deelgeschilprocedure: een jaar in de praktijk, PIV-Bulletin juni 2011, p. 17 en 18 en de in deze artikelen vermelde beschikkingen.

[75] P. Oskam, De deelgeschillenrechter twee jaar in actie (IV), PIV-Bulletin oktober 2012, p. 17, P. Oskam, De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie (III), PIV-Bulletin januari 2012, p. 32 en S. Colsen, Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure, TVP 2011, p. 116.

[76] Rb. Rotterdam, sector kanton, 8 april 2011, LJN BQ1679.

[77] Rb. Amsterdam 26 mei 2011, LJN BR 2561.

[78] Zie ook: P. Oskam, 'De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie (III)', PIV-Bulletin januari 2012, p. 33 en S. Colsen, 'Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure', TVP 2011, p. 116 en P. Oskam & Chr.H. van Dijk, 'De deelgeschilprocedure: een jaar in de praktijk', PIV-Bulletin juni 2011, p. 18.

[79] M.J.J. de Ridder, 'De deelgeschilprocedure in de praktijk', Tijdschrift voor Gezondheidsrecht 2012, p. 14, P. Oskam, 'De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie (III)', PIV-Bulletin januari 2012, p. 33 en S. Colsen, 'Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure', TVP 2011, p. 116, P. Oskam & Chr.H. van Dijk, 'De deelgeschilprocedure: een jaar in de praktijk', PIV-Bulletin juni 2011, p. 18.

[80] Rb. Amsterdam 8 maart 2012, JA 2012, 112, Rb. Utrecht 27 oktober 2010, LJN BO2891.

[81] M.J.J. de Ridder, 'De deelgeschilprocedure in de praktijk', Tijdschrift voor Gezondheidsrecht 2012, p. 14.

4.3.2

In bepaalde gevallen wordt voor de hoogte van het uurtarief verwezen naar de ASP-richtlijnen.[82] Vlak voor de invoering van de Wet deelgeschilprocedure heeft de ASP (de Vereniging van Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade) een richtlijn opgesteld voor het in deelgeschilprocedures te hanteren uurtarief (de ASP-richtlijn). Hierin wordt als uitgangspunt genomen het uurtarief dat door Recofa (het landelijk overlegorgaan van de rechters-commissarissen in faillissementen en surseances van betaling) als basis is genomen voor de honorering van curatoren en faillissementsmedewerkers. Dat tarief (de zogenaamde ASP-staffel) is per 1 juli 2013 € 198 (inclusief kantoorkosten en exclusief BTW). Afhankelijk van het financieel belang van de zaak en de ervaring van de advocaat wordt deze staffel vervolgens vermenigvuldigd met een bepaalde factor.[83] Uit de jurisprudentie blijkt dat rechters het op de ASP-richtlijn gebaseerde uurtarief niet altijd overnemen.[84] In twee uitspraken werd de specialisatiefactor niet (volledig) meegenomen bij de vaststelling van de redelijkheid van het uurtarief omdat de omvang van de schadevergoeding nog niet vast stond.[85] Er gelden nog geen algemene aanbevelingen voor rechters over deze kwestie.

4.3.3

Vanwege de afwijkende oordelen in de rechtspraak omtrent de redelijkheid van het uurtarief en het aantal bestede uren, is in de literatuur betoogd dat het zinvol zou zijn om de kosten van de deelgeschilprocedure te standaardiseren. Standaardisatie zou in dit verband tot meer transparantie en voorspelbaarheid kunnen leiden.[86] De werkgroep wacht hiervoor de ontwikkelingen binnen de specifiek op deelgeschillen gerichte expertgroep binnen de rechterlijke macht af.

4.3.4

Tot slot merkt de werkgroep nog op dat in de PIV-Overeenkomst Buitengerechtelijke Kosten d.d. 1 juli 2011 onder 2.2. als bijkomende kosten worden genoemd de door de belangenbehartiger gemaakte kosten, die door de rechter zijn vastgesteld in het kader van een door partijen gevoerde deelgeschilprocedure. Deze kosten komen dus bovenop

---

[82] Rb. Rotterdam, sector kanton, 8 april 2011, JA 2011, 140, Rb. Alkmaar 17 februari 2011, LJN BP 4916, Rb. Amsterdam 23 december 2010, LJN BP 1581.

[83] Zie voor de werking van de ASP-staffel: J. Roth, 'Een redelijk uurtarief', L&S 2010, nr. 3, p. 2 en 3.

[84] A.J. Van en A.J. Akkermans, 'Effect deelgeschilprocedure veel groter dan zichtbaar aan alleen het aantal procedures', TVP 2011, p. 35 en 36, Rb. Rotterdam 8 april 2011, JA 2011, 140, Rb. Alkmaar 17 februari 2011, JA 201, 64, Rb. Utrecht 13 oktober 2010, NJF 2011, 11. A.R. van Klinken, 'De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade' Letsel en Schade 2012, nr. 2, p.11.

[85] Rb. Rotterdam, sector kanton, 8 april 2011, JA 2011, 140, Rb. Alkmaar 17 februari 2011, JA 201, 64.

[86] M.J.J. de Ridder, 'De deelgeschilprocedure in de praktijk', Tijdschrift voor Gezondheidsrecht 2012, p. 16, P. Oskam, 'De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie (III)', PIV-Bulletin januari 2012, p. 33 en S. Colsen, 'Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure', TVP 2011, p. 116 en 117.

het bedrag aan buitengerechtelijke kosten dat volgens de PIV-staffel moet worden vergoed (zie art. 2.2. van de PIV-Overeenkomst).[87]

4.4 Gegevens van de x-as

1. Regeling: Art. 1019aa Rv met daarin opgenomen een verwijzing naar art. 6:96 lid 2 BW.
2. Wanneer verschuldigd:a) In beginsel worden bij elk deelgeschil, ook wanneer het verzoek wordt afgewezen, de buitengerechtelijke kosten aan de zijde van de benadeelde ambtshalve begroot (zie § IV.4.1.2).
3. Grondslag berekening:
    a. De rechter begroot de kosten van de behandeling van het verzoek aan de zijde van de benadeelde en neemt daarbij alle redelijke kosten als bedoeld in art. 6:96 lid 2 BW in aanmerking (zie § IV.6.1.2).
4. Tarief: Geen. De rechter begroot de kosten (zie § IV.4.1.2)
5. BTW: Alleen als de benadeelde niet kan verrekenen want anders is er geen schade.
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? Ja (zie § IV.4.1.3).
7. Lagere vergoeding mogelijk? Ja. De rechter begroot de omvang van de kosten en neemt daarbij de dubbele redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW in acht.
8. Verschieten van kleur: Nee (art. 1019aa lid 2 Rv; zie ook § IV.4.1.5).
9. Rechterlijke matiging: Ja. De rechter begroot de omvang van de kosten en neemt daarbij de dubbele redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW in acht..

5. Richtlijn bestrijding betalingsachterstand bij handelstransacties

5.1

De regeling Art. 6:96 lid 4 BW (met vernummering van de 'oude' leden 4 tot en met 6 tot vijf tot en met zeven),[88] als per 16 maart 2013 in werking getreden, bepaalt dat als vergoeding van BIK ten minste € 40,= verschuldigd is door de schuldenaar. Dit bedrag is zonder aanmaning verschuldigd vanaf de dag volgende op de dag waarop de wettelijke of

---

[87] In de PIV-Overeenkomst Buitengerechtelijke Kosten, die geldt tussen de verzekeraar en een belangenbehartiger, niet zijnde een rechtsbijstandverzekeraar, zijn – kort gezegd – afspraken opgenomen over de hoogte van de te vergoeden buitengerechtelijke kosten. Van deze overeenkomst maakt deel uit de "tabel vergoeding buitengerechtelijke kosten". Deze tabel is gebaseerd op een zogenaamde regressieformule, hetgeen inhoudt dat er min of meer een vaste relatie bestaat tussen de hoogte van de letselschade en de hoogte van de buitengerechtelijke kosten (zie pagina 3 van de overeenkomst). De overeenkomst mist toepassing ingeval een civiele procedure (niet zijnde een deelgeschilprocedure) of arbitrage wordt gestart. In dat geval worden de buitengerechtelijke kosten van de belangenbehartiger vergoed conform art. 6:96 BW en vindt er een verrekening van (voorschot)betalingen plaats conform het bepaalde onder 5.2 en 5.3 van de overeenkomst (zie art. 1.2 van de overeenkomst). De PIV-overeenkomst is te raadplegen op: www.stichtingpiv.nl.

[88] Wet van 13 december 2012 tot wijziging van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek en enkele andere wetten in verband met de implementatie van Richtlijn 2011/7/EU betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (hierna RL, zie ook WV 33171), Stb. 2012, 647 jo Stb. 2013,9 (inwerkingtreding). De richtlijn vervangt de Richtlijn 2000/35 EG.

overeengekomen uiterste dag van betaling is verstreken. Dit is dwingend recht, want de slotzin van lid 4 bepaalt: "Hiervan kan niet ten nadele van de schuldeiser worden afgeweken".

De schuldeiser heeft derhalve altijd aanspraak op het minimumbedrag. Krachtens art. 183a Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek[89] is het minimumbedrag van de richtlijn (en art. 6:96 lid 4 BW) niet van toepassing op overeenkomsten die vóór het in werking treden van art. 6:96 lid 4 BW, derhalve 16 maart 2013[90] , zijn gesloten. Dit is derhalve een andere overgangsregeling dan die van het Besluit[91] en betekent dat nog vele jaren in de praktijk met de oude regeling gewerkt zal moeten worden. Voor vergoeding van een hoger bedrag heeft de schuldeiser recht op een "redelijke schadeloosstelling van alle ontstane invorderingskosten welke het vaste bedrag te boven gaan" (zie art. 6 lid 3 RL).

Als partijen niets regelen geldt als aanvullend recht het Besluit BIK en de daarin opgenomen staffel. Afwijking van de regeling van lid 4 of van het Besluit via algemene voorwaarden (denk aan inkoopvoorwaarden) of contract kan voorkomen. Afwijking van het minimumbedrag en van de onmiddellijke verschuldigdheid ingevolge lid 4 nieuw is niet toegestaan en kan op verzoek van de schuldeiser worden vernietigd. Er lijkt geen aanleiding te zijn voor ambtshalve optreden nu ondernemers - anders dan consumenten - geacht moeten worden (in juridische zin) wel voor zichzelf op te komen.

5.2 Rol van algemene voorwaarden

De wetgever heeft voorlopig geen reden gezien art. 7 RL betreffend het voorkomen van kennelijke onbillijkheden door contractuele bedingen ten nadele van de schuldeiser te implementeren. Een beroep op art. 6:248 lid 2 BW (TK 33171, nr. 3 p.3-4) biedt voldoende soelaas, aldus de wetgever.[92]

De schuldeiser die derhalve van oordeel is dat de tussen partijen gemaakte afspraken of de op de rechtsverhouding tussen partijen geldende algemene voorwaarden (vaak afkomstig van de schuldenaar of diens belangenorganisatie) of praktijken kennelijk onbillijk uitpakt op het punt van de door de schuldeiser in rekening te brengen BIK zal zelf in actie moeten komen en dit aan moeten kaarten bij de rechter. Bij de hantering van art. 6:248 lid 2 BW en 6:233 a BW is richtlijnconforme interpretatie, in het bijzonder kijkend naar art. 7 RL en considerans 28 RL, een gegeven.

5.3 Gegevens van de x-as

1. Regeling: Art. 6:96 lid 4 BW en art. 6:119 a en 119b BW.

---

[89] Stb. 2012, 647 art. III p. 3.

[90] Zijnde de uiterste implementatiedatum, art. 12 (“Omzetting”) RL 2011/7/EU.

[91] Art. 3 Besluit: verzuim moment is bepalend.

[92] Een andere opvatting is B. Sujecki, ‘Betalingsachterstanden bij handelstransacties: een nieuwe poging om de betalingsmoraal te verbeteren’, Tijdschrift overeenkomst in de praktijk februari 2012, p. 34. l.k. , toegedaan.

2. Wanneer verschuldigd:
    a. indien sprake is van een handelsovereenkomst en van verschuldigdheid van een geldsom als bedoeld in art. 6:119a BW of 6:119b BW;
    b. zonder aanmaning vanaf dag na wettelijke of overeengekomen uiterste dag van betaling conform art. 6:119a of 6:119 b BW.[93]
3. Grondslag berekening: Elke contractueel verschuldigde hoofdsom
4. Tarief: Vast bedrag van € 40,=, voor het meerdere zie IV.B.1.
5. BTW: Alleen indien aan de schuldeiser voor de incassohandelingen BTW in rekening wordt gebracht en hij deze niet kan verrekenen en dit uitdrukkelijk is gesteld in de procedure.[94]
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? Ja (zie § III.6 en IV.B.1), en samenloop met Besluit BIK is mogelijk.
7. Lagere vergoeding mogelijk?: Uit art. 6:96 lid 4 laatste zin BW volgt dat de schuldeiser ook een lager bedrag dan € 40,= mag vorderen.
8. Verschieten van kleur: Nee,voor wat betreft vast bedrag van € 40.
9. Rechterlijke matiging: Ten aanzien van € 40,= geen tweede redelijkheidstoets van art. 6:96 lid 2 BW of 241 of 242 lid 2 Rv. (In bijzondere uitzonderingsgevallen op grond van de overige matigingsbevoegdheden (zie § III.9.6).)

6. CMR

6.1

De regeling De CMR[95] geeft een regeling voor de aansprakelijkheid van de vervoerder voor verlies van en schade aan het vervoerde goed alsmede voor vertraging in de aflevering van een goed. De schadevergoedingsregeling is neergelegd in de artt. 23-27 CMR.

In beginsel is de vervoerder schadeplichtig voor het in art. 23 lid 3 CMR vermelde bedrag. Dit is slechts anders indien anders is overeengekomen (art. 24 CMR en art. 26 CMR) of indien er sprake is van opzet of schuld (art. 29 CMR).[96] Ingevolge art. 23 lid 4 CMR kan de ladingbelanghebbende daarnaast nog aanspraak maken op gevolgschade. In deze bepaling staat namelijk: "Bovendien worden de vrachtprijs, de douanerechten en de

[93] Gezien onderdeel 19 van de considerans van de richtlijn gaat het mede om een tegemoetkoming van interne (vorderings)kosten dus is geen externe handeling vereist.

[94] Een handelsovereenkomst (bijvoorbeeld twee stichtingen) zonder BTW verschuldigdheid laat zich nog denken maar een verschuldigdheid van BTW over interne kosten niet zo.

[95] Verdrag betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg van 19 mei 1956, Trb. 1957, 84.

[96] Zie voor de maatstaf bijvoorbeeld HR 10 augustus 2012, LJN BW6747. Het gaat daarbij om gedrag dat moet worden aangemerkt als roekeloos en met de wetenschap dat de schade er waarschijnlijk uit zou voortvloeien. Dit is het geval wanneer de vervoerder het aan die gedraging verbonden gevaar kent en zich ervan bewust is dat de kans dat het gevaar zich zal verwezenlijken aanzienlijk groter is dan de kans dat dit niet zal gebeuren, maar hij zich door dit een en ander niet van dit gedrag laat weerhouden.

overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten, in geval van volledig verlies volledig en in geval van gedeeltelijk verlies naar verhouding, terugbetaald; verdere schadevergoeding is niet verschuldigd."

De vraag is of de door de ladingbelanghebbende gemaakte buitengerechtelijke kosten kunnen worden aangemerkt als "overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten". De uitleg van deze zinsnede is overgelaten aan de verdragsstaten, aangezien er geen documenten beschikbaar zijn die aan de CMR ten grondslag liggen. In de literatuur en jurisprudentie van de verdragsstaten hebben zich twee opvattingen ontwikkeld over de reikwijdte van art. 23 lid 4 CMR, namelijk de enge uitleg en de ruime uitleg. Deze zullen in de volgende paragraaf worden besproken.

Voorts is art. 41 CMR van belang. Daarin is bepaald dat een beding dat afwijkt van de bepalingen van de CMR nietig is.

6.2 De praktijk

Volgens de enge uitleg moet de term "met betrekking tot het vervoer" strikt worden uitgelegd en bestaat er alleen recht op vergoeding van kosten die in rechtstreeks verband staan met het vervoer zoals dat normaal moest worden uitgevoerd. Volgens de ruime opvatting omvat de term "met betrekking tot het vervoer" ook de kosten die als gevolg van het niet naar behoren uitvoeren van het vervoer worden gemaakt.[97]

Bij een enge uitleg van art. 23 lid 4 CMR komen de buitengerechtelijke kosten niet voor vergoeding in aanmerking. Deze kosten zijn mogelijk wel verschuldigd bij een ruime uitleg van art. 23 lid 4 CMR. Hendrikse en Van Huizen wijzen er terecht op dat er bij een ruime uitleg gezocht moet worden naar een maatstaf voor toerekening van deze schade.[98]

Tot op heden is de vraag of de door de ladingbelanghebbende gemaakte buitengerechtelijke kosten kunnen worden beschouwd als "overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten" nog niet aan de Hoge Raad voorgelegd. Wel heeft hij zich in het arrest Philip Morris/Van der Graaf uitgelaten over de vraag of het begrip "douanerechten" in art. 23 lid 4 CMR al dan niet ruim moet worden uitgelegd.[99] De

[97] Zie L. Strikwerda in zijn conclusie bij HR 14 juli 2006, LJN AW3041, nummer 17.

[98] Zie M.L. Hendrikse en Ph.H.J.G. van Huizen, CMR: Internationaal vervoer van goederen over de weg, Paris, Zutphen 2005, p. 171.

[99] HR 14 juli 2006, LJN AW3041.

Hoge Raad is van oordeel dat dit begrip, gelet op het doel en de strekking van art. 23 lid 4 CMR, restrictief dient te worden uitgelegd.[100]

Na het arrest Philip Morris/Van der Graaf zien we het volgende beeld in de (schaarse) jurisprudentie. De door de ladingbelanghebbende gevorderde buitengerechtelijke kosten worden veelal afgewezen, omdat het begrip "met betrekking tot het vervoer" in art. 23 lid 4 CMR restrictief wordt uitgelegd.[101] De Rechtbank Rotterdam acht de vordering tot vergoeding van de buitengerechtelijke kosten daarentegen toewijsbaar.[102] Daartoe overweegt zij onder meer: "Geen enkele bepaling van de CMR, derhalve ook niet het vierde lid van art. 23, verzet zich tegen de toekenning van buitengerechtelijke incassokosten. Het gaat bij deze kosten niet om schade wegens verlies of diefstal van ten vervoer aangenomen zaken, maar om de kosten die een schuldeiser (hier afzender) maakt teneinde de schuldenaar (hier vervoerder) tot betaling van een hem toekomende vordering te bewegen. De vraag of deze kosten voor vergoeding in aanmerking komen dient dan ook volgens het nationaal, in casu Nederlands, recht beantwoord te worden." [103]

6.3 Gegevens van de x-as

1. Regeling: CMR art. 23 lid 4.

---

[100] "3.2.2. (…) De tekst van art. 23 lid 4 CMR laat uiteenlopende interpretaties toe en een publiek toegankelijk verslag of zodanige documentatie omtrent de wordingsgeschiedenis van deze bepaling is niet voorhanden. Zoals blijkt uit de in de conclusie van de Advocaat-Generaal vermelde rechtspraak en literatuur, ontbreekt in de kring van bij de CMR aangesloten staten een heersende opvatting omtrent de juiste uitleg van deze bepaling. Daarom moet bij de uitleg van art. 23 lid 4 CMR beslissende betekenis worden toegekend aan het doel en de strekking van – deze bepaling van – de CMR.

Naar is uiteengezet in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 25-31, strookt het met het doel en de strekking van art. 23 lid 4 CMR, zoals dat mede tegen de achtergrond van het systeem van (limitering van) door de vervoerder verschuldigde schadevergoeding in de CMR moet worden begrepen, om aan te nemen dat de kosten waarop in art. 23 lid 4 CMR wordt gedoeld betreffende de kosten die voor de ladingbelanghebbende rechtstreeks aan (de normale uitvoering van) het vervoer als zodanig zijn verbonden. Deze kosten omvatten dus niet de – hier gevorderde – kosten die onder het desbetreffende douanerechtelijk regime in verband staan met het verlies van de goederen wegens tekortschieten van de vervoerder in de nakoming van zijn verplichtingen uit de vervoersovereenkomst.

Deze opvatting is ook de heersende in de Nederlandse rechtskundige literatuur en rechtspraak (conclusie onder 18) en in onder meer Duitsland (conclusie onder 19).

Deze restrictieve uitleg sluit voorts aan bij hetgeen thans in art. 30 & 4 CIM voor het internationaal vervoer van goederen per spoor is neergelegd (conclusie onder 34), op welk verdrag de CMR vanouds sterk is georiënteerd.

Een andere opvatting zou bovendien uit praktisch oogpunt, mede met het oog op de verzekerbaarheid van op de vervoerder rustende risico's, tot het ongewenste, in het systeem van de CMR niet passende, resultaat leiden dat voor de vervoerder niet redelijkerwijze voorzienbaar is welke kosten ongelimiteerd te zijnen laste komen."

[101] Zie bijvoorbeeld Gerechtshof 's-Hertogenbosch 6 februari 2007, LJN AZ8262, Gerechtshof Leeuwarden 25 april 2007, LJN BA3991 en Gerechtshof 's-Hertogenbosch 2 maart 2010, LJN BL8066.

[102] Zie bijvoorbeeld Rechtbank Rotterdam 29 november 2006, LJN BG3084, Rechtbank Rotterdam 17 januari 2007, LJN AZ8549, Rechtbank Rotterdam 7 maart 2007, LJN BB0589 en Rechtbank Rotterdam 6 juli 2011, LJN BR2205.

[103] Rechtbank Rotterdam 17 januari 2007, LJN AZ8549, r.o. 5.7.

2. Wanneer verschuldigd: Niet.

7. Weens Koopverdrag (CISG)

7.1

Regeling Het Weens Koopverdrag (hierna: CISG) is – als hoofdregel – van toepassing als partijen een koopovereenkomst sluiten met betrekking tot roerende zaken en zij in verschillende - verdragsluitende - staten gevestigd zijn. Men zie hierover uitgebreid de art. 1 tot en met 6 van het CISG.

De buitengerechtelijke kosten zijn niet apart geregeld in het CISG. Wel is in het CISG in art. 74 voorzien in een recht op schadevergoeding als een partij tekort schiet in de nakoming van haar verplichtingen uit hoofde van de koopovereenkomst. Deze bepaling luidt als volgt:

"De schadevergoeding wegens een tekortkoming van een partij bestaat uit een bedrag gelijk aan de schade, met inbegrip van de gederfde winst, die door de andere partij als gevolg van de tekortkoming wordt geleden. Een zodanige schadevergoeding mag evenwel niet hoger zijn dan de schade die de partij die in de nakoming is tekort geschoten bij het sluiten van de overeenkomst voorzag of had behoren te voorzien als mogelijk gevolg van de tekortkoming, gegeven de feiten die zij kende of die zij had behoren te kennen."

7.2 Vallen onder art. 74 CISG buitengerechtelijke kosten?

De vraag is of buitengerechtelijke kosten onder deze bepaling vallen. Die gedachte ligt voor de hand. Vanuit het Nederlandse recht bezien komen buitengerechtelijke kosten immers als vermogensschade voor vergoeding in aanmerking (art. 6:96 lid 2 sub c BW). Maar dat betekent nog niet dat zij om die reden op grond van art. 74 CISG voor vergoeding in aanmerking moeten komen. Het CISG bevat immers regels van eenvormig recht en van eenvormigheid zou niet veel terecht komen als iedere staat zijn eigen nationale recht zou 'inlezen' in het CISG.[104] Dat geldt ook als een keuze voor nationaal recht, zoals Nederlands recht, een keuze voor de toepasselijkheid van CISG met zich brengt.[105]

In de literatuur lijkt niet omstreden dat vergoeding van proceskosten niet onder het bereik van art. 74 CISG valt. Dit moet worden opgelost door de nationale regels van procesrecht:

"The main reason for this approach is that the recoverability of such costs based on Article 74 would usually only be available to successful plaintiffs while successful

[104] T&C Vermogensrecht, Commentaar op art. 7 Weens Koopverdrag, aantekening 3.

[105] In algemene voorwaarden wordt vaak bij keuze voor Nederlands recht het CISG uitgesloten, conform de mogelijkheid die art. 6 CISG biedt.

defendants would regularly not be able to recover such costs as they could not show a breach of contract on the side of the plaintiffs as basis for contract damages. This would violate the principle of equality between the parties which is embodied in the CISG. Costs which are in excess of what can be recovered under the applicable rules on allocation of costs cannot be recovered under Article 74 either." [106]

Over buitengerechtelijke kosten wordt in deze bron het volgende opgemerkt:

"It is, however, controversial whether extra-judicial costs incurred in pursuing rights can be recovered under Article 74. In accordance with their domestic approach, it is mainly German courts and authors who advocate the reimbursement of attorneys' fees which arose outside of court. A US court by way of obiter stated that pre-procedural costs incurred in pursuing rights were recoverable as incidental damages in cases where they serve to mitigate loss. The justification of the general recoverability of extra-judicial costs is based on the difficulties in separating them from the costs of mitigating damages and on the fact that many domestic legal systems do not distinguish such costs. The argument ultimately rests on a substance-procedure dichotomy, which in the author's opinion is not a proper solution of the problem. Here as well, it is the fact that recovery based on Article 74 would lead to an unjustified preferential treatment of the successful plaintiff over the successful defendant which is decisive. For this reason, whether or not and to what extent extra-judicial costs are recoverable must also be left to the applicable procedural rules on allocation of costs. Domestic law on damages, however, remains inapplicable as long as the subject matters are not frivolous claims, as these are governed by domestic tort law."[107]

Samengevat wijzen deze auteurs er op, dat rechters (zij noemen de Duitse rechter maar eigenlijk is dit ook van toepassing op de Nederlandse rechter) die vergoeding van buitengerechtelijke kosten toekennen dat in wezen doen op grond van regels van (nationaal) materieel recht. De auteurs zijn van mening dat dit zou moeten gebeuren op grond van (nationale) regels van procesrecht. Een materiële aanspraak op buitengerechtelijke kosten bevoordeelt een eisende partij. Immers, wint gedaagde de zaak dan is er voor hem geen vergoeding van de kosten die hij voorafgaand aan de procedure heeft moeten maken.

In een ander handboek[108] wordt over de verschuldigdheid van buitengerechtelijke kosten het volgende opgemerkt:

---

[106] I. Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 3rd ed., Oxford 2010, p. 1010-1011.

[107] I. Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 3rd ed., Oxford 2010, p. 1010-1011.

[108] Kröll/Mistelis/Perales Viscasillas (eds), UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG), p. 1011.

"In addition, extra judicial costs may be recovered as incidental damages under Art. 74. Extra judicial costs include legal costs incurred in connection with preventing the breach or pursuing rights under the contract, such as a demand for performance. Indeed, such costs may be required as part of fulfilling one's obligation to mitigate under Art. 77. For example, in demanding performance, an attorney may be engaged to write a demand letter. Of course, such costs are only recoverable if they meet the requirements of Art. 74."

Deze auteurs zijn dus duidelijk van mening dat buitengerechtelijke kosten onder het bereik van art. 74 CISG vallen. Deze kosten worden aangemerkt als kosten ter beperking van de schade in de zin van art. 77 CISG ter voorkoming van een gerechtelijke procedure.

Aangenomen dat (zeker op grond van met name Nederlandse en Duitse rechtspraak) buitengerechtelijke kosten onder het bereik van art. 74 CISG vallen, zijn de kosten verschuldigd door de enkele tekortkoming van de partij zelf. Verzuim is dus niet vereist:

"The mere breach of a contractual obligation is sufficient to trigger liability. It suffices that, upon being due, an onbligation has either not been performed at all or has been performed inadequately; the promisor need not be at fault or be put into default, for example by a warning or by fixing an additional period of time (…)."[109]

7.3

Kosten incassobureau en kosten advocaat Niettemin, gegeven rechtspraak dat buitengerechtelijke kosten in beginsel binnen het toepassingsbereik van art. 74 CISG vallen, rijst de vraag of daar nog grenzen aan worden gesteld. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de kosten verbonden aan een incassobureau en de kosten van inschakeling van een advocaat.

Over de kosten van een incassobureau zijn Schwenzer e.a. duidelijk[110]:

"According to the prevailing view, the costs for the employment of a debt-collection agency are also not recoverable under Article 74, as this is considered to be an unreasonable measure of enforcing payment, which violates Article 77. Under the approach advocated here, these costs also have to be considered as extra-judicial costs which are generally not recoverable as damages."

Kortom: er bestaat volgens hen geen aanspraak op vergoeding van kosten in verband met de inschakeling van een incassobureau, omdat daarmee niet wordt voldaan aan de

[109] I. Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 3rd ed., Oxford 2010, p. 1003.

[110] I. Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 3rd ed., Oxford 2010, p. 1011.

schadebeperkingsplicht van art. 77 CISG. Als het incassobureau een aanmaning heeft gestuurd aan de schuldenaar maar de schuldeiser naderhand toch een advocaat heeft moeten raadplegen zijn de incassokosten van het bureau niet vergoedbaar. De gedachte is dat de schuldeiser net zo goed meteen een advocaat had kunnen inschakelen.[111] Buitengerechtelijke kosten voor een advocaat worden dan ook doorgaans wel toegekend.[112]

In de UNCITRAL Digest of Case Law of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (2012 Edition)[113] wordt over de rechtspraak inzake de verschuldigdheid van buitengerechtelijke kosten het volgende opgemerkt:

"25. Decisions are split on whether the cost of using a debt collection agency other than a lawyer may be recovered as damages. Several decisions have awarded the seller the cost, but several other decisions state that an aggrieved party may not recover compensation for the cost of hiring a debt collection agency because the Convention does not cover such expenses. One case required such costs be incurred reasonably.

26. A number of courts and arbitral tribunals have considered whether an aggrieved party may recover the costsof a lawyer hired to collect a debt arising from a sales contract. Several decisions award damages to compensatefor legal fees for extra-judicial acts such as the sending of collection letters. One decision distinguished between the extra-judicial fees of a lawyer in the forum and similar fees of a lawyer in another jurisdiction it included the fees of the former in the allocation of litigation costs under the forum's rules and awarded the fees of the latter as damages under article 74 of the Convention.

Er lijkt op grond van de rechtspraak wel ruimte te zijn voor het toekennen van een vergoeding voor buitengerechtelijke kosten, óók als een incassobureau wordt ingeschakeld. Zo is het mogelijk dat bijvoorbeeld een Spaanse verkoper die door een Nederlandse koper niet wordt betaald rechtstreeks zaken doet met een Nederlands incassobureau. Blijft betaling desondanks uit, dan kan het incassobureau bij een vordering onder de € 25.000 zelf als gemachtigde procederen. Daarboven kan door dat incassobureau een advocaat worden ingeschakeld. In die situatie lijkt het eveneens gerechtvaardigd om buitengerechtelijke incassokosten te vergoeden. Immers al deze acties zijn er direct op gericht een gerechtelijke procedure te voorkomen en dragen zo bij aan de beperking van de schade in de zin van art. 77 CISG.

---

[111] H. van Houtte e.a., Het Weens Koopverdrag, Antwerpen-Groningen 1997, p. 251.

[112] I. Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 3rd ed., Oxford 2010, p. 1012, de in noot 83 genoemde rechtspraak.

[113] Beschikbaar via www.uncitral.org, p. 348.

Anders geformuleerd betekent dit dat het in wezen gaat om de vraag: was het in de gegeven omstandigheden redelijk en schadebeperkend om een incassobureau in te schakelen?

7.4 De hoogte van de buitengerechtelijke kosten

Gegeven dat het redelijk en schadebeperkend was om een incassobureau (of een advocaat) in te schakelen, moet de vraag worden beantwoord welk bedrag hiervoor kan worden toegewezen. Ook deze vraag moet zoveel mogelijk worden beantwoord aan de hand van de algemene beginselen waarop het CISG berust, alsook aan de hand van het krachtens i.p.r. toepasselijke nationale recht , althans ten aanzien van onderwerpen die niet uitdrukkelijk,in CISG zijn geregeld (art. 7 lid 2 CISG) . Art. 74 CISG bevat het beginsel van volledige compensatie van schade en beperking van de aansprakelijkheid door de voorzienbaarheidsregel.[114] Daarnaast wordt ook de redelijkheid als maatstaf genoemd. Het lijkt juist de rechtspraak van met name de rechtbank Rotterdam tot uitgangspunt te nemen.[115] Dit komt erop neer, dat geen werkzaamheden van vergoeding worden uitgesloten, maar het niet redelijk is kosten toe te kennen die al in de proceskostenveroordeling besloten moeten worden geacht. Resultaat van die redelijkheidstoets was voorheen dat het forfaitaire bedrag van 2 punten van het toepasselijke liquidatietarief werd toegekend. Hierbij werd impliciet aangeknoopt bij het Rapport Voor-werk II. Voorgesteld wordt nu de staffel van het Besluit BIK toe te passen. Hiervoor wordt verwezen naar de onderdelen IV.B.1 en IV.B.2 van dit rapport. Afhankelijk van hetgeen de schuldeiser stelt is niet uitgesloten dat een hogere vergoeding moet worden toegekend. De schuldeiser kan bijvoorbeeld gespecificeerd stellen welke incassohandelingen tegen welke kosten zijn uitgevoerd. Als deze kosten worden verminderd met de kosten die besloten liggen in de proceskostenveroordeling en

---

[114] I. Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 3rd ed., Oxford 2010, p. 1000, alsmede: Opinion no. 6 van de CISG Advisory Council Opinion: www.cisg.law.pace.edu.

[115] Rb. Rotterdam 17-3-2010, LJN: BM0814:

"5.8. Uit artikel 74 CISG volgt dat Potipora recht op vergoeding van buitengerechtelijke kosten. Het betreft in redelijkheid gemaakte kosten, waarbij een andere toetsingsmaatstaf geldt dan die van het corresponderende artikel 96, tweede lid, sub c BW. Anders dan het BW bevat het CISG geen regel die vergoeding van bepaalde werkzaamheden uitsluit, omdat die geacht moeten worden onder de proceskostenregeling te vallen. Daar staat tegenover dat de ook naar het CISG te hanteren maatstaf van de redelijkheid zich ertegen verzet dat een vergoeding wordt toegekend, voor zover deze al in de proceskostenveroordeling besloten ligt. Gelet hierop zal de rechtbank ex aequo et bono een bedrag van € 768 aan buitengerechtelijke incassokosten toekennen." [noot: 2 punten x tarief € 384]

Rb. Rotterdam 15 oktober 2008, LJN: BG2022"7.12 Uit artikel 74 CSIG volgt dat Eyroflam recht heeft op vergoeding van buitengerechtelijke kosten. Het betreft in redelijkheid gemaakte kosten, waarbij een andere toetsingsmaatstaf geldt dan die van het corresponderende artikel 96, tweede lid, sub c BW. Anders dan het BW bevat het Weens Koopverdrag geen regel die vergoeding van bepaalde werkzaamheden uitsluit, omdat die geacht moeten worden onder de proceskostenregeling te vallen. Daar staat tegenover dat de ook naar het Weens Koopverdrag te hanteren maatstaf van de redelijkheid zich ertegen verzet dat een vergoeding wordt toegekend, voor zover deze al in de proceskostenveroordeling besloten ligt. Gelet hierop zal de rechtbank ex aequo et bono een bedrag van € 904,00 aan buitengerechtelijke incassokosten toekennen."

deze kosten niettemin hoger zijn de staffel van het Besluit BIK, lijkt het in de rede te liggen een hogere vergoeding toe te kennen.

7.5 Gegevens x-as

1. Regeling: Art. 74 CISG.
2. Wanneer verschuldigd: Door de enkele tekortkoming van een partij zijn de kosten voor incassohandelingen verschuldigd
3. Grondslag berekening: Hoofdsom.
4. Tarief: Staffel Besluit BIK.
5. BTW: Alleen indien aan de schuldeiser voor de incassohandelingen BTW in rekening wordt gebracht en hij deze niet kan verrekenen.
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? Ja.
7. Lagere vergoeding mogelijk? Ja, als de schuldeiser dit vordert.
8. Verschieten van kleur: Door de redelijkheidstoets van het CISG kan aanleiding bestaan de kosten gedeeltelijk van kleur te laten verschieten.
9. Rechterlijke matiging: Nee. Het beginsel van volledige compensatie van schade wordt reeds begrensd door de voorzienbaarheidsregel en de redelijkheidstoets.

8. Onteigening

Zie § IV.A.4.

C. Bestuursrecht

Niet alleen het privaatrecht bevat regels over de verschuldigdheid en omvang van buitengerechtelijke kosten. Er zijn ook publiekrechtelijke regelingen op grond waarvan een schuldenaar buitengerechtelijke kosten is verschuldigd, namelijk:

1. de Algemene wet bestuursrecht en het Besluit buitengerechtelijke kosten (Stb. 2009, 268);
2. de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften en de Regeling vaststelling invorderingskosten (Stcrt. 2001, 134).

Belangrijk verschil met het privaatrecht is, dat in het publiekrecht een vordering tot betaling van buitengerechtelijke kosten doorgaans pas ontstaat op het moment dat het bestuursorgaan een dwangbevel heeft uitgevaardigd.

De hiervoor genoemde publiekrechtelijke regelingen worden hierna achtereenvolgens behandeld.

1. Algemene wet bestuursrecht en Besluit buitengerechtelijke kosten

1.1

Regeling Ingevolge art. 4:120 lid 1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) is de schuldenaar de kosten van betekening en tenuitvoerlegging verschuldigd als het bestuursorgaan bij dwangbevel een bestuursrechtelijke geldschuld invordert. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen gerechtelijke kosten en buitengerechtelijke kosten van tenuitvoerlegging. Art. 4:120 lid 2 Awb voorziet in een grondslag voor vergoeding

van buitengerechtelijke kosten. Volgens de parlementaire geschiedenis kan worden gedacht aan het voorafgaand aan de gerechtelijke tenuitvoerlegging treffen en administreren van een betalingsregeling met de schuldenaar.[116] Volgens art. 4:116 Awb levert een dwangbevel een executoriale titel op, die met toepassing van de voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) kan worden tenuitvoergelegd. Dit is geregeld in het Tweede Boek van Rv, dat is getiteld: 'Van de gerechtelijke tenuitvoerlegging van vonnissen, beschikkingen en authentieke akten' en hoofdzakelijk bepalingen over het leggen van executoriaal beslag bevat. De tenuitvoerlegging vindt plaats na het uitvaardigen van het dwangbevel. De buitengerechtelijke kosten moeten daarom betrekking hebben op bijvoorbeeld het treffen van een betalingsregeling ná het uitvaardigen van het dwangbevel. Overigens is deze uitleg in overeenstemming met andere bepalingen in de Awb. Het dwangbevel wordt uitgevaardigd voor de betaling van de geldsom als bedoeld in art. 4:85 Awb (art. 4:114 Awb) en daarbij kunnen tevens de aanmaningsvergoeding, wettelijke rente en kosten van het dwangbevel worden ingevorderd (art. 4:119 lid 1 Awb). Buitengerechtelijke kosten worden in die bepalingen niet genoemd.

De bevoegdheid tot het vorderen van buitengerechtelijke kosten ontstaat dus pas op het moment dat een dwangbevel wordt betekend voor de invordering van een bestuursrechtelijke geldschuld. Tot het uitvaardigen van een dwangbevel is het bestuursorgaan slechts bevoegd als aan de wettelijke voorwaarden is voldaan. Hier wordt volstaan met een verwijzing naar de bepalingen van de Awb.

De buitengerechtelijke kosten worden berekend met toepassing van bij algemene maatregel van bestuur (amvb) vast te stellen tarieven. Deze amvb is het Besluit buitengerechtelijke kosten (Bbk).[117]

Art. 1 Bbk luidt als volgt:

"De buitengerechtelijke kosten, bedoeld in artikel 4:120 van de Algemene wet bestuursrecht kunnen in rekening worden gebracht voor zover zij redelijk zijn. De buitengerechtelijke kosten bedragen ten hoogste 15% van de geldsom, bedoeld in artikel 4:86 van de Algemene wet bestuursrecht."

Wat voor de toepassing van deze bepaling onder buitengerechtelijke kosten moet worden verstaan, is in de nota van toelichting als volgt uiteengezet:

"De gerechtelijke kosten worden berekend met toepassing van het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders (Btag). De gerechtelijke kosten betreffen mede

---

[116] MvT, Kamerstukken II 2003 – 2004, 29 702, nr. 3, p. 66.

[117] Besluit van 25 juni 2009, houdende nadere regels inzake buitengerechtelijke kosten bij tenuitvoerlegging van dwangbevelen, Stb. 2009, 268. Niet te verwarren met het Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten (Stb. 2012, 141), dat de in art. 6:96 lid 4 BW bedoelde amvb is.

vergoedingen voor werkzaamheden die rechtstreeks met de ambtshandeling samenhangen en voor de goede uitvoering van die ambtshandeling nodig zijn, zoals voorbereidende, uitvoerende en afrondende werkzaamheden. De buitengerechtelijke kosten dienen afzonderlijk vastgesteld te worden aangezien deze kosten niet voortvloeien uit de ambtshandelingen genoemd in het Btag. Buitengerechtelijke kosten zijn bij voorbeeld kosten die voortvloeien uit het voeren van herinneringstelefoontjes, het treffen en administreren van een betalingsregeling, en het informeren daarover aan belanghebbenden. De bevoegdheid om een vergoeding in rekening te brengen voor het verzenden van een aanmaning is geregeld in artikel 4:113 Awb en valt niet onder de buitengerechtelijke kosten. (…)

Tevens spreekt het vanzelf dat alleen buitengerechtelijke kosten gevorderd kunnen worden indien daadwerkelijk kosten zijn gemaakt, voor zover deze redelijk zijn, én voor zover de hoogte daarvan in redelijke verhouding staat tot de oorspronkelijk verschuldigde geldsom."

1.2

Grondslag berekening Ingevolge art. 1 van het Besluit buitengerechtelijke kosten bedragen de buitengerechtelijke kosten ten hoogste 15% van de geldsom, bedoeld in art. 4:86 van de Awb. Grondslag voor de heffing van de buitengerechtelijke incassokosten is dan ook de betalen geldsom zoals die bij beschikking is vastgesteld. Dit is een bedrag zonder eventueel verschuldigde rente (art. 4:98 Awb) en aanmaningskosten (art. 4:113 Awb).

1.3

Tarief De buitengerechtelijke kosten kunnen volgens art. 1 Bbk in rekening worden gebracht 'voor zover zij redelijk zijn'. In aanvulling hierop geldt dat de buitengerechtelijke kosten ten hoogste 15% van de hiervoor bedoelde geldsom bedragen.

Hierover is in de nota van toelichting het volgende vermeld:

"In aanvulling op het uitgangspunt van redelijkheid geldt een maximum van 15%, hetgeen niet onverenigbaar wordt geacht met de huidige praktijk. Hieruit vloeit enerzijds voort dat indien een klein geldbedrag verschuldigd is, de daadwerkelijk gemaakte buitengerechtelijke kosten niet zomaar volledig gevorderd kunnen worden maar dat het maximum van 15% van de oorspronkelijk verschuldigde geldsom gehanteerd dient te worden. Immers, het bedrag aan buitengerechtelijke kosten zou anders niet in verhouding staan tot de oorspronkelijk verschuldigde geldsom.

Anderzijds betekent dit bij grote geldbedragen dat alleen redelijke kosten gevorderd kunnen worden en niet zonder meer 15%, omdat 15% van de oorspronkelijk verschuldigde geldsom een buitenproportioneel hoog bedrag aan buitengerechtelijke kosten met zich kan brengen."

Het vorderen van buitengerechtelijke kosten is daarmee aan de nodige beperkingen onderworpen. Als eerste moet de vraag worden beantwoord of de buitengerechtelijke

kosten daadwerkelijk zijn gemaakt. Bij bevestigende beantwoording komt men toe aan de vraag of de kosten in redelijke verhouding staan tot de betalen geldsom. Daarbij geldt als maximum een tarief van 15% van de geldsom.

Stel, voor de invordering van een bedrag van € 200 heeft het bestuursorgaan voor € 75 buitengerechtelijke kosten gemaakt. Er kan echter slechts een bedrag van € 30 worden gevorderd vanwege het maximum van 15%.

Stel, voor de invordering van een bedrag van € 100.000 heeft het bestuursorgaan € 12.000 aan buitengerechtelijke kosten in rekening gebracht. Dat valt binnen het maximum van 15%. De vraag moet dan beantwoord worden of het bedrag van € 12.000 in redelijke verhouding staat tot de hoofdsom van € 100.000.

Anders dan het Besluit BIK bevat het Bbk geen systeem van degressieve variabelen (als de hoogte van de vordering toeneemt wordt het percentage kosten dat in rekening wordt gebracht lager). Opmerkelijk is dat beide systemen al uit elkaar gaan lopen bij vorderingen vanaf € 2.500, dit ten gunste van bestuursorganen. Dit is des te meer opmerkelijk, omdat in de memorie van toelichting bij de invoering van de vierde tranche Awb uitdrukkelijk is opgemerkt dat nodeloze verschillen tussen bestuursrecht en privaatrecht vermeden moeten worden.[118] Daar staat tegenover dat geen sprake is van forfaitaire bedragen, maar dat de kosten daadwerkelijk moeten zijn gemaakt én de kosten de redelijkheidstoets moeten kunnen doorstaan (zie hiervoor).

Terugkomend op het hiervoor gegeven voorbeeld van een geldschuld van € 100.000: volgens artikel 2 Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten zou de schuldeiser van een 'consument' hooguit een vergoeding van € 1.775 kunnen eisen. Het bestuursorgaan kan op grond van artikel 1 Bbk het maximale bedrag van € 15.000 eisen, mits het kan aantonen dat deze kosten daadwerkelijk zijn gemaakt en deze kosten de redelijkheidstoets kunnen doorstaan.

Er lijkt geen rechtvaardiging te zijn voor deze ongelijke behandeling van schuldenaren voor privaatrechtelijke en bestuursrechtelijke geldschulden. Het ligt voor de hand te oordelen dat de buitengerechtelijke kosten in de zin van art. 1 Bbk slechts als redelijk zijn aan te merken als zij de kosten van art. 2 Besluit BIK – analoog toegepast – niet te boven gaan. Het verschil is te verklaren door de tijd: het Bbk is eerder vastgesteld dan het Besluit BIK. Het Bbk lijkt hierdoor (deels) achterhaald.

1.4 BTW-vergoeding mogelijk?

In art. 3 van het Besluit BIK is voorzien in de mogelijkheid de vergoeding te verhogen met BTW. In het Bbk is hierin niet voorzien. Dit betekent dat er geen publiekrechtelijke

[118] MvT, Kamerstukken II 2003 – 2004, 29 702, nr. 3, p. 16.

grondslag bestaat om voor bestuursrechtelijke geldschulden de buitengerechtelijke kosten te verhogen met BTW.

Afgezien daarvan geldt het volgende. Voor gemeenten en provincies (alsmede voor regionale openbare lichamen, art. 1 sub c en d van de Wet op het BTW-compensatiefonds) geldt dat zij de in rekening gebrachte BTW kunnen claimen bij het BTW-compensatiefonds (art. 3, aanhef en onder a, Wet op het BTW-compensatiefonds). In dat geval bestaat geen grond om de door de deurwaarder in rekening gebrachte BTW ten laste van de schuldenaar te laten komen.

1.5 Uitzonderingen

In de nota van toelichting wordt opgemerkt dat op grond van art. 4, hoofdstuk 6, van de Aanpassingswet vierde tranche Awb (TK 31 124) een wijziging in art. 1 van de Kostenwet invordering rijksbelastingen is opgenomen. De gewijzigde bepaling luidt als volgt:

"In afwijking van de afdelingen 4.4.4 en 4.4.5 van de Algemene wet bestuursrecht worden ter zake van het verrichten van werkzaamheden voor de invordering van bedragen door de zorg van een inzake rijksbelastingen bevoegde ontvanger en door een belastingdeurwaarder op grond van de bepalingen van de Invorderingswet 1990 of enige andere wettelijke bepaling aan degene die in gebreke is gebleven het verschuldigde tijdig te betalen, kosten in rekening gebracht volgens het bepaalde in de volgende artikelen, tenzij ter zake kosten verschuldigd zijn op grond van artikel 8.39 van de Belastingwet BES."

Hieruit vloeit voort dat art. 4:120 Awb, en daarmee ook het Bbk, niet van toepassing is op de invordering door de Ontvanger of belastingdeurwaarder van een belastingschuld bij dwangbevel.

Ingevolge art. 3, hoofdstuk 7, van de Aanpassingswet is aan de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) het volgende art. 2a toegevoegd:

"De titels 4.4, 5.1 en 5.4 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing op het opleggen en de inning van een administratieve sanctie en de administratiekosten op grond van deze wet."

Op het opleggen en innen van een administratieve sanctie op grond van de WAHV is art. 4:120 Awb, en daarmee ook het Bbk, dus evenmin van toepassing. Zie in dit verband § C.2 De Regeling vaststelling invorderingskosten.

1.6 Harmonisering Besluit BIK en Bbk

Bij de beantwoording van de vraag of de buitengerechtelijke kosten in de zin van art. 1 Bbk redelijk zijn, verdient het aanbeveling art. 2 Besluit BIK op overeenkomstige wijze toe te passen.

1.7 Gegevens x-as

1. Regeling: Art. 4:120 lid 2 Awb in verbinding met art. 1 Bbk.

2. Wanneer verschuldigd: Het bestuursorgaan heeft bevoegd een dwangbevel uitgevaardigd voor de betaling van een bestuursrechtelijke geldschuld.
3. Grondslag berekening: De bij beschikking vastgestelde te betalen geldsom (art. 1 Bbk in verbinding met art. 4:86 Awb)
4. Tarief: Een redelijk bedrag, ten hoogste 15% (art. 1 Bbk).
5. BTW: Niet verschuldigd.
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? Nee, volgens art. 1 Bbk is het maximum tarief 15% van de te betalen geldsom als bedoeld in art. 4:86 Awb.
7. Lagere vergoeding mogelijk? Ja.
8. Verschieten van kleur. Niet van toepassing.
9. Rechterlijke matiging.Nee, maar strenge voorwaarden voor toekenning:
    a. de kosten moeten daadwerkelijk zijn gemaakt (Nota van toelichting bij Bbk);
    b. de kosten moeten in redelijke verhouding staan tot de betalen geldsom (art. 1 Bbk)

2. Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) en Regeling vaststelling invorderingskosten

2.1

Regeling Ingevolge art. 3, hoofdstuk 7, van de Aanpassingswet vierde tranche Awb (TK 31 124) is aan de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) het volgende art. 2a toegevoegd:

"De titels 4.4, 5.1 en 5.4 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing op het opleggen en de inning van een administratieve sanctie en de administratiekosten op grond van deze wet."

Op het opleggen en innen van een administratieve sanctie op grond van de WAHV is art. 4:120 Awb, en daarmee ook het Bbk, dus niet van toepassing.

Volgens art. 26 lid 1 en 2 WAHV wordt door de officier van justitie in het arrondissement Noord-Nederland een dwangbevel uitgevaardigd voor de voldoening van de opgelegde administratieve sanctie. Er wordt verhaal genomen op de goederen van degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd. In art. 26 lid 9 WAHV is bepaald dat de kosten van het verhaal, daaronder begrepen de invorderingskosten, op dezelfde wijze als de administratieve sanctie worden verhaald:

"De kosten van het verhaal krachtens dit artikel worden op gelijke voet als de administratieve sanctie op degene aan wie deze sanctie is opgelegd verhaald. Onder de kosten van het verhaal zijn begrepen de invorderingskosten."

Ingevolge art. 22 lid 2 WAHV worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur omtrent de inning voorschriften gegeven. Deze voorschriften hebben in ieder geval betrekking op – onder andere – de kosten van verhaal, de invorderingskosten daaronder begrepen. Deze algemene maatregel van bestuur is het Besluit administratiefrechtelijke

handhaving verkeersvoorschriften 1994 (Besluit AHV 1994). Art. 11b hiervan luidt als volgt:

"De kosten van het verhaal van een administratieve sanctie worden op gelijke voet als de administratieve sanctie verhaald op degene aan wie deze sanctie is opgelegd. Onder de kosten van verhaal zijn begrepen de invorderingskosten. De kosten van verhaal, voor zover zij niet betreffen de invorderingskosten, worden berekend overeenkomstig de bij het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders vastgestelde tarieven. De omvang van de invorderingskosten wordt bepaald bij ministeriële regeling."

Deze ministeriële regeling is de Regeling vaststelling invorderingskosten (Regeling). In art. 1 van de Regeling is bepaald dat de handelingen van de gerechtsdeurwaarder die worden verricht ter zake van de invordering van onder andere administratieve sancties bedoeld in de WAHV, geen ambtshandelingen betreffen als bedoeld in het Besluit tarieven gerechtsdeurwaarders. In art. 2 Regeling worden de kosten voor deze niet-ambtshandelingen van de deurwaarder vastgesteld. In de toelichting bij de Regeling merkt de minister hierover het volgende op:

"De onderhavige regeling stelt de kosten vast van de incassohandelingen die worden verricht ter zake van de invordering van (…) administratieve sancties bedoeld in de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften 1994. Het gaat daarbij om handelingen zoals het registreren van een opdracht en het beoordelen, uitvoeren en bewaken van een betalingsregeling, verhaalsrecherche, het doen van een aanmaning en corresponderen.(…)Afzonderlijke vaststelling van deze kosten vindt plaats, mede omdat de desbetreffende incassohandelingen in de Gerechtsdeurwaarderswet niet worden gerekend tot de ambtshandelingen (…) De vastgestelde kosten van de genoemde incassohandelingen zijn het resultaat van een kostprijsonderzoek. Daarbij was het uitgangspunt dat tarifering plaats zal vinden op basis van reële kosten (…)"

Volgens een arrest van het Gerechtshof Leeuwarden van 2 juli 2003, LJN: AH9176, horen tot de kosten van het verhaal zowel de buitengerechtelijke incassokosten op basis van de hiervoor genoemde Regeling, als de kosten het deurwaardersexploot op basis van het hiervoor genoemde Besluit. De incassokosten zijn de kosten die het OM of het CJIB aan de gerechtsdeurwaarder moet betalen voor het incasseren van de vordering. Dit betekent dat deze kosten daadwerkelijk moeten zijn gemaakt.

2.2 Verschuldigdheid, grondslag berekening en tarief

De buitengerechtelijke kosten zijn verschuldigd als de officier van justitie van het arrondissement Noord-Nederland een dwangbevel heeft uitgevaardigd en de deurwaarder een incassohandeling ter invordering verricht. Grondslag voor de heffing is het in de Regeling vastgestelde bedrag. Voor een administratieve boete als bedoeld in de WAHV bepaalt art. 2 onder a van de Regeling dat een bedrag van f. 99,78 (omgerekend € 45,28) als incassokosten bij de schuldenaar in rekening mag worden gebracht.

2.3 Gegevens x-as

1. Regeling: Art. 26 lid 9 WAHV in verbinding met art. 11b Besluit AHV 1994 en art. 2 Regeling invorderingskosten.
2. Wanneer verschuldigd: Het verrichten van een incassohandeling, anders dan een ambtshandeling, door de deurwaarder na het uitvaardigen van een dwangbevel door de officier van justitie in het arrondissement Noord-Nederland.
3. Grondslag berekening: Wettelijk vastgesteld bedrag voor incassohandeling.
4. Tarief: Vast bedrag van € 45,28 (art. 2 Regeling).
5. BTW: Niet verschuldigd.
6. Hogere of volledige vergoeding mogelijk? Nee
7. Lagere vergoeding mogelijk? Nee
8. Verschieten van kleur: Niet van toepassing.
9. Rechterlijke matiging: Niet van toepassing.

V. Capita selecta

1. Ambtshalve toetsing

Artikel 6:96 lid 5 BW bepaalt dat niet ten nadele van de schuldenaar van de regels van het Besluit BIK kan worden afgeweken indien de schuldenaar een consument is. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat ook van de in artikel 6:96 leden 6 en 7 BW gegeven regels niet ten nadele van de consument-schuldenaar kan worden afgeweken.

Een afwijking van het Besluit BIK ten nadele van de consument kan bijvoorbeeld zijn een vast percentage of een andere afwijking van de in het besluit opgenomen staffel. Bij een afwijking van het in artikel 6:96 lid 6 BW geregelde vereiste (de veertiendagenbrief) kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een beding op grond waarvan buitengerechtelijke kosten reeds verschuldigd zijn door enkele overschrijding van de betalingstermijn.

Binnen de rechtspraak is men het erover eens dat vernietiging moet plaatsvinden als een oneerlijk BGK-beding aan de vordering ten grondslag is gelegd. De vraag is of een oneerlijk beding ook ‘aan de vordering ten grondslag is gelegd’ wanneer de schuldeiser in de correspondentie met de schuldenaar wel een beroep op het beding heeft gedaan, maar de vordering in de procedure (uitsluitend dan wel primair) grondt op de wet en het besluit BIK. De Expertgroep Burgerlijk Procesrecht is van mening dat in beide gevallen sprake is van ‘ten grondslag leggen aan de vordering’, zodat ambtshalve vernietiging van het oneerlijke beding moet volgen. Als rechters het de markt toestaan om consumenten buitengerechtelijk te sommeren tot betaling van (oneerlijke) contractuele BGK – toestaan in die zin dat zij in de procedure ‘gewoon’ het wettelijk forfait toewijzen – is er weinig aanleiding voor de incassomarkt om de bestaande praktijk aan te passen: een deel van de consumenten betaalt immers na sommatie, dus het hogere bedrag.

Wanneer de schuldeiser wel een oneerlijk BGK-beding in de algemene voorwaarden heeft staan, maar zich daar jegens de schuldenaar ook buitengerechtelijk nooit op heeft beroepen, kan men ook betogen dat het beding niet 'aan de vordering ten grondslag is gelegd', zoals sommige rechtbanken oordelen.[119]

2. BGK voor voeren verweer

Indien een gedaagde BGK voor het voeren van verweer heeft gemaakt kan hij daarvan geen vergoeding krijgen. Dat kan ook niet als de vordering van de wederpartij in rechte wordt afgewezen. De reden hiervan is dat BGK een vorm van schadevergoeding is die alleen kan worden toegewezen indien op de wederpartij een verbintenis tot vergoeding van schade rust. Hiervoor is een aansprakelijkheid uit bv. wanprestatie of onrechtmatige daad vereist. De enkele afwijzing van de vordering van de wederpartij levert nog niet zo'n aansprakelijkheid op (zie ook § II.3.1 en HR 8 september 2006, LJN AV3384, NJ 2006, 492, Benetton/G-Star).

Van een dergelijke aansprakelijkheid kan wel sprake zijn indien de eiser, wiens vordering wordt afgewezen, tevens wanprestatie pleegt ten aanzien van contractuele bepalingen (HR 18 februari 2005, LJN AR6164, NJ 2005, 216, Pejori/Aegon). Een toelaatbare vordering tot vergoeding van de BGK voor het voeren van verweer wordt op dezelfde wijze behandeld als een BGK-vordering van de wederpartij (art. 241 en 242 Rv). Ook onrechtmatig procederen kan een grondslag voor aansprakelijkheid opleveren (zie V.3).

3. BGK bij onrechtmatig procederen

Het enkele verliezen van de procedure door eiser maakt nog niet dat eiser aansprakelijk is uit onrechtmatige daad (HR 27 juni 1997, LJN ZC2404, NJ 1997, 651, Vaston/Smith). De verliezende eiser heeft alleen gebruik gemaakt van zijn fundamentele recht op toegang tot de rechter. De vergoeding in de kosten van gedaagde betreft dan ook geen (volledige) schadevergoeding, maar een billijke tegemoetkoming in de proceskosten.

Voor toekenning van een volledige schadevergoeding zou wel plaats kunnen zijn indien eiser misbruik van procesrecht heeft gemaakt of onrechtmatig heeft gehandeld door de procedure te voeren. Daarvan zou pas sprake kunnen zijn als de eiser zijn vordering heeft gebaseerd op feiten en omstandigheden waarvan hij de onjuistheid kende of had behoren te kennen of op stellingen waarvan hij op voorhand moest begrijpen dat deze geen kans van slagen hadden (HR 29 juni 2007, LJN BA3516, NJ 2007, 353, Waterschappen/Milieutech).

Bij het aannemen van misbruik van procesrecht of onrechtmatig handelen door het aanspannen van een procedure past terughoudendheid, gelet op het recht op toegang tot de rechter dat mede gewaarborgd wordt door art. 6 EVRM (HR 6 april 2012, LJN BV7828, NJ 2012, 233, Grand Café Duka/Achmea).

[119] Zie over deze kwestie ook HvJ EU 8 december 2022, ECLI:EU:C:2022:971 (GP/Gupfinger).

Voetnoten 120-122 zijn vervallen met beperkte herziening rapport april 2023

4. Toevoeging[123]

Het Rapport Voorwerk-II bevat de volgende overwegingen en aanbeveling voor de toewijsbaarheid van een vordering ter zake van buitengerechtelijke kosten als de schuldeiser met een toevoeging procedeert: "12. De toegevoegde advocaat

12.1

In beginsel zal een schuldeiser die wordt bijgestaan door een toegevoegd raadsman geen aanspraak kunnen maken op een vergoeding van buitengerechtelijke kosten. In rechte dient daarom geen forfaitair bedrag ter zake te worden toegekend.

12.2

Indien de gestelde buitengerechtelijk kosten (van een derde) evenwel toch ten laste van de schuldeiser komen, zijn deze kosten – bedongen of niet – toewijsbaar conform de hiervoor onder 8 onderscheidenlijk 9 geformuleerde criteria.

12.3

Ingeval van voorwaardelijke toevoeging zal een vordering ter zake van buitengerechtelijke kosten kunnen worden toegewezen, indien door de uitspraak van de (ontbindende) voorwaarde wordt vervuld.

AANBEVELING V:

Een schuldeiser die wordt bijgestaan door een toegevoegd raadsman kan geen aanspraak maken op vergoeding van buitengerechtelijke kosten, tenzij deze kosten toch ten laste komen van de schuldeiser of door de uitspraak de ontbindende voorwaarde is vervuld."

Laatstgenoemde zinsnede ziet op de voor 1 april 2006 gangbare praktijk, waarbij geprocedeerd werd met een voorwaardelijke toevoeging. Daarmee wordt bedoeld dat de toevoeging geacht wordt niet te zijn verleend, als en voor zover de kosten van rechtsbijstand (waaronder het salaris gemachtigde) deel uitmaken van de schadevergoeding. Dat betekent dat aan de schuldeiser die procedeert met een voorwaardelijke toevoeging en die in het gelijk wordt gesteld een vergoeding voor de buitengerechtelijke incassokosten mag worden toegekend. Een partij die in aanmerking komt voor een toevoeging is namelijk niet gehouden daarvan gebruik te maken. Zie HR 20 februari 1998, LJN ZC2592 (Pink/De Staat).

Sinds 1 april 2006 worden geen voorwaardelijke toevoegingen meer verleend, maar vindt in de meeste civielrechtelijke zaken een zogenaamde resultaatbeoordeling plaats en wordt de toevoeging bij het behalen van een bepaald resultaat met terugwerkende kracht ingetrokken. Dit gebeurt op grond van art. 34g lid 1 van de Wet op de Rechtsbijstand:

[123] Met dank aan Dik Steenbergen, senior juridisch medewerker kanton Tilburg, voor zijn notitie.

"Tenzij zwaarwegende omstandigheden zich daartegen verzetten, wordt de toevoeging met terugwerkende kracht ingetrokken, indien:

a. de rechtzoekende de kosten van rechtsbijstand kan verhalen op een derde, of
b. op het moment van de definitieve afhandeling van de zaak waarvoor die toevoeging was verleend de rechtzoekende als resultaat van die zaak een vordering met betrekking tot een geldsom ter hoogte van tenminste 50% van het heffingvrij vermogen heeft."

Aangenomen kan worden dat voor die zaken hetzelfde geldt als voor de zaken waarin voorheen een voorwaardelijke toevoeging werd verstrekt. Dat wil zeggen dat de betreffende schuldeiser recht heeft op vergoeding van buitengerechtelijke kosten.

Het komt er dus op neer dat het niet (langer) van belang is of sprake is van een toevoeging. Wordt een eisende partij met een toevoeging in het gelijk gesteld dan mag aan hem een vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten worden toegekend, mits hij stelt en waar nodig bewijst dat buitengerechtelijke werkzaamheden zijn verricht en (dus) kosten zijn gemaakt. Het is vervolgens aan de Raad voor de Rechtsbijstand om te beoordelen of de toevoeging moet worden ingetrokken

Voor de beoordeling van de vraag of buitengerechtelijke kosten kunnen worden toegewezen is niet van belang of de eisende partij met een toevoeging procedeert.

5. Rechtsbijstandverzekering

De volgende overwegingen uit Rapport Voor-werk II kunnen worden gecontinueerd.

16. De rechtsbijstandverzekering

16.1

De werkgroep is van mening dat de vraag of de buitengerechtelijke kosten en/of de proceskosten van de schuldeiser al dan niet (uiteindelijk) door diens rechtsbijstandverzekering worden gedragen, buiten beschouwing dient te blijven. Het betreft immers vermogensschade aan de zijde van de schuldeiser, zij het dat deze door een verzekering is gedekt.

16.2

De kosten van de verzekeraar zelf komen niet voor vergoeding in aanmerking, tenzij het gaat om kosten van een advocaat in dienstbetrekking van de verzekeraar die als eigen kosten van de schuldeiser op de voet van aanbeveling IV voor toewijzing in aanmerking kunnen komen.

6. Advocaat in dienstbetrekking

De kosten van een advocaat in dienstbetrekking[124] van de schuldeiser zijn aan te merken als eigen kosten van die schuldeiser (zie § 11.2 Rapport Voor-werk II). Zoals hiervoor onder § III.2.3 is opgemerkt kunnen de eigen kosten van de schuldeiser – niet zijnde de te betalen kosten van door hem ingeschakelde derden – ook kosten zijn als bedoeld in art. 6:96 lid 2 sub c BW en komen deze kosten dus in beginsel als vermogensschade voor vergoeding in aanmerking.

Bij toekenning van de staffel Besluit BIK worden deze kosten in beginsel geacht in die vergoeding begrepen te zijn (vergelijk ook § 11.3 Rapport Voor-werk II). Dit houdt in dat deze kosten slechts kunnen worden toewezen voor zover deze al dan niet tezamen met andere buitengerechtelijke kosten de de staffel van het Besluit BIK niet te boven gaan.

11. De advocaat in dienstbetrekking

11.1

Onder een advocaat in dienstbetrekking wordt in dit verband verstaan een advocaat in de zin van de Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking.

11.2

De kosten van een advocaat in dienstbetrekking van de schuldeiser zijn aan te merken als eigen kosten van die schuldeiser. Zoals hiervoor onder 10.1 opgemerkt, komen eigen kosten in beginsel als vermogensschade voor vergoeding in aanmerking. Ook kunnen deze kosten deel uitmaken van geconvenieerde buitengerechtelijke kosten.

11.3

Kosten verbonden aan verrichtingen door de eigen advocaat zijn naar het oordeel van de werkgroep toewijsbaar op basis van de aanbevelingen I of II, een en ander voor zover niet tevens andere buitengerechtelijke kosten worden toegekend. Vgl. HR 16-10-1998, NJ 1999, 196. Met andere woorden, naast een forfaitaire vergoeding als hiervoor bedoeld, is geen plaats voor een extra bedrag ter zake van kosten van de eigen advocaat behoudens in het geval dat de schuldeiser gebruik maakt van zijn recht aan te tonen dat de werkelijk gemaakte kosten hoger zijn dan de forfaitaire vergoeding.

[124] Onder een advocaat in dienstbetrekking wordt verstaan een advocaat in de zin van de Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking.

7. Rente over de buitengerechtelijke kosten

7.1

Inleiding De schuldeiser kan aanspraak maken op rente over de gevorderde buitengerechtelijke kosten. Daarbij kunnen drie situaties worden onderscheiden, namelijk als er rente is bedongen (par. 7.2.), als er geen rente is bedongen (par. 7.3.) en als de buitengerechtelijke kosten worden afgewikkeld bij de proceskosten (par. 7.4.).

7.2

Bedongen rente Een beding inhoudende dat contractuele rente op enig moment verschuldigd wordt, levert in beginsel geen grond op voor toewijzing van deze bedongen rente over de buitengerechtelijke kosten, tenzij de van toepassing zijnde voorwaarde expliciet anders vermeldt.

Indien expliciet is bedongen dat (contractuele) rente ook zal worden berekend over de buitengerechtelijke kosten, kan rente daarover worden toegewezen vanaf de dag waarop de schuldeiser deze kosten verschuldigd is. Uiteraard is de rente ook toewijsbaar vanaf de datum dat de schuldeiser deze kosten daadwerkelijk heeft betaald en/of gemaakt. Dit betekent dat de schuldeiser dient te stellen en, bij betwisting, te bewijzen dat en op welke datum hij de buitengerechtelijke kosten verschuldigd is dan wel dat deze daadwerkelijk zijn betaald en/of gemaakt.

7.3

Geen rente bedongen Als partijen niets zijn overeengekomen over vertragingsrente, kan de schuldeiser aanspraak maken op wettelijke rente als bedoeld in art. 6:119 BW over de buitengerechtelijke kosten. Uit de preambule bij Richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties kan de indruk ontstaan dat de schuldeiser in geval van een handelstransactie over de buitengerechtelijke kosten wettelijke handelsrente ex art. 6:119a BW kan vorderen.[125] Het toepassingsgebied van deze richtlijn en dus van de wettelijke handelsrente wordt echter, gelet op het bepaalde in overweging 8, beperkt tot "betalingen tot vergoeding van handelstransacties. Deze richtlijn mag niet strekken tot regulering van transacties met consumenten, interest betreffende andere betalingen zoals betalingen uit hoofde van de wetgeving inzake cheques en wissels, of betalingen bij wijze van schadeloosstelling met inbegrip van betalingen uit hoofde van verzekeringspolissen."

[125] In overweging 19 staat immers: "Om betalingachterstand te ontmoedigen moeten schuldeisers een redelijke schadeloosstelling ontvangen voor de invorderingskosten die aan betalingsachterstand toe te schrijven zijn. De invorderingskosten moeten ook een vergoeding omvatten voor de administratiekosten en de interne kosten die als gevolg van de betalingsachterstand worden gemaakt; hiertoe moet deze richtlijn voorzien in een vast minimumbedrag dat gecumuleerd kan worden met interest voor betalingsachterstand. (...)". De cumulatie ziet niet op de verhoging van de invorderingskosten met handelsrente maar op extra prikkels om tijdig te betalen. Bij niet tijdige betaling wordt de schuldenaar de invorderingskosten en de handelsrente over het factuurbedrag verschuldigd.

Gevorderde wettelijke rente over de buitengerechtelijke kosten kan worden toegewezen vanaf de dag van de inleidende dagvaarding dan wel vanaf een eerdere dag op basis van het bepaalde in art. 6:74 BW jo art. 6:83 aanhef en sub b BW, voor zover de gestelde vermogensschade daadwerkelijk is geleden doordat de kosten ten laste van het vermogen van de schuldeiser zijn voldaan en/of gekomen.[126] Toewijzing van rente op de voet van art. 6:120 lid 2 BW is dus niet mogelijk.[127]

7.4

De buitengerechtelijke kosten worden bij de proceskosten afgewikkeld De schuldeiser kan over de proceskosten wettelijke rente vorderen. Een proceskostenveroordeling is geen veroordeling tot betaling van schadevergoeding, maar een zelfstandige verbintenis tot betaling van een geldsom.[128] Dit betekent dat de schuldenaar eerst rente verschuldigd is als hij met de voldoening daarvan in verzuim is.[129]

Zoals we gezien hebben worden de buitengerechtelijke kosten in IE-zaken en in onteigeningsprocedures meegenomen bij de begroting van de proceskosten. De werkgroep is van oordeel dat de buitengerechtelijke kosten daardoor niet het karakter van vermogensschade verliezen. Dit betekent dat over de buitengerechtelijke kosten (wettelijke) rente kan worden gevorderd overeenkomstig de hiervoor vermelde regels.

8. Geslaagde incasso

8.1

Geslaagde incasso binnen de termijn van verplichte aanmaning ingevolge WIK/Besluit BIK Indien de schuldenaar-consument binnen de hem nog gegunde termijn van de verplichte aanmaning van art. 6:96 lid 6 BW betaalt, heeft de schuldeiser geen recht op vergoeding van BIK.

---

[126] Zie ook A.S. Hartkamp en C.H. Sieburgh, 'Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht, Verbintenissenrecht, De verbintenis in het algemeen', Kluwer, Deventer, 2009, nr. 212-216.

[127] Zie ook HR 28 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:40 (Rabo/Desenco c.s.).

[128] HR 13 april 2012, LJN BV2629.

[129] Zie ook A.C. van Schaick, 'Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht, Procesrecht, Eerste Aanleg', Kluwer, Deventer, 2011, nr. 132 en W.H.B. den Hartog Jager, 'Wettelijke rente, De artikelen 6:119, 6:119a en 6:120 BW', Ars Aequi Libri, Nijmegen, 2012, p. 106-108.

8.2

Geslaagde incasso na afloop van de termijn van verplichte aanmaning ingevolge WIK/Besluit BIK Indien de schuldenaar-consument na afloop van de hem nog gegunde termijn van de verplichte aanmaning van art. 6:96 lid 6 BW betaalt, heeft de schuldeiser in beginsel recht op vergoeding van BIK indien hij het incassotraject had voortgezet. Indien betaling pas is gevolgd nadat de schuldeiser na de verplichte aanmaning nog een of meerdere incassohandelingen heeft verricht, is de schuldenaar in beginsel het tarief volgens de staffel van het Besluit BIK verschuldigd.

Indien de buitengerechtelijke handelingen van de schuldeiser beperkt zijn gebleven tot de verplichte aanmaning en vóór de betaling door de schuldenaar geen verdere handelingen zijn gevolgd zijn er geen incassokosten verschuldigd.

8.3

Geslaagde incasso bij niet ingevolge WIK/Besluit BIK geregelde gevallen Omwille van de uniformiteit wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de vorige paragrafen.

Indien de schuldenaar, nadat hij in verzuim verkeert, binnen een hem daarna nog gegunde termijn van ten minste veertien dagen betaalt, heeft de schuldeiser geen recht op vergoeding van BIK.

Indien deze schuldenaar na afloop van de hem nog gegunde termijn van ten minste veertien dagen betaalt, heeft de schuldeiser in beginsel recht op vergoeding van BIK indien hij het incassotraject had voortgezet. Indien betaling pas is gevolgd nadat de schuldeiser na de in de vorige alinea genoemde termijn nog een of meerdere incassohandelingen heeft verricht, is de schuldenaar in beginsel het tarief volgens de staffel van het Besluit BIK verschuldigd.

Indien de schuldeiser gemotiveerd stelt en bij betwisting bewijst dat de werkelijke kosten hoger zijn geweest en dat het redelijk was om buitengerechtelijke kosten te maken tot dit bedrag, komen de hogere kosten voor vergoeding in aanmerking.

Indien de buitengerechtelijke handelingen van de schuldeiser, nadat de schuldenaar in verzuim is geraakt, beperkt zijn gebleven tot één aanmaning en vóór de betaling door de schuldenaar geen verdere handelingen zijn gevolgd, zijn er geen incassokosten verschuldigd.

De vaststelling, dan wel matiging van de gevorderde BIK vindt plaats op grond van art. 6:96 lid 2 aanhef en sub c BW dan wel art. 242 lid 1 Rv.

9. Salaris gemachtigde/advocaat (liquidatietarief) en nakosten

9.1

De werkgroep overweegt dat in gevallen waarin de proceskosten worden vastgesteld op basis van art. 237 Rv de tekst van §15 van Rapport Voor-werk II nog steeds actueel is.

De tendens om buitengerechtelijke kosten te vorderen daar waar het klaarblijkelijk slechts gaat om voorbereiding van gedingstukken of de instructie van de zaak, kan (mede) een gevolg zijn van de - tot voor kort in ieder geval heersende - opvatting dat het huidige liquidatietarief vaak geen toereikende vergoeding inhoudt. Het verdient daarom naar het oordeel van de werkgroep aanbeveling het van toepassing zijnde tarief in overleg met de rechtspraktijk regelmatig - bij voorkeur jaarlijks - te toetsen en zonodig aan te passen.

9.2

Het liquidatietarief en ook de regels voor de vergoeding van nakosten kunnen in een apart hoofdstuk een geïntegreerd deel uitmaken van dit rapport. De rechtspraktijk zal dan zoveel mogelijk in één bestand alle regels aantreffen voor de vergoeding van (buiten)gerechtelijke kosten in een Rapport (B)GK-Integraal.

VI. Aanbevelingen

1. Aanbevelingen aan de rechtspraktijk

1.1

De werkgroep adviseert het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK) en het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel van de hoven (LOVC-hoven) de rechters in overweging te geven om zoveel mogelijk conform dit rapport de vorderingen inzake buitengerechtelijke kosten te beoordelen. Aldus zal voor partijen een maximale rechtszekerheid worden bereikt over de vraag hoe om te gaan met buitengerechtelijke kosten.

1.2

Aan schuldeisers en hun rechtshelpers beveelt de werkgroep aan bij hun rechtsvorderingen zoveel mogelijk rekening te houden met dit rapport. De werkgroep spreekt verder de hoop uit dat in het buitengerechtelijk traject zoveel mogelijk rekening zal worden gehouden met de aanbevelingen van dit rapport zodat gerechtelijke procedures enkel of vooral vanwege de buitengerechtelijke kosten zoveel mogelijk vermeden kunnen worden.

1.3

Het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK) en het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel van de hoven (LOVC-hoven) wordt in overweging gegeven dit rapport uit te breiden met de gerechtelijke kosten, waaronder het salaris gemachtigde/advocaat en de nakosten. In overleg met de rechtspraktijk zullen de huidige geldende tarieven opnieuw tegen het licht gehouden kunnen worden.

1.4

Het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton (LOVCK) en het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel van de hoven (LOVC-hoven) wordt onder de aandacht gebracht dat het Rapport BGK-Integraal periodieke bijwerking en aanpassing zal behoeven. De werkgroep beveelt aan hiervoor een permanente redactieraad in te stellen.

2. Aanbevelingen aan de Raad voor de rechtspraak t.b.v. de wetgever

De werkgroep verzoekt de Raad voor de rechtspraak aan de wetgever het navolgende in overweging te geven:

2.1

Het verdient aanbeveling om één regeling te maken voor de beoordeling van alle gevallen waarin vergoeding van buitengerechtelijke kosten worden gevorderd. Deze integrale regelgeving dient eenduidige en voor de praktijk op alle facetten eenvoudig toe te passen regels te bevatten die zoveel mogelijk rekening houden met de gerechtvaardigde belangen van zowel de schuldenaar als de schuldeiser.

2.2

Die regeling bevat bij voorkeur tevens een goede omschrijving van de buitengerechtelijke handelingen die voor aparte vergoeding, los van de proceskostenveroordeling, in aanmerking komen.

2.3

Het verdient de voorkeur dat er geen aparte vergoeding toegekend wordt voor een enkele, eventueel herhaalde, minnelijke standaardaanmaning, zoals thans het systeem van de WIK/Besluit BIK voorschrijft.

2.4

Bij de vergoeding van BGK gaat het om vergoeding van schade. Dit mag geen verdienmodel voor de schuldeiser opleveren.

2.5

Het verdient aanbeveling nader onderzoek te verrichten naar de wenselijkheid van een aparte B2B-staffel, mede in het licht van richtlijn 2009/38/EG (Herschikkingsrichtlijn).

2.6

Het verdient aanbeveling een regeling te maken voor de aan de schuldenaar in rekening te brengen kosten voor incassohandelingen in de executiefase, waarbij de overheid als privaat- of publiekrechtelijke schuldeiser niet gunstiger wordt behandeld dan andere schuldeisers.

VII. Integraal overzicht

1. Integraal overzicht

Een schema waarin de conclusies van het rapport in één overzicht zijn weergegeven is hieronder weergegeven.

2. Schema toepasselijkheid van WIK, BIK en rapport BGK-Integraal 2013

Een schema voor de toepasselijkheid van WIK, BIK en rapport BGK-integraal 2013 is hieronder weergegeven.

Schema tarief bij schuldenaar conusument

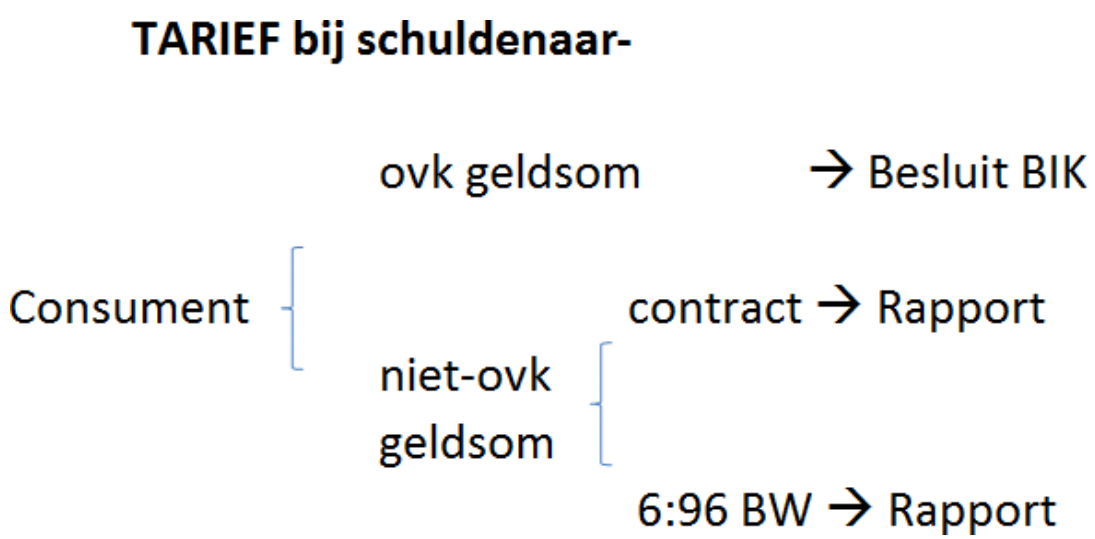

Schema tarief bij schuldenaar ondernemer

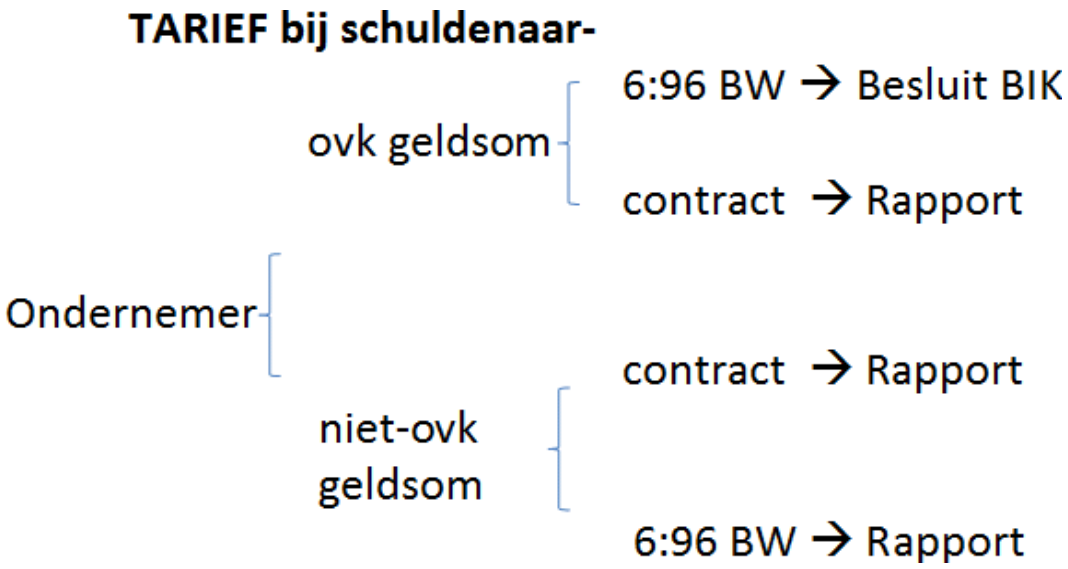

Bijlage

1. IE-Indicatietarieven

In het rapport (versie 2013) was hier de tekst van de IE-indicatietarieven 2010 opgenomen. Nu wordt volstaan met een verwijzing naar de pagina waarop de verschillende op dit moment geldende indicatietarieven te vinden zijn:

https://www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/Reglementen-procedures-en-formulieren/Civiel/tarieven-kosten-vergoedingen.